

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LII. — Izdan in razposlan dne 25. maja 1897.

Vsebina: Št. 124. Izvršitveni predpis k zakonu z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220) o neposrednih osebnih davkih. (Poglavje II. o pridobitni od podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov.)

124.

Izvršitveni predpis k zakonu z dne
25. oktobra 1896. l. (drž. zak.
št. 220)

o neposrednih osebnih davkih.

Poglavje II. o pridobitni od podjeteb, za-
vezanih javnemu dajanju računov.

(Razglašen z razpisom finančnega ministra z dne
18. maja 1897. l.).

Oddelek I.

Davčna dolžnost, prostosti, obrtovanje
v unanji deželi.

Člen 1.

Davčna dolžnost.

(§. 83.)

1. Po §. 83. je potrjen pridobitni po zmislu
poglavja II., kedorkoli vrši v kraljevinah in deželah,
zastopanih v državnem zboru, kako javnemu dajanju
računov zavezano podjetbo.

2. Javno se daje račun, ako je podjetnik (davčni
osebek) po zakonu ali po pravilih dolžan, občasno

(perijodično) dajati račun tako, da se ta račun
v obnem zboru deležnikov dotične podjetbe popre-
skusi in objavi, oziroma javno posvedoči, ali da se
račun zastran preskusa in odobritve predloži kakemu
v obrambo javnih koristi poklicanemu državnemu ali
redno v javnih sejah se posvetujočemu samouprav-
nemu (avtonomnemu) organu (ministrstvu, cesar-
skemu namestništvu, okrajnemu glavarstvu, držav-
nemu zboru, deželnemu zboru, občinskemu svetu itd.).

3. Kot taki podjetniki, oziroma davčni osebk,
prihajajo zlasti v poštev:

a) Vse prave pridobitne družbe, kakor zlasti del-
niške družbe, komanditne družbe na delnice,
rudarske družbe, pridobitne in gospodarske
zadrage, katere ne omejujejo svojega opravi-
nega obrata samo na ude, naposled, v kolikor
obveljajo spodaj pod št. 2, potem 4. do 8. na-
vedeni pogoji, tudi društva, katera slone na
drugačnih pravnih podstavah, kakor n. p. na
zakonu z dne 15. novembra 1867. l. (drž. zak.
št. 134);

b) osebk obč koristnih podjeteb in združeb v go-
spodarsko samopomožbo, kakor so pridobitne
in gospodarske zadrage, katere omejujejo opravi-
lilni obrat na svoje ude, drugačna, na načelu
vzajemnosti osnovana društva, takšne hranil-
nice in določene posojilnice;

c) javnopravne združbe (kakor so država, dežele
in občine itd.), nadalje takozvane namenske
imovine, kakor so javni zakladi, ustanove
i. k. e. v.

4. Po §. 83., odstavku 1. so v št. 2 in 3 označeni pravni osebkki podvrženi obdačbi po poglavju II. samo tedaj, kadar vrše „podjetbo“.

V §. 83. so podjetbe, kakor kaže dvakratni pristavek besede „zlasti“, našteje samo za vzgled.

Kaj je šteti za takšno „podjetbo“ in kedaj je torej misliti, da se ima opraviti z davčno dolžnostjo po poglavju II., to ni moči zavoljo velike mnogoternosti tukaj v pošteve prihajajočih predmetov opisati tako, da bi bili posneti vsi primeri, in zato se mora to mariveč odločiti vsakikrat na podstavi skrbnega pretresa danih dejanskih razmer.

Za odločbo tega prašanja bodo mimo izrečnega določila §. 83., po katerem se za davku zavezane izrekajo zlasti vsi javni kreditni zavodi, vse zavarovalne podjetbe in zavarovalni zavodi, hranilnice, posojilnice in državne železnice, prihajale v prvi vrsti v pošteve tiste stvari, katere so po členu 1. izvršitvenega predpisa k poglavju I. merodajne za odločbo prašanja o pridobinski dolžnosti po poglavju I.

Pri tem je paziti na to, da je po izrečnem določilu §. 83., II. podvreči obdačbi po poglavju II. tudi podjetbe, katere so, kakor n. p. pridobitne in gospodarske zadruge in hranilnice, določene pred vsem za pospeševanje drugačnih namenov (n. p. za pomnožbo kredita udov ali varčnosti sploh), katere pa po svoji uredbi ne izključujejo brezpogojno dosege kakenga obratnega prebitka iz svojega opravičnega obrata (n. p. iz dajanja kredita).

5. V to vrsto pak ni šteti izobraževalnih, zabavnih, dobrodelnih in podobnih društev, katera dobivajo za dosego svojega namena potrebna sredstva s prispevki udov, z nabirami, darili ali samo s prigodnimi priredbami, in to tudi tedaj ne, kadar sklepajo v izvršitev svojih društvenih namenov praviloma odplatna pravna opravila, katera bi vtegnila že sama na sebi osnovati davčno dolžnost, pa pri tem izključujejo dosego dobička, to je obratnih prebitkov. Sem spada, če prevzamejo taka društva nalogo, n. p. brezplačno prehranjevati bolnike, okrevance, glušce, slepce itd., ali podučevati v ročnih delih, v godbi za plačo, katera ne doseže tega, kar imajo sama stroškov, in so zatorej prisiljena, v založbo obratnih stroškov, ki se nabirajo, privzeti drugačne društvene dohodka.

6. Prav tako so davka prosti ne gledé kake sicer jim naložene dolžnosti, dajati javni račun,

samo za pospeševanje obče blaginje ustanovljeni pravi zavodi (upravni zavodi) javnih združeb, kakor so invalidnice, bolnišnice, deželna blaznišča, mestna preskrbovališča i. v. d.

7. Naposled niso tudi podjetbe, katere obratuje država na podstavi državnih vladarskih pravic ali za namene javne uprave, zavezane obdačbi niti po poglavju I. niti po poglavju II.; potemtakem je vselej za davka proste šteti tobačne fabrike, solne rudnike, dvorno in državno tiskarnico, poštni in telegrafski zavod, zavode za dobivanje cepilne tvarine, klinike in bolnišnice i. v. t.; gledé državnih železnic velja-joče posebno določilo je bilo omenjeno že prej.

8. Davčnim oblastvom se pridružuje, da si smejo v posebno dvomnih primerih, razločivši dane dejanske razmere, izprosiiti začasno ukazilo finančnega ministrstva o davčni dolžnosti ali davčni prostosti takšnih podjeteb; finančno ministrstvo odloči, eventualno slično uporablja v §. 4. zakona postavljena načela.

9. V št. 3, lit. a) in b) imenovani davčni osebkki so, v kolikor sploh obveljajo pogoji njih obdačbe po poglavju II., in ne kraté drugačnih zakonitih določil o obdačbi zemljišč itd., zavezani obdačbi po poglavju II. glede vse svoje imovine in vseh svojih dohodkov; gledé davčnih osebkov, imenovanih v št. 3., lit. c), pa ne obsega eventualna obdačba po poglavju II. vse imovine in vseh dohodkov, ampak samo tisti njih del, kateri služi podjetbi, zavezani davku po št. 4., oziroma kateri izvira iz take podjetbe; ako ima torej na primer javni zaklad ali ustanova poleg takih podjeteb (fabrik, žag, rudnikov, kamenolomov) tudi še drugačno imovino (zemljišča in hiše, vrednostne papirje, kateri ne služijo obratu spredaj oznamenjenih podjeteb), tedaj je tak pravni osebek — ne kraté veljavnosti spredaj omenjenih določil davčnega zakona — zavezan obdačbi po poglavju II. samo glede čistega donosa, tekočega iz teh podjeteb.

10. Ako in v kolikor so po spredaj rečenem pravni osebkki, ki morajo dajati javno račun za obrat kake podjetbe, zavezani davku, so oni z izjemo, obravnavano v členu 10. (ne gledé na unanje podjetbe, oznamene v členu 11.), sedaj zavezani vsi obdačbi po poglavju II.; pod to pridobnino spadajo tudi do sedaj z dohodnino III. razreda obdačene hranilnice, vzajemne zavarovalnice in preskrbovalnice, nadalje do sedaj po zakonu z dne 27. decembra 1888. l. (drž. zak. št. 151), oziroma z dne 14. aprila 1885. l. (drž. zak. št. 43) in z dne 24. marca

1893. l. (drž. zak. št. 40) obdačene pridobitne in gospodarske zadruga in posojilnice; zlasti se posamezni deli donosa ne privzemajo k rentnini na podstavi napovedi.

11. S tem, da so se vse podjetbe, zavezane javnemu dajanju računov, postavile pod enoten zakon, nikakor niso odpravljene ugodnosti, dajane do sedaj posameznim njih vrstam; zakon jih mariveč vzdržuje celo v mnogotero razširjenem obsegu za prav tako mnogotero še bolj razširjene vrste podjeteb; dotične ugodnosti se izražajo s primernimi dodatnimi določili pri posameznih paragrafi.

Taka dodatna določila so — ne gledé na eventualno popolno prostost od davka, dodeljeno v §. 84., lit. *f*) in v §. 85. — v nastopnih paragrafi zakona: §. 94., lit. *e*) in *g*), nadalje §. 95., lit. *f*), odstavek 3., potem lit. *i*) in *k*) — katera mesta zakona ukazujejo ugodnosti pri ovedovanju obdačbene podstave; §. 100., odstavek 11., kateri ustanavlja bistveno manjšo davčno izmero; §. 92., odstavek 7., kateri dodeljuje prostosti od začasne obdačbe; §. 100., odstavek 3., kateri ukazuje prostosti od dolžnosti, plačevati najmanjši davek; §. 110., odstavek 2., in §. 116., katera obsegata olajšila dokazil, ki jih je dati oblastvu; naposled §. 100., odstavek 9., kateri ustanavlja za vzajemne zavarovalnice drugačno obdačbeno podstavo.

Prostosti.

Člen 2.

Že pridobljene davčne prostosti. Poštna hranilnica.

(§. 84., lit. *a* in *c*.)

1. V §. 84. lit. *a* pridržuje zakon sploh davčne prostosti, ob času pričetka veljavnosti tega zakona že pridobljene na podstavi veljajočih zakonov in večinoma časno omejene, ter določuje njih bodoči obseg slično, kakor v §. 7.

Sem spadajo zlasti:

Železniškim in lokalnih železnic podjetbam (železnicam nižega reda) po določilih njih dopustil

v različnem obsegu in različni izmeri že dodeljene davčne prostosti, katere ostanejo v moči; dalje davčne prostosti, z zakonom z dne 8. januarja 1891. l. (drž. zak. št. 8), oziroma z dne 5. avgusta 1895. l. (drž. zak. št. 131) o časni davčni in pristojbinski prostosti za obrtnijske podjetbe, ki se na novo napravijo v ozemlju tržaškem in v ozemlju katastralne občine Milje, že pridobljene za te podjetbe — h čemur se opominja, da dohodninska prostost, dodeljena podjetbam v Trstu, zahteva prostost od vse pridobnine po poglavju II., ker v Trstu sploh ni bila vpeljana pridobnina na podstavi cesarskega patenta z dne 31. decembra 1812. l., pa se je po zmislu razpisa finančnega ministrstva z dne 3. februarja 1851. l., št. 30049 (dež. zak. za Trst in Primorje št. V. iz l. 1851.) navadno plačevala s primernim ustanovkom dohodnine; nadalje na podstavi najvišega sklepa z dne 11. januarja 1831. l. (zb. pol. z. zv. 59. št. 6) že pridobljene pridobninske prostosti za nove fabrike za cukar; naposled pridobninska in dohodninska prostost, ki gre deželni posojilni banki v Brnu na podstavi cesarskega patenta z dne 19. novembra 1810. l. (Goutta-zbirka zakonov iz l. 1810., št. 240).

2. §. 84., lit. *c* vzdržuje tudi v bodoče davčno prostost, ki gre poštni hranilnici po zmislu člena 21. v zakonu z dne 28. maja 1882. l. (drž. zak. št. 56).

3. O nadaljnjem trajanju nekih določenih oprostilnih razlogov prim. zdolaj člen 9.

Člen 3.

Na vzajemnosti osnovana društva.

Pogojna prostost enakovrstnih združeb.

(§. 84., lit. *b*.)

1. §. 84., lit. *b* ustanavlja prostost od pridobnine za ne na dobiček mereča, na načelu vzajemnosti osnovana društva in zadružne združbe, in pa po javnih združbah ali po podjetnikih za svoje nameščence ustanovljene zaklade, katerim je po pravih nalogah, zavarovati bolnino, odškodnine po nezgodah, pokojnine za onemogle, stare, vdove in sirote, ter pogrebne stroške, ali dajati podpore javnim ali zasebnim uradnikom, nameščencem, slugam, delavcem, pomočnikom, vajencem in poslom, in to tudi tedaj, kadar dobivajo prispevke in darove od neudov.

S tem se davčna prostost, dodeljena na vzajemnosti osnovanim društvom že po zakonih z dne 15. aprila 1885. l. (drž. zak. št. 51) in z dne 30. marca 1888. l. (drž. zak. št. 33) razširja tudi na pokojninske in slične zaklade.

2. Isto ugodnost mora nadalje finančni minister na enakovrstne združbe, katerih udje pripadajo povsem ali deloma drugim poklicem (tako zlasti stanu malih obrtnikov in kmetijskih posestnikov), raztegniti tedaj, kadar je to želeli v pospešbo javnih, dobrodelnih ali obče koristnih namenov, in kadar ne presegajo za posamezne deležnike zavarovani zneski izmere, ki je po stanu potrebna.

Na to mereče prošnje strank morajo davčna oblastva, katerim si je zastran tega izprosi mnenje političnega oblastva prve stopinje, predložiti s primernim nasvetom finančnemu ministrstvu; ako treba, se smejo taki nasveti staviti tudi uradoma.

Člen 4.

Iz kontribucijskih in davčnih zakladov nastale posojilnice.

(§. 84., lit. d.)

1. Paragraf 84., lit. d dovoljuje popolno prostost pridobnine na podstavi posebnih deželnih zakonov iz kontribucijskih in davčnih zakladov nastalim posojilnicam, ako one omeje v resnici svoj opravični obrat na uporabo lastnih glavnice; to določilo stopi namesto določila §. 2., II. lit. f, v zakonu z dne 27. decembra 1880. l. (drž. zak. št. 151), po katerem je bilo tem blagajnicam dovoljeno, iz obdačbene podstave izločiti obresti hipotekarnih aktivnih glavnice. V kolikor uporabljajo take posojilnice ne samo lastne osnovne glavnice, ampak tudi tuje po hranilnih vlogah itd. jim dohajajoče glavnice, so zavezane v bodoče po meri predpisov, veljajočih sploh za podjetbe, pogodovane po zmislu §. 85., pridobnini po poglavju II., in potemtakem se v bodoče obresti hipotekarnih aktivnih glavnice ne izločajo več pri teh blagajnicah.

2. O eventualni rentninski dolžnosti teh posojilnic primeri dotična določila izvršitvenega določila k poglavju III.

Člen 5.

Raiffeisenske blagajnice in podobna kreditna in posojilna društva.

(§. 84., lit. e.)

Paragraf 84., lit. e ukazuje prostost od pridobnine za „kreditna in posojilna društva (hranilnice in

posojilnice), katerih pravila vstrežajo zahtevkom §. 1. v zakonu z dne 1. junija 1889. l. (drž. zak. št. 91)“, to je, ako je po pravilih

a) poroštvo zadrug neomejeno,

b) omejuje društvo svoje delovanje na kak manjši okraj (na eno ali več sosednih, v pravilih imenovanih selskih občin),

c) ne presega znesek opravičnega deleža 25 gl. in se opravični deleži ali ne obrestujejo kar nič ali vsaj ne više, kakor hranilne vloge,

d) se odkazujejo prebitki pričuvnemu zakladu (društveni glavnici), od katerega nimajo udje nobenega deleža,

e) se omejuje podeljevanje posojil na svoje ude,

f) je pri tem izključeno izdajanje menic, in

g) presega obrestna stopinja posojil s postranskimi pristožbinami vred (upravnimi prispevki itd.) obrestno stopinjo hranilnih vlog največ za poldrugi odstotek.

S tem zakonitim določilom se zlasti Raiffeisenske blagajnice, katere praviloma vstrežajo ravnokar omenjenim zahtevam, oproščajo pridobnine, in po §. 125., št. 6 tudi rentnine za dohodke, ki jim prihajajo (ne pa tudi dolžnosti, pobirati in oddajati rentnino od obresti, ki jih izplačujejo one).

Člen 6.

Kmetijske zadrug.

(§. 84., lit. f.)

1. Paragraf 84., lit. f izreka za oproščene pridobnine „zadrug in združbe kmetovavcev za skupno nabavo semenja, gnojil, živine za rejo, strojev in orodja ali drugih potrebščin za kmetijsko produkcijo, v kolikor se pri njih čisti donosi ne razdeljujejo“.

To določilo obsega takozvane kmetijske kazine, kateri dodeljujejo svojim udom koristi s tem, da morejo pri nakupovanju rabiti najboljše vire za prejemanje blaga, ter da so deležni cen na debelo, znižanih vozninskih tarif in več takega, v ostalem pa vravnavajo svoj opravični obrat tako, da se čisti donos ali sploh ne doseže, ali morda doseženi čisti donos položi samo v pričuvni sklad.

2. Nadalje oprošča §. 84., lit. f od pridobnine tudi še „zadruga in drugačne združbe kmetovavcev za skupno predelavo in uporabo po deležnikih samih pridobljenih kmetijskih pridelkov, toda z istimi omejitvami, katerim je podvržena posameznega kmetovavca prostost od obče pridobnine po §. 2.“.

S tem se hoče manjšim kmetovavcem dati možnost, po združevanju si pridobiti koristi velikega obrata, ne da bi se ž njimi ravnalo davčnopravno strože, kakor z velikim obratom, združenim v rokah posameznika; prašanje, katerim vrstam takih združnih obratov gre prostost od pridobnine, je torej presojati v obče po sličnosti določil člena 3. izvršitvenega predpisa k poglavju I. Zastran prodaje na drobno glede kmetijskih predmetov, ki so jih pridelali deležniki take združbe sami, vršene obrtoma po ti združbi, se določuje, da je takemu obratu dodeliti davčno prostost tedaj, kadar se vrši v tisti občini, v kateri je veči del kmetijskih posestev deležnikov dotične zadruge. V dvomnih primerih si je izprositi odločbo finančnega ministrstva.

Člen 7.

Pogojno oproščene pridobitne in gospodarske zadruga in posojilnice.

(§. 85.)

Paragraf 85. izreka neko vrsto pridobitnih in gospodarskih zadrug in posojilnic za prosto pridobnine s tem pogojem, da njih po zmislu zakona ovedeni čisti donos ne presega 300 gl.

Kot take pogodovane podjetbe*) našteva §. 85. na podstavi posebnih deželnih zakonov iz kontribucijskih in davčnih zakladov nastale posojilnice (v kolikor ni ž njimi po členu 4. sploh ravnati kot s pridobnine prostimi), in pa občinske posojilnice; nadalje obsega §. 85. po zakonu z dne 9. aprila 1873. l. (drž. zak. št. 70) vpisane in drugačne nevpisane pridobitne in gospodarske zadruga (produktivne zadruga, posojilna in kreditna društva, konsumna, sirovinška in hraniška društva, stavbne, stanovanske in rudarske zadruga i. e.), katere, osnovane na načelu samopomožbe, omejujejo opravični obrat po pravilih in dejanski na svoje ude.

*) Na omejitev te davčne prostosti deležnih pridobitnih in gospodarskih zadrug in posojilnic, dano v §. 85., je paziti tem skrbneje, ker se na mnogih poznejših mestih zakona istemu krogu davčnih osebkov z cznamenilom: „Po zmislu §. 85. pogodovane podjetbe“ i. v. e. dodeljujejo drugačne ugodnosti. (Prim. člen 1., št. 11.)

Da presega opravični obrat krog udov, tega ni šteti že tedaj, če stopi zadruga sploh v opravični promet z neudi, ampak še le tedaj, kadar dá zadruga biti neudom deležnim tistih namenov, v katerih dosego je bila ustanovljena.

Zakon šteje torej, da je pogoj omejitve opravičnega obrata na svoje ude, v nasprotju z dosedanjimi zakoni, praviloma izpolnjen že tedaj, kadar je pravilno delovanje zadruge po pravilih in dejanski omejeno v eno, prave namene zadruge pospešujočo mēr na svoje ude; potemtakem izreka zakon, da niso dovolitvi začetkoma omenjene davčne prostosti na poti nastopne opravične razmere, namreč:

- a) ako vzprejemajo zgoraj imenovane pridobitne in gospodarske zadruga zajme od neudov ali nalagajo svoje blagajniške zaloge pri podjetbah in zavodih, zavezanih javnemu dajanju računov;
- b) ako prevzemajo kreditne zadruga jamstvo neudov zastran vtrdbe pravic za udom dana posojila ali ako izterjujejo za svoje ude terjatve pri neudih;
- c) ako konsumna društva in sirovinška društva, potem združbe kmetovavcev za skupno nabavo semenja, gnojil, živine za rejo, strojev in orodja ali drugih potrebščin za kmetijsko produkcijo, kupujejo blago od neudov*);
- d) ako prodajejo produktivne zadruga svoje izdelke neudom; pri tem pak se morajo ali gledé na uporabo delovnih moči ali gledé na prejemanje glavnih tvarin produkcije načeloma omejiti na svoje ude; v kakem obsegu se smejo za pomoč ali za manj važne postranske opravke privzemati tuje moči ali prejemati tvarine od tujcev, to se pridržuje določbi z ukazom (prim. člen 8.);
- e) ako prodajejo hraniška in prodajna društva neudom po svojih udih narejene izdelke**).

*) Gledé nepogojne prostosti, dodeljene določenim združbam naposled imenovane vrste, prim. zgoraj člen 6., št. 1.

**) Omejitev opravičnega obrata na svoje ude je že v tem, da se v primeru pod

- b) posojila dajejo samo udom, oziroma izterjava oskrbuje samo za ude;
- c) blago oddaje samo udom;
- e) prodaje samo po udih pridelano ali narejeno blago

Kadar razširi zadruga po zmislu sprednjih določil opravični obrat na neude, tedaj ni pri obdačbi razločka med dobičkom, doseženim po prometu z udi, in dobičkom, doseženim po prometu z neudi.

Člen 8.

O produktivnih zadrugah posebej.

(§. 85., lit. d.)

Paragraf 85., lit. d razglasa glede opravičnega obrata produktivnih zadrug zlasti dva primera, katera je dobro ločiti:

I. Prvi primer ima v mislih produktivno zadrugo, pri kateri izvršujejo produktivno delovanje udje, tvarine pa, ki se podeljujejo, se smejo prejemati ali od udov ali — kar se dogaja še večkrat — od neudov; pogoj omejitve opravičnega obrata na svoje ude šteje zakon za izpolnjen že tedaj, kadar se omejuje zadruga glede na uporabo delavnih moči načeloma na svoje ude.

Zakon je pridržal ukazu določilo, v katerem obsegu se smejo za pomoč, ali za manj važne posranske opravke privzemati tuje delavne moči; potemtakem se s tem določa, da smejo pravo produktivno delovanje, katero daje produktivni zadrugi njen značaj (narejanje mizarjskih del pri produktivni zadrugi mizarjev, zlatarskih del pri produktivni zadrugi zlatarjev itd.), praviloma izvrševati samo udje; neude, zlasti pomočnike ali izučene učence upotrebjavati v ti opravični vrsti je dovoljeno na eni strani, če kak ud oboli ali je sicer trajno zadržan, na drugi strani začasno, če je nenavadno mnogo nujnega dela ali v sličnih primerih. Trajanje uporabe neuda ne sme v prvem primeru znašati več, kakor šest mesecev v letu največ; v zadnjem ne sme število začasno uporabljenih neudov nikdar znašati več, kakor polovico udov, število njih delovnih dni pa nikdar ne več, kakor eno desetino števila delovnih dni udov, pri čemer je za zadnje računati leto s 300 delovnimi dnevi.

Nasproti je dovoljeno uporabljati neude za posranske opravke, ki so s spredaj oznamenjenim produktivnim delovanjem v samo manj važni zvezi; tako sme n. p. produktivna zadruga zlatarjev prav

lahko namestiti neuda kot knjigovodca, obhodnika ali dopisnika, ali produktivna zadruga mizarjev uporabljati neude kot voznike ali podajaje.

II. Drugi primer, o katerem govori §. 85., lit. d, se tiče tistih produktivnih zadrug, pri katerih dajejo udje sirovine, podelavo teh sirovin pa oskrbujejo ali zadrugi udje sami ali pa — kar se dogaja še večkrat — neudje. Pogoj omejitve opravičnega obrata na svoje ude šteje zakon za izpolnjen že tedaj, kadar je prejetje glavnih tvarin produkcije ali nareje omejeno načeloma na ude.

Tudi tukaj je zakon pridržal ukazu določilo, v katerem obsegu se smejo prejemati sirovine od tujcev; v tem oziru se torej s tem določa, da se morajo sirovine, katerih obdelava daje produktivni zadrugi njen značaj [n. p. mleko pri mlekarskih zadrugah (v kolikor ni morda ž njimi ravnati kot s pridobnine prostimi po §. 84., lit. f), sirovi loj pri zadrugah za uporabljanje sirovega loja itd.], navadno mora prejemati od udov, in sme prejetje teh sirovin od neudov nastopiti samo tedaj, kadar bi vsled neprevidenih ali nenavadnih razmer po neudih dajane sirovine začasno nezadostovale za vzdržbo pravičnega obrata; vendar ne sme to prejetje sirovin od neudov v nobenem primeru trajati dlje, kakor 3 mesece v letu, ter ne sme množina tako v enem letu prejetih sirovin presegati ene dvajsetine vse množine tvarin, ki so jih dali udje.

Nasproti se smejo tvarine, katere so pri produkciji, ki jo opravlja zadruga, samo manjše važnosti, vselej prejemati od neudov.

III. Iz uvodnih besed §. 85. je sicer razvidno, da je tudi s tistimi produktivnimi zadrugami, katere ne ustrezajo niti pogoju, obravnavanem pod I., niti pogoju, obravnavanem pod II., pa oddajajo svoje pridelke (izdelke) samo svojim udom — tako n. p. ako izdeluje samo svojim udom prodajajoče konsumno društvo blago v lastni upravi, ali ako nareja produktivna zadruga gostilničarjev sodno vodo samo za zadrugi ude — ravnati kakor s prostimi pridobnine, kadar izkažejo čisti donos, ne presega 300 gl.

IV. Naposled bi bilo še naglašati, da ima §. 85., lit. d, kakor je razvideti že iz besed samih, v mislih produktivne zadruge v najširšem zmislu;

zlasti spadajo med nje torej tudi tiste zadruge, katerih udje se ne drže pravega produktivnega delovanja, ampak opravljajo samo osebne službe (n. p. zadruge postreščakov, nosačev itd.).

Člen 9.

Vzdržba in odprava do sedaj veljavnih razlogov za prostost od pridobnine.

(§. 84., odstavek 2.).

Odstavek 2. §. 84. ukazuje slično, kakor §. 6. nadaljno trajanje veljavnosti nekih zakonitih določil, katerih predmet so razlogi za prostost od pridobnine.

V tem oziru je zlasti omeniti na davčno prostost se nanašajoča določila državnih pogodb, katera ostanejo v moči neizpremenjena.

Razlogi za prostost, ne imenovani izrečno v zakonu, morajo s pridržkom določila §. 84., lit. a nethati, ko zadobi zakon veljavnost, tako da bodo smele v bodoče nastopiti prostosti od pridobnine samo na podstavi razlogov za prostost od pridobnine, naštetih v §. 84., odstavku 2. ali pa uvedenih s poznejšimi zakoni.

Razmerje do dežel ogrske krone in do unanjih dežel.

Člen 10.

Razmerje do dežel ogrske krone in do Bosne in Hercegovine.

(§. 87.)

Paragraf 87. določa, da ostanejo glede tistih podjeteb, katere imajo svoj glavni sedež ali na ogrskem ali avstrijskem državnem ozemlju, pa razširijo svoj obrat tudi na drugo državno ozemlje v veljavnosti določila zakona z dne 28. julija 1871. l. (drž. zak. št. 89) in z dne 11. aprila 1873. l. (drž. zak. št. 54); prav tako ostanejo v veljavnosti določila, veljajoča gledé Bosne in Hercegovine po zakonu z dne 12. decembra 1879. l. (drž. zak. št. 36).

Potemtakem je za podjetbe, spadajoče pod spredaj omenjene zakone, katere imajo sedež v to-

stranski cesarstva polovici, ovedeti vso obdačbeno podstavo po tem zakonu (§§. 83. do 123.), na ogrske in bosansko-hercegovinske podružnice pripadajoče dele te obdačbene podstave pa z ozirom na določila omenjenih zakonov, o čemer je napraviti odmerni in razdelbni operat, ter ga po finančnem deželnem oblastvu poslati finančnemu ministrstvu. Samo pri vzajemnih zavarovalnicah nastopi v tem oziru gledé na njih izpremenjeno obdačbeno podstavo (člen 40.) novota v toliko, v kolikor je v razdelbnem operatu v bodoče ovedeti in izkazati samo znesek letnih čistih premij, spadajočih na vsako od obeh cesarstva polovic (po odbitku premijskih povračil [bonus] v zmislu, natančneje obravnavanem v členu 40., št. 3).

Nasproti je na tisti del obdačbene podstave svoj sedež na Ogrskem ali v Bosni in Hercegovini, imajočih podjeteb, katerega ovedó ogrska, oziroma bosansko-hercegovinska oblastva in kateri pripada na avstrijske podružnice, uporabljati davčno merilo, natančneje obravnavano v členih 35. do 43.; kadar bi potemtakem pripadajoči davek bil manjši, kakor najmanjši davek, ki ga je plačati od totranske podjetbe, tedaj je namesto njega predpisati najmanjši davek, katerega je že tako preračunati po zmislu člena 36.; v kolikor se potrebujejo za to podatki, kateri se ne dajo ovedeti s postopanjem, ukazanim v §. 111., ker n. p. podružnica izjavi, da ne more dati teh podatkov, si je izprostiti podrobnejših ukazil od finančnega ministrstva.

Podružnice ogrskih ali bosansko-hercegovinskih vzajemnih zavarovalnic je obdačiti po določilih člena 40., v kateri namen je v spredaj oznamenjenem zmislu ovedeti čiste premije, ki jih je prejela podružnica; če treba, je ravnati po zmislu zadnjega stavka v sprednjem odstavku.

Gledé obdačbe tistih ogrskih podjeteb, katere vzdržujejo v totranski cesarstva polovici fabriške sklade ali fabrike, ne ustanavlja zakon z dne 28. julija 1871. l. (drž. zak. št. 89) nobenih posebnih pravil; potemtakem je za te podjetbe slično uporabljati v členu 11. za unanje podjetbe sploh ustanovljene predpise; isto velja za avstrijske podjetbe, katere vzdržujejo na Ogrskem fabriške sklade ali fabrike.

Člen 11.

Razmerje do unanjih dežel.

(§§. 88. do 90.).

Gledé unanjih dežel v ožem zmislu razloča zakon tudi tukaj — slično kakor pri poglavju I. —

razširbo domačega obrata v unanjo deželo (§. 88. in 89.) od razširbe unanjenega obrata v našo deželo (§. 90.). Ne glede na kaka nasprotna določila državnih pogodb, katera ostanejo po §. 84., odstavku 2. v veljavnosti, je paziti na to-le:

I. V prvem ravnokar ovedenem primeru velja za pravilo, da je obdačiti ves donos podjetbe po poglavju II.

Kadar pak vzdržuje podjetba v unanji deželi stalen obrat po napravi podružnice, narejalnice, kupovalnice ali prodajalnice, agenture ali po uporabi obratnih sredstev v unanji deželi ali drugači, tedaj je dovoljeno izločiti v unanji deželi doseženi donos po nastopnih pogojih:

A. Najprej mora podjetba dokazati, da se je in v katerem obsegu se je tamkaj obdačila glede svojega v unanji deželi doseženega donosa; kadar podjetba ne more tega dokazati, ali kadar se pokaže, da se tamkaj ni obdačil ves v unanji deželi doseženi donos, tedaj je tudi ta donos, oziroma v unanji deželi ne obdačeni del donosa zavezan v naši deželi davku.

Kadar bi se bila unanja obdačba opravila ne po donosu, določenem v številkah, ampak po splošnih znakih donosa s trdnim davčnim postavkom, tedaj je šteti za donos, obdačen v unanji deželi, tisto vsoto, katera vstreza temu trdnemu davčnemu postavku, ako se vzame, da se je obdačil donos z 10, oziroma 10½ odstotki (člen 37. in 38.).

B. Nadalje pak je izločba v unanji deželi doseženega donosa navezana na te-le omejitve:

- a) Kadar obstoji davku zavezani obrat v prevodu blaga iz domače dežele v unanje dežele ali nasprotno (na primer pri uvoznem opravilu, izvoznem opravilu, trgovinski podjetbi), tedaj se ne sme več, kakor polovica donosa iz tega prevoda;
- b) kadar obstoji davku zavezani obrat v tem, da se blago v naši deželi nareja, v unanji deželi pa isto blago spečava (na primer pri domačih fabrikah, katere vzdržujejo v unanjih deželah prodajne podružnice), tedaj se ne sme več kakor ena tretjina donosa tega obrata šteti za donos unanjenega pravičnega obrata; naposled je
- c) v vseh drugih primerih (na primer pri zavarovalnih družbah, katere vzdržujejo v unanjih

deželah podružnice, pri domačih prometnih podjetbah, katere razširjajo svoj obrat v unanjo deželo, pri podjetbah, katere imajo kakor v naši deželi, tako tudi v unanjih deželah fabrike in prodajne podružnice, naposled pri podjetbah, katere imajo v naši deželi samo sedež) vsaj ena desetina donosa, doseženega iz vsega obrata, zavezana obdačbi po tem zakonu.

C. Podjetbe, katere zahtevajo na podstavi sprednjih določil izločbo nekega dela njih čistega donosa iz obdačbene podstave, imajo dolžnost, dokazati davčnemu oblastvu vse okoliščine, ki jih navedó, ali katere so potrebne za pojasnitev stvarnega položaja; zlasti jim je torej dolžnost, predložiti računске sklepe za vso podjetbo in pa za unanje podružnice, izkazati donos, kateri pripada po njih knjigovodstvu na unanje podružnice ter, če treba, dati na znanje način preračuna, ki se je pri tem uporabljal; davčno oblastvo bo potem — če treba tako, kakor piše §. 111. — preiskalo, vstreza li po podjetbi izkazani preračun donosa resničnim razmeram in zlasti pogojem, ustanovljenim pod B, lit. a do c.

Kadar ni po podjetbi za unanje podružnice izkazani donos v primerih pod lit. a veči kakor polovica, v primerih pod lit. b pa ne veči kakor tretjina donosa iz prometa z unanjimi deželami, tedaj je po podjetbi izkazani donos unanjih podružnic, v kolikor je obdačen v unanjih deželah in se zoper njega preračun ne pokaže po danih dejanskih razmerah noben pomislek, pustiti neobdačenega; sicer pak je kolikor moči pojasniti in izpraviti stvarni položaj s primernimi nadaljnjimi ovedbami, in nikdar ni pustiti neobdačene več kakor polovice, oziroma tretjine ovedenega donosa iz prometa z unanjimi deželami; ostajajoče zneske je vselej prišteti k obdačbeni podstavi naše dežele.

Slično je ravnati v primerih, ki se obravnavajo pod B, lit. c. Del unanjenega donosa pak je prišteti k obdačbeni podstavi naše dežele tukaj — v kolikor se ni na podstavi opravljenih ovedeb spoznalo, da je to vtemeljeno v dejanskih razmerah pravičnega obrata — še le tedaj, kadar presega izkazani unanji donos več kakor devet desetih vsega po podjetbi doseženega donosa.

D. Slična načela kakor tista, ki so razložena pod lit. B in C, morajo obveljati za primer, kadar bi podjetba glede unanjenega pravičnega obrata izkazala kake izgube; zlasti se sme tudi pri izgubonosnem

unanjem opravičnem obratu njega posledek jemati pri vgotovitvi obdačbene podlage v primerih pod lit. *a* v pošteb največ s polovico, v primerih pod lit. *b* največ s tretjino in v primerih pod lit. *c* največ z devetimi desetimi.

II. Kadar razširi unanja podjetba opravični obrat na ozemlje, v katerem velja ta zakon (§. 88.), tedaj je ona glede donosa iz obrata v naši deželi zavezana obdačbi po poglavju II.

Praviloma bo unanja podjetba v takem primeru že po členu IV. cesarskega ukaza z dne 29. novembra 1865. l. (drž. zak. št. 27), oziroma zakona z dne 29. marca 1873. l. (drž. zak. št. 42) dolžna, postaviti zastopništvo; ako bi ne bilo tako, jo je po zmislu §. 90. in 265. pozvati, da naj postavi v teh deželah stanujočega zastopnika za vse davčne stvari; kadar bi ne vstregla podjetba temu pozivu, tedaj bi se moralo postopati zoper njo po zmislu §. 250. s kaznimi zavoljo nereda.

Postavljeni zastopnik (reprezentant) mora dati davčnemu oblastvu vsa pomagala, ki so potrebna za ovedbo donosa iz obrata v naši deželi. V kolikor obstoji obrat v prevodu blaga iz unanjih dežel v našo deželo ali nasprotno, ali v nareji blaga iz unanjih deželah, katero se spečava v naši deželi, velja tukaj za pravilo, da se mora v naši deželi obdačiti vsaj polovica, oziroma tretjina donosa, doseženega v tega obrata; kadar bi narejala unanja podjetba blago v naši deželi, pa je spečavala v unanjih deželah, tedaj bi bilo uporabljati pravilo, ustanovljeno po I., B, lit. b.

Oddelek II.

Priredba pridobnine podjetbam, zvezanim javnemu dajanju računov.

I. Vgotovitev podlage za obdačbo.

a) Splošna določila.

Člen 12.

Časna določba podlage za obdačbo.

(§§. 91. in 92., odstavek 1. do 3.).

1. Odmera pridobnine, ki jo je predpisovati po poglavju II., se opravlja vsako leto in to praviloma

na podstavi čistega donosa davku zvezanih podjeteb, doseženih v zadnjem opravičnem letu pred davčnim letom.

V prvem letu veljavnosti tega zakona bo torej čisti donos iz opravičnega leta, katero je zadnje pred koledarskim letom 1898., vzeti za obdačbeno podstavo, to je torej donos od 1. dne januarja 1897. do 31. dne decembra 1897. l., ako se opravično leto strinja s koledarskim, ali pa, če na primer sklepa podjetba svoje opravično leto s 30. dnevom junija vsakega leta, donos od 1. dne julija 1896. l. do 30. dne junija 1897. l.

2. Zastran obdačbe na novo nastajajočih podjeteb določa zakon, da mora za tisto leto, v katerem se je začel obrat, veljati za obdačbeno podstavo čisti donos, dosežen v tem letu. V takem primeru mora torej v prvem opravičnem letu doseženi čisti donos služiti v podstavo obdačbi kakor za prvo, tako za drugo in eventualno tudi za tretje koledarsko leto; ako se je na primer kaka podjetba začela 1. dne maja 1898. l. in je svojo bilancijo sklenila s 30. dnevom aprila 1899. l., tedaj je v tem opravičnem letu doseženi dobiček vzeti v podstavo obdačbi kakor za leto 1898., tako tudi obdačbi za leti 1899. in 1900.

3. Kadar obsega zadnji opravični sklep samo neki del opravičnega leta ali več, kakor enoletno dobo, tedaj je za čisti donos opravičnega leta šteti tisti znesek, ki se za eno leto pokaže iz razmerja obratnega trajanja do dobe enega leta; kadar obsega torej n. p. zadnji opravični sklep samo dobo od 1. dne oktobra 1897. do 31. dne decembra 1897. l., tedaj je kot obdačbeno podstavo za leto 1898. vzeti štirikratni znesek dotičnega čistega donosa; ako pak obsega opravični sklep čas od 1. dne oktobra 1897. l. do 31. dne decembra 1898. l., tedaj je kot obdačbeno podstavo za leto 1898. vzeti samo dvanajst petnajstini dotičnega čistega donosa.

4. Z določbo, da je vzeti obdačbi v podstavo vsakikrat donos celega leta, ni nikakor izrečeno, da je tudi vselej plačati davek za vse leto; mariveč določa §. 117., da se začne davčna dolžnost še-le s pričetkom podjetbe, med tem ko ukazuje §. 118., da mine davčna dolžnost, če se pazi na predpisane obličnosti, s koncem davčnega četrtletja, v katerem se je opustila podjetba.

Potemtakem je odmeriti sicer davek tudi za na novo nastajajoče podjetbe vselej od čistega donosa podjetbe, preračunjenega na eno leto, predpisati pa ga je in pobrati s tistim zneskom, kateri se pokaže v tem letu za to obratno trajanje iz razmerja dobe

enega leta do dobe obratnega trajanja; pri tem je ved podjetnika, in ako ima kake pomiselke zoper to vzeti, da ima leto 365, prestopno leto pa 366 dni. napoved, mnenje izvedenih zaupnih mož (§. 111.).

Nasproti je za podjetbe, ustavljene med davčnim letom zopet odbiti tisti del davka, odmerjen za nazadnje doseženi letni čisti donos, kateri pripada na četrletja davčnega leta, ki prihajajo po ustavitvi obrata, oziroma po dotični naznanitvi.

Člen 13.

Začasna odmera davka.

(§. 92., odstavek 4. do 7.).

1. Da ne bo z odmero čakati do časa, dokler se ne napravi prva bilancija, ukazuje zakon, da je gledé podjeteb, nastajajočih na novo, najprej opraviti začasno odmero; od te začasne odmere pa so izvzete:

- a) po §. 85. pogodovane podjetbe,
- b) vzajemne zavarovalne družbe in
- c) hranilnice.

2. Ta začasna obdačba se mora pri podjetbah, ustanovljenih popolnoma na novo, opraviti v najmanjši izmeri, oznamenjeni v §. 100., odstavku 2.; vendar ne sme pri zavarovalnih družbah na delnice za preračun začasnega davka 1 od 1000 služiti v podstavo višina — začasno saj še ne poznanih — letnih čistih premij po zmislu člena 40., št. 3, ampak prav tako višina vplačane delniške glavnice.

3. Kadar ni nova davku zavezana podjetba popolnoma na novo ustanovljena, ampak je vase vzprejela popolnoma ali deloma kako že prej obstalo podjetbo, tedaj je obdačbi vzeti v podstavo verjetne dohodke.

V ta namen je ali ovedeti štiriodstotni letni donos napravne glavnice, če pa ni z verjetnostjo pričakovati štiriodstotnega donosa, verjetni letni donos, ki ga je pričakovati z ozirom na opravljeni obseg in na druge podjetbe, obratovane v podobnih razmerah; na obratno dobo v prvem koledarskem letu obstanka te podjetbe razmeroma pripadajoči njega del je potem obdačiti z 10, oziroma 10½ odstotki.

Odločiti prašanje, je-li obdačiti štiriodstotni ali verjetni donos, to se prepušča izprevidu davčnega oblastva, katero si bo v tem oziru izprosilo napo-

4. Ko se je naredila prva bilancija, mora stopiti na mesto začasne obdačbe dokončna obdačba, o čemer obsega podrobnejše predpise člen 36., št. 7.

5. Kakor je že omenjeno, ni opraviti začasne odmere davka za podjetbe, pogodovane v §. 85., nadalje za vzajemne zavarovalne družbe in hranilnice; nasproti se mora na podstavi prve bilancije opraviti njih dokončna obdačba tudi za prvo leto njih obstanka, s čemer se izpremeni do sedaj veljajoča nasprotna praksa, opirajoča se pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah in posojilnicah na določilo §. 5., odstavka 3. v zakonu z dne 27. decembra 1880. l. (drž. zak. št. 151), pri vzajemnih zavarovalnicah in hranilnicah pa na §. 12. v razpisu finančnega ministrstva z dne 11. januarja 1850. l. (drž. zak. št. 10).

Člen 14.

Ovedba podstave za obdačbo.

(§. 92. in 93.).

1. V podstavo za obdačbo se za podjetbe, zavezane davku po poglavju II., jemlje — pazeč na podrobnejša pojasnila, obsežena v členu 1., št. 9, v členu 11. in v nastopnih členih — res doseženi čisti donos.

2. Izhodišče za ovedbo te podstave za obdačbo so načeloma bilančni prebitki. (§. 93., odst. 1.)

V prvi vrsti prihaja pri tem v poštev v bilanci kot tak izkazani dobiček ali kot taka izkazana izguba, ali račun dobičkov ali izgube, kažoč postavek tega končnega posledka (donosna bilancija, obratni račun), ker in v kolikor morajo ti izpiski in računi predstavljati ravno čisti donos.

Ali in v koliko se to zgodi v posameznem primeru, to je presojati na podstavi skrbne preskušnje prememb drugih finančnih postavkov (na primer znižbe napravne glavnice, zvišbe pričuvnih zakladov); če treba, je opraviti potrebne izprave.

Zlasti se vtegneta izkazani dobiček in izkazana izguba razločati od resničnega obratnega posledka potem, če so bili prejemi in stroški, ki se tičejo

obrata, namesto v obratnem računu itd. zaračunjeni naravnost na posamezne imovinske vrste ali če so se prejemi in stroški, ki se ne tičejo obrata (n. p. ustanovitveni stroški itd.), privzeli v obratni račun.

Enako je paziti na prejeme in stroške, kateri bi se bili morda zaračunili zunaj bilancije.

3. Z določilom §. 93., na katerega je bilo zavrženo v št. 2., odstavku 1., se izreka, da v bodoče ne pojde pri ustanavljanju obdačbene podstave toliko za resnično izvršbo kakega prejema ali stroška, kakor mariveč za gospodarsko in knjigovodsko pravost in primernost njih nastave v knjigah podjetbe. Zakon se pri tem oprijemlje pri trgovcih navadne ovedbe čistega donosa in daje s tem mogočnost, da se navadno (št. 2) v podlago za preračun obdačbene podstave vzame račun dobičkov in izgube, oziroma bilancija donosa.

4. Vsled tega načela se torej — s pridržkom spodaj navedenih omejitev — na primer odpisi, celo če jim ne stoje nasproti resnični stroški za nadomestne nabave, in pa kurzne izgube, če tudi se dotični papirji niso prodali in torej ni nastala efektivna izguba, naposled zavarovalne škode, če tudi so se še le zglasile, pa jih zavarovalna družba še ni izplačala, dopuščajo po pravilih prav nastavljene bilancije kot stroški; nasproti pa je tudi na primer z kurznimi dobički in drugačnimi zvišbami vrednosti, če tudi niso bile vresničene, ravnati navadno kakor s prejemi.

5. Davčnim oblastvom je vendar pridržana pravica, da tedaj, kadar se pokaže vtemeljen sum, da vključuje kaka podjetba bistveno neresnične nastave, oziroma je opravila stvarno nevtemeljene preračune, da bi tako zakrila resnični donos opravljenega obrata, popreskusijo pravost in primernost dotičnih nastavkov tako, kakor piše §. 111. To pravico popreskusa bo vendar vpotrebili samo izjemoma; zlasti jo bo pri manjših podjetjih — tako posebno pri obrtnih in kmetijskih zadrugah — uporabljati samo v popolnoma izjemnih primerih, ker pri takih podjetjih pač ni pričakovati preobširne pričuvne nabire itd., in ker bi prenatanko izvrševanje te naredbi lahko vtegnilo neugodno vplivati na razvoj teh združeb, če se pomisli, da nimajo one vselej na razpolaganje v knjigovodstvu izsolanih moči.

6. Od bilančnih prebitkov je načeloma izhajati za ovedbo obdačbene podstave, ne da bi pri tem šlo za to, so se li ti bilančni pribitki pokazali iz lastnega obrata podjetbe ali iz njenega zakupa, in pa

ne glede na to, kako jih uporablja podjetba, torej zlasti brez razločka, se li vselej kot obresti, dividende, tantijeme, ali pod katerim koli imenom ali po katerem koli merilu razdelé, polože v pričuvni zaklad, odneso na bodoči račun ali uporabijo kako drugači.

7. Vsled teh določil se torej tantijeme, navzočinske znamke, nagrade itd., katere se izplačujejo predstojništvu podjetbe (upravnemu svetu, nadzornemu svetu, ravnateljstvu itd.) iz bilančnih prebitkov, ne bodo smele izločiti iz podstave za obdačbo, od česar nastopi izjema samo glede primerov, navedenih v §. 95., lit. i; nasproti pa so na podstavi izrečnega določila §. 95., lit. h nameščencem podjetbe po pogodbi izplačevane tantijeme (celo če bi se formalno izkazale kot del čistega dohodka) vsakakor pripusten odbitni postavek.

8. V kolikor so deli donosa — na primer pri produktivnih zadrugah — razdeljujejo in natura in bi ne bili obseženi v bilančnih prebitkih je preračuniti donosne dele po njih tržni ceni v denar, ter jih potem prišteti bilančnim prebitkom.

9. V zakonu kot pravilo postavljeni stavek, da morajo bilančni prebitki biti v podstavo za obdačbo, se podrobneje pojasnjuje, pa tudi bistveno izpreminja po §§. 94. do 98., v katerih vkrepa zakon gledé neke vrste prejemkov in stroškov, ne gledé na to, kako jih zaračunja podjetba — in torej zlasti tudi ne gledé na to, se-li ti postavki zaračunajo v računih o tekočih prejemkih in stroških ali pa morda samo neposredno v imovinski bilanciji ali tudi zunaj bilancije (člen 56., št. 1. do 3.) — posebna določila o ravnanju z njimi pri vstanavljanju podstave za obdačbo.

10. Ta določila §§. 94. do 98. nimajo torej nikakor namena, naštevati vse pripustne in nepripustne stroške in prejeme, ampak imajo samo rešiti nekatera prašanja, dvomna zlasti z ozirom na dosedanje zakonodavstvo.

11. Iz zakonitega določila, da je čisti donos podjeteb podstava obdačbi, se prav splošno razvidi, da je nepripustno, kakorkoli zaračunjati večkrat iste stroške.

b) Ne vštrevni prejemni postavki.

Člen 15.

Uvod.

(§. 95.)

V §. 95. našteva zakon najprej vrsto prejemnih postavkov, kateri se ne smejo vpoštevati v podstavo

za obdačbo podjetbe in to celo tedaj ne, kadar bi se moralo ob preračunu bilančnih prebitkov postopati drugači.

Ta zakoniti predpis sme po načinu zaračuna teh prejemnih postavkov (prim. čl. 14., št. 2) uveljavljati podjetba različno.

Ako je n. p. vpoštevala podjetba te prejemne postavke ob preračunu svojih bilančnih prebitkov kot prejemke, tedaj je ob ustanavljanju podstave za obdačbo odbiti te nevštevne prejemne postavke od izkazanih bilančnih prebitkov.

Kadar pak se ni podjetba pri preračunu svojih bilančnih prebitkov iz katerikoli vzrokov ozirala na te ne vštevne prejemne postavke, in kadar niso torej ti prejemni postavki sploh nič vplivali na višino bilančnih prebitkov, tedaj je izkazane bilančne prebitke vzeti v podstavo za obdačbo, ne vštevne prejemke pa, na katere se ni gledalo že tako, je pustiti v nemar.

Člen 16.

Posamezni ne vštevni prejemni postavki.

(§. 95., lit. a, b, c.)

I. Kot taki prejemni postavki so naštetí v zakonu taksativno ti-le:

a) „Prenosi bilančnih dobičkov iz prejšnjih let“.

b) „Čisti donosi iz predmetov zemljarine in hišnine (domarine) v tistem znesku, v katerem so oni v podstavo odmeri zemljarine in hišnine; pri predmetih, zavezaní razredni hišnini, je za čisti donos šteti tisti znesek, katerega bi moral predmet, ako bi bil zavezan hišni najmarini, dati čiste najemnine, da bi hišna najmarina dosegla predmetu v resnici predpisano razredno hišnino“.

1. Potemtakem se sme torej zemljarini podvrženi katastrski čisti donos, nadalje donos od poslopij, ki je po zmislu §. 7. v zakonu z dne 9. februarja 1882. l. (drž. zak. št. 17), in po zmislu člena 3. tega zakona podvržen petodstotnemu davku od čistega donosa hišne najmarine prostih

poslopij, naposled donos poslopij, ki je po odbitku vzdržbenih in razdolžbenih odstotkov efektivno podvržen hišni najmarini, izločiti iz prejemkov v tukaj oznamenjeni izmeri; gledé donosa poslopij, podvrženega razredni hišnini, je znesek, ki ga je izločiti, ovedeti po številkah tako, kakor je izrečno povedano v zakonu.

2. Donosi nepremičnin, ki jih je tako izločiti, obsegajo tudi znesek za nje plačevane zemljarine in hišnine, s katerim bi bilo po členu 21. ravnati sploh kakor s vštevni stroškom. Da se odstrani iz tega izvirajoča mogočnost, da bi se dvakrat zaračunal ta znesek, čegar se je po zmislu uvodnih besed §. 95. izogniti, je torej ali zmanjšati donos nepremičnine, ki ga je izločiti, za znesek realnih davkov z dokladami vred ali pa izločiti donos nepremičnine s vsem spredaj navedenim zneskom, nasproti pa pri razhodnem postavku „davki“ odšteti znesek realnih davkov z dokladami vred.

Iz istega vzroka ni tudi pristojbinski nadomestek, v kolikor se pobira od vrednosti nepremičnih stvari, všteven razhodni postavek.

3. Vsled zakonitih določil, vkrenjenih v 95. lit. b, zaostaja iz prejemkov izločeni znesek večkrat za skupno višino dejanskega donosa zemljišč in poslopij; tako n. p. pri zemljarini, kadar presega donos zemljišč dejanski katastrski čisti donos, ali se doseže taka zemljiška zakupnina i. k. e.; pri hišni najmarini za znesek zakonitih vzdržbenih in razdolžbenih odstotkov.

Nasproti pak je tudi z vzdržbenimi stroški itd. vpostavljenimi v razhodke in v resnici plačanimi, in pa z odpisnimi zneski, zaračunjenimi za poslopja, ravnati po meri določil člena 25. kot s vštevni stroški.

4. Kadar bi kaka podjetba ne bila izkazala donosa svoje nepremičnine v danem računu, tedaj bi ga bilo zastran ovedbe podstave za obdačbo preračuniti, pazé na sprednja načela, ter prišteti kak potemtakem morda preostajajoči njega davku zavezani del bilančnim prebitkom.

5. Posebnega pojasnila potrebuje še primer, kadar se nepremičnina uporablja v lastnem opravilnem obratu (na primer hiša pri bančnem opravilu); zastran tega se torej njen užitek ali prevdari v denarju kakor med prejemki, tako tudi med obratnimi stroški, in to vselej z enakim zneskom, ali pa se sploh ne gleda nanj v računu dobička in izgube; vendar bo — takorekoč kot izjema v členu 15., odstavku 4 ustanovljenega pravila — v obeh pri-

merih odbiti od bilančnih prebitkov v resnici po realnem davku zadeti znesek te nepremičnine ter pustiti v resnici nastale vzdržbene stroške med razhodki.

c) „Prejeti garancijski prispevki ali državne naprejščine;“

glede tega določila je zavrniti na izpeljave člena 18., lit. b.

II. Drugih, kakor tukaj naštetih izločeb iz prejemkov ni v nobenem primeru.

c) Ne vštrevni razhodni postavki.

Člen 17.

Uvod.

(§. 94.)

V §. 94. je naštetá vrsta razhodkov (stroškov) kateri se ne smejo zaračunati na dolg davku zavezanega čistega donosa podjetbe.

Po različnem načinu dejanskega zaračuna teh stroškov se sme ta prepoved ob vgotavljanju podstave za obdačbo uveljavljati na različen način.

Kadar je n. p. podjetba ob preračunu bilančnih prebitkov vzela te razhodke v poštev kot odbitne postavke, tedaj jih je ob vgotavljanju obdačbene podstave zopet prišteti bilančnim prebitkom, izkazanim potemtako za obdačbo prenizko; kadar pa je te razhodne postavke že podjetba pustila ob preračunu bilančnih prebitkov v nemar — kadar torej ti prebitki sploh niso vplivali na višino bilančnih prebitkov — tedaj je v podstavo za obdačbo vzeti bilančne prebitke, ne vštrevnih razhodkov pak, na katere se ni gledalo že tako, ni dalje jemati v poštev.

Kot take ne vštrevne razhodke (stroške) označenja zakon vse zneske, kateri se uporabljajo iz obratnih posledkov opravljenega leta za kak namen, izrečno označenjen v §. 93., ali kak v členu 18. do 21. obravnavanih namenov.

Člen 18.

Zvišba glavnice in razdolžbe dolgov.

(§. 94., lit. a in b.)

Po §. 94. so ne vštrevni razhodni postavki tisti zneski, ki so se iz obratnih posledkov uporabili:

a) „Da se poveča v podjetbi naložena glavnica.“

1. S tem je razumevati vse vrste investicij, kakor nakup zemljišč, zidanje poslopij, nabava strojev itd., in pa z nabavo glavnice združene stroške (kolke, zabeležne stroške, tiskovne stroške in stroške za inserate itd.).

2. Glede nabav v nadomestbo porabljenih ali sicer ne več porabnih glavninskih sestavin se zavrača, v kolikor se zalagajo iz pričuvnih zakladov, na člen 29.; s posebnim ozirom na §. 95., lit. f, odstavek 4. se opominja nadalje na-to:

3. Nadomestne nabave, katere se zapišejo na dolg dotičnim stanovnim računom (n. p. računu poslopij, računu strojev itd.) in se torej izražajo v zvišbi dotičnega aktiva v bilanci, ne obremenjajo čistega donosa, ker kažejo samo, da se je nekako premaknila sestava imovine.

Teh nadomestnih nabav torej ni pri sestavi podstave za obdačbo niti prišteti bilančnim prebitkom, niti odšteti od njih.

Nasproti je nadomestne nabave, ki se naredo na dolg upravnega ali stroškovnega računa in potemtako na dolg čistega donosa, prišteti bilančnim prebitkom, ker bi se sicer s tem načinom preračuna znižala podstava za obdačbo.

Samo tedaj, kadar bi se pri določenih predmetih opustil stvarnemu položaju vstrežajoči odpis, ne veljajo nadomestne nabave takih predmetov v mejah sploh pripustnega, vendar ne opravljenega odpisa za pomnožbo glavnice.

Kadar je torej na primer podjetba, namesto da bi odpisala od strojevnega računa po stanju stvari 60.000 gl., nakupila za 60.000 gl. novih strojev na dolg davku zavezanega donosa, tedaj ni teh 60.000 gl. prišteti kot pomnožek glavnice k bilančnim prebitkom.

Kadar bi pak podjetba, namesto da bi opravila po stanju stvari pripusten odpis 60.000 gl., na dolg davku zavezanega čistega donosa nabavila za 80.000 gl. novih strojev, tedaj bi bilo šteti znesek za 20.000 gl. za pomnožbo dosedanje napravne glavnice in ga torej prišteti k bilančnim prebitkom.

Kadar bi bila naposled kaka nadomestna nabava založena deloma iz posebnega pričuvnega zaklada, napravljenega v ta namen, deloma pa na dolg čistega donosa, tedaj bi bilo gledé dela, založenega iz posebnega pričuvnega zaklada, uporabljati določilo

člena 29., št. 4., glede ostalega dela pa določila sprednjih odstavkov.

- b) „Za odplačila na glavnice, po deležnikih naložene v podjetbi, in pa za taka poplačila dolgov, katerih založba iz tekočih donosov zahteva zvišbo imovinskega ostanka (saldo) podjetbe, ki ga je preračunati po načelih resnične imovinske bilancije, ali katera se nanašajo na take naprejščine ali prispevke, ki se po §. 95., lit. c) niso privzeli v podstavo obdačbi“.

Za taka odplačila je šteti zlasti tiste zneske, ki se uporabijo za odkup izžrebanih delnic, prednosti in deležnic podjetbe; za odkup izžrebanih zastavnih pisem in komunalnih obligacij uporabljeni zneski s kakimi dotičnimi stroški pak se bodo praviloma seveda izkazovali kot obrtni stroški, ker te zadolžnice niso del podjetbene glavnice. (Prim. člen 19.). Ne oditni, oziroma ne izločljivi iz podstave za obdačbo so tudi tisti zneski, kateri zapadejo podjetbi na korist, ker se izžrebane zadolžnice in odrezki za obresti in dividende ne predlože o pravem času.

Ne oditna so naposled tudi povračila za garancijske zneske in državne naprejščine, ki se pokažejo kot posojila, dana podjetbi; potemtakem ni njih prejema — v nasprotju s prejemom nepovratnih podporščin in državnih podpor — računati med davku zavezane prejemke. (§. 95., lit. c).

Člen 19.

Obrestovanje napravne glavnice.

(§. 94., lit. c.)

Po §. 94. so ne vštrevni razhodni postavki tudi zneski, ki se uporabijo:

- c) „Za obrestovanje v podjetbi (v delnicah, prednostnih delnicah, opravljenih vlogah, združnih deležih, vlogah komanditistov i. e.) naloženih, in pa proti prednostnim obligacijam ali drugačnim delnim zadolžnicam ali proti hipotekarnemu zavarovanju posojenih glavnice, v kolikor so te deli napravne glavnice, toda brez tistih v §. 95., lit. e) oznamenjenih zneskov, ki so bili izdani za obrestovanje po pravilih založenih in dejanski izdanih zastavnih pisem ali komunalnih obligacij“.

S tem določilom zakona se ukazuje, da je vračunati obresti v podjetbi stalno naložene glavnice v obdačbeno podstavo, v kolikor ne ustanavlja kakih izjem v tem oziru §. 95., lit. e; za stalno v podjetbi naloženo glavnico je šteti zlasti vsako podjetbi proti hipotekarnemu zavarovanju posojeno glavnico, dokler ne dokaže podjetba, da se ne sme ta glavnica šteti za del napravne glavnice; vsled izrečne odredbe zakona pak ni — kakor se je omenilo že v členu 18., lit. b — šteti za dele napravne glavnice tistih glavnice, ki so bile posojene proti zastavnim pismom in komunalnim obligacijam. Potemtakem je z obrestmi, nastavljenimi za njih obrestovanje, ravnati kakor s vštrevnim razhodnim postavkom, ako so bila ta zastavna pisma založena s posojili drugim osebam, vstrežajočim pravilom, ter so bila v resnici izdana po podjetbi; isto ravnanje bo slično uporabljati pri melioracijskih listih in tistih železniških zadolžnicah, ki se izdado po zmislu zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz leta 1895.), člen VII.; zastran potrebnosti, popreskusiti te zadnje točke, je slično uporabljati določila člena 14., št. 5.

Prav tako ne smejo za dele napravne glavnice veljati hranilne vloge pri hranilnicah in posojilnicah, zato so tudi za njih obrestovanje potrebni zneski navedeni med vštrevnimi stroški (§. 95., lit. e).

Obrestovanju napravne glavnice je šteti za enake in torej ž njimi ravnati kakor z ne vštrevnimi razhodnimi postavki tiste postranske pristojbine, ki so združene s tako zvano glavnisko službo.

Sem spadajo zlasti kuponske kolkovnine, ban-
kirjem za odkup odrezkov (kuponov) plačane provi-
zije, stroški za nabavo novih kuponskih pol, tekoče
pristojbine za beležbo papirjev na borzi i. v. e.

Člen 20.

Garancijski prispevki, darila, darovi i. k. e.

(§. 94., lit. d in e.)

Po §. 94. so ne vštrevni razhodni postavki na-
dalje tudi zneski, ki se uporabijo:

- d) „Za dodelitev garancijskih prispevkov, naprejščin ali doplačil drugim podjetbam“.
- e) „Za darila, darove in druge namembe, v kolikor teh ne zahteva že opravljeni obrat ali jih ne dá

že obstoječim dobrodelnim zavodom kaka po §. 85. pogodovana pridobitna in gospodarska zadruga ali posojilnica; nagrade, ki se dadó nameščencem podjetbe za službe, storjene podjetbi, in pa bolninski prispevki, ki se dajejo nameščencem in njih družinam, veljajo za stroške, zahtevane po opravljenem obratu“.

Po opravljenem obratu zahtevana darila, darove in namembe smejo vse podjetbe, zavezane javnemu dajanju računov, uvrstiti med stroške; kaj je šteti, da je zahteva opravljeni obrat, to je presojati vsaki krat po posebnem stanju stvari; zakon omenja posebej nameščencem (ne pa tudi udom predstojništva) podjetbe za podjetbi storjene službe dane nagrade in pa za nje ali za njih svojce dajane bolninske prispevke, toda kot s vštevnimi stroški bo ravnati v obče z darovi sploh, ki se v nagrado posebnih zaslug za podjetbo ali v pomnožbo zanimanja za razvoj poslovanja dajo drugim osebam kakor udom predstojništva, upravnim svetovavcem itd., dalje z občni navadi vstrežajočimi darovi osebam, katere so z podjetbo v opravljeni zvezi (na primer z novoletnimi darovi); prav tako je ravnati tudi z zneski, ki jih nekatere zavarovalnice plačujejo posameznim gasilnim društvom.

Tukaj označeni okvir presega zakon samo glede podjeteb, po §. 85. pogodovanih, katerim se kakor v §. 2., I., lit. d zakona z dne 27. decembra 1880. l. (drž. zak. št. 151), dodeljuje pravica, da smejo ob vgotavljanju podlage za obdačbo zaračunati kot vštene stroške tiste namembe, ki jih dajo obstoječim dobrodelnim zavodom.

Zastran zadnjega stavka te črke, je v ostalem glede nagrad, ki se pri hranilnicah, in pa pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah in posojilnicah, pogodovanih po §. 85., plačujejo udom predstojništva in nadzorništva, zavriniti tudi na §. 95., lit. i, oziroma na člen 27., lit. i.

Člen 21.

Davki; odnosi izgub.

(§. 94., lit. f in g.)

Ne vštene razhodni postavki so naposled po §. 94. zneski, ki se uporabijo:

f) „Za plačilo po določilih tega poglavja pripadajočega davka z dokladami vred; temu davku je

enačiti na podstavi dosedanjih zakonov odmerjeno pridobnino in pa dohodnino prvega in drugega razreda“.

Tukaj ustanovljena prepoved obsega samo z dokladami vred davek, ki pripada po poglavju II., ter se torej ne razteza na drugačne davke, ki jih mora plačevati podjetba, kakor so neposredni davki vsake vrste, davki, ki jih je po pogodbi plačevati za uradnike, dolnjeavstrijski davek za uboge i. k. e. v.

Zastran zemljarine in hišnine z dokladami vred se zavrača na določila člena 16.

Ako je prevzela podjetba dolžnost, iz svojega plačati prihodnino (rentnino), katera pripada od obresti in prihodkov, ki jih izplačuje ona, in katera se pobira po §. 133. z odbitkom ter oddaje državni blagajnici, se sme s to prihodnino kot s vštevnim stroškom ravnati tedaj, kadar se ti prihodnini zavezane obresti in rente same izkažejo kot vštene stroški podjetbe.

V prvem letu veljavnosti zakona, oziroma dokler je plačevati davčne dolžnosti, osnovane na pridobninskem in dohodninskem patentu, se ne sme odbiti tudi ne od podjetbe plačevana pridobnina in dohodnina I. razreda, oziroma (pri hranilnicah, preskrbovalnicah itd.) dohodnina III. razreda z dokladami vred.

Paziti je na to, da se v nasprotju z zakonom z dne 27. decembra 1880. l. (drž. zak. št. 151) ne sme odslej kot s vštevnimi razhodnimi postavki ravnati tudi ne z deželnimi, občinskimi in drugačnimi dokladami, ki se pobirajo k pridobnini. To določilo je v prvem letu veljavnosti zakona, oziroma dokler je plačevati davčne dolžnosti, osnovane na pridobninskem in dohodninskem patentu, uporabljati slično tudi na doklade, katere pripadajo od davka, odmerjenega po zmislu navedenega zakona.

g) „V založbo prenosov bilančnih izgub iz prejšnjih let; pri tem pak je pri podjetbah, pogodovanih po §. 85., izvzeti tisto po določilih tega zakona preračunjeno izgubo, ki je nastala v zadnjem, pred bilančnim letom preteklem opravljenem letu“.

To določilo vstreza nameri zakona, vsakokrat zadeti ves letni donos podjetbe. Glede podjeteb, pogodovanih po §. 85., se vzdržuje v moči v §. 2., I., zadnjem odstavku zakona z dne 27. decembra 1880. l. (drž. zak. št. 151) dodeljena pravica s tem razločkom, da se sme odbiti ne po bilanci izkazana,

ampak po določilih tega zakona (prim. člen 33.) preračunjena izguba v zadnjem letu.

d) Vštevni razhodni postavki.

Člen 22.

Uvod.

(§. 95.).

Zakon našteva naposled v §. 95. izrečno več vrst stroškov (razhodkov), kateri se smejo odbiti od opravičnega donosa, in to celo tedaj, kadar bi se bilo morda ravnalo ob preračunu bilančnih prebitkov drugači.

Tudi vpoštevanje teh razhodnih postavkov se sme ob vgotavljanju obdačbene podstave po načinu, kakor zaračunja podjetba te razhodne postavke, uveljavljati različno.

Kadar je n. p. podjetba sama vpoštevala te razhodne postavke ob preračunu bilančnih prebitkov kot razhodne postavke, tako da so bilančni prebitki že znižani za te zneske, tedaj je v obdačbeno podstavo vzeti te bilančne prebitke, na vstevne stroške pak, na katere se je že gledalo, se ni več ozirati.

Kadar se pak podjetba ni ob preračunu bilančnih prebitkov ozirala na te vstevne stroške, tedaj je te razhodne postavke ob vgotavljanju obdačbene podstave odšteti od izkazanih bilančnih prebitkov.

Člen 23.

Premijske reserve (prihrane, pričuve).

(§. 95., lit. d.)

V zakonu so v §. 95. kot vsτέven razhodni postavek navedene:

- d) „Premijske reserve, ki so pri zavarovalnicah določene v pokritbo s koncem leta še ne preteklih zavarovanj, potem zneski, ki se še niso konec leta izplačali za že zglašene škode ali drugačne zavarovalne primere“.

I. Določilo gledé premijskih rezerv (pričuv) je v najoži zvezi z dajanjem računov, predpisanim za zavarovalne družbe v ministrskem ukazu z dne 5. marca 1896. l. (drž. zak. št. 31); po tem ukazu (§. 28.) morajo namreč zavarovalne družbe po določenih načelih preračunjene dele tekočih premijskih prejemkov prihraniti za izpolnjevanje svojih črez obratno leto segajočih dolžnosti, naložiti jih ločeno in v svojih računih izkazovati posebej in to tako, da se premijske reserve, kar jih je konci zadnjega leta, vpostavijo kot prejemki v občni obratni račun tekočega leta, premijske reserve pa, kar jih je konci leta, vpišejo kot odnos na nastopno leto med stroške; naravno je seveda, da praviloma ne bodo zneski premijskih rezerv na začetku in koncu istega leta enaki. ker se morajo med obratnim letom z ene strani v teh prihranah obseženi zneski za zares nastale škode in za storniranc pogodbe (odkupe) vzeti iz njih, na drugi strani pa se konci računskega leta odkazati prihranam, kar jih je v zavarovanju življenja, obresti in zavarovalnotehniške čiste premije (tarifne premije, odbivši upravno doklado), ter vnovič vrediti premijske reserve v zavarovanju na ujime po meri premije, plačane naprej črez računsko leto ali računjene v poprečnosti.

Zakonito določilo, o katerem je govor, ukazuje torej, da je obdačbeno podstavo za zavarovalne družbe ovedeti v stiku z danim računom, nastavljenim po teh načelih, da je torej pustiti na eni strani odnos premijskih rezerv iz prejšnjega leta med prejemki, na drugi strani pa tudi odnos premijskih rezerv na nastopno leto med stroški; ta načela dopolnjujoče določilo o ovedbi obdačbene podstave za zavarovalne družbe obsega §. 97., odstavek 2., o čemer se govori spodaj v členu 30. Premijskim rezervam je šteti za enake premijske odnose, t. j. vsoto premij, plačanih naprej za dobe, presegajoče konec računskega leta. Naposled je dotacije tako zvanih vojnih prihran — ki se nabirajo v založbo vojnega rizika — šteti za enake položbam v poseben prihranski (pričuvni) zaklad, ter ravnati ž njimi kot s vsčevnimi razhodnimi postavki, uporablja je §. 95., lit. f.

II. V zadnjem stavku §. 95. lit. d se — prav tako v stiku z dajanjem računa, predpisanim v spredaj oznamenjenem ministrskem ukazu (§. 33., št. 9) — dovoljuje, da se smejo že dosepe dajatve iz zavarovalnih prispevkov, če tudi se v resnici še niso izplačale, vpostaviti kot strošek z že znanimi ali približno preračunjenimi zneski; ker se morajo v nastopnem letu te takozvane „reserve za škode“ izkazati kot prejemki, resnično izplačilo zavarovalne vsote pa v nastopnem letu kot strošek, more za davčne dohodke iz dovolitve, izrečene v zakonu, nastati kaka škoda samo v toliko, v kolikor se je, ker so se reserve za škode nastavile previsoko, prenizko preračunila obdačbena podstava kekega

leta na dolg nastopnega leta; popreskus, ali je po podjetbi nastavljena rezerva škod primerna, bo smeti torej v obče opustiti ter zavrniti tudi v tem oziru na določila člena 14., št. 5.

Člen 24.

Pasivne obresti.

(§. 95., lit. e.)

Zakon navaja kot všteven razhodni postavek v §. 95. nadalje:

- e) „Vse po podjetbi dane pasivne obresti, v kolikor ni v §. 94., lit. c) izrečno ukazano, da se morajo privzeti v podstavo za obdačbo; torej zlasti po podjetbi dane lombardne in eskomptne obresti, obresti od hranilnih vlog, položkov, izdanih blagajničnih listov, prosto s pismom potrjenih zajmov; dalje obresti, katere so bile porabljene za praviloma pokrita in v resnici izdana zastavna pisma ali komunalne obli-gacije“.

S sprednjim določilom dovoljuje zakon v nasprotju z dohodninskim patentom načeloma, da se smejo odbiti po podjetbi plačevane pasivne obresti od opravljenega donosa (v katerega so pa sedaj vzprejete tudi vse prejete aktivne obresti); o dotičnih izjemah in natančnejših določilih se je govorilo že v pojasnilu §. 94., lit. c (člen 19.).

Člen 25.

Odpisi in položbe.

(§. 95., lit. f.)

V zakonu so kot všteven razhodni postavek navedeni v §. 95. nadalje:

- f) „Odpisi, ki vstrežajo obrabi ali razveljavi inventarja ali obratnega gradiva, in pa ob opravljenem obratu nastalim stvarskim, kurznim ali drugim izgubam, dalje tisti deli donosa, kateri se iz istega povoda položé v posebnih zakladih (pričuvnih zakladih za odpise, amortizacije, izgube i. e.); v zadnjem primeru pak samo

tedaj, kadar so ti zakladi namenjeni v založbo primanjkljajev in izgub določno oznamene vrste in so izgube in primanjkljaji te vrste ali že nastopili ali se pa morajo pričakovati po naprej vidnem posledku opravičnih razmer.

Primernost višine opravljenih odpisov, oziroma položeb mora davčno oblastvo vgotoviti po izvedencih, ako ima zoper njo kake pomiselke.

Hranilnicam, zavarovalnicam in pa po §. 85. pogodovanim pridobitnim in gospodarskim zadrugam in posojilnicam, katere predkazujejo knjižne, toda ne realizovane kurzne dobičke v posebnih rezervah za kurzne izgube, se ne sme odrehati izločba takih preodkazov iz podstave za obdačbo.

Če se odpisni zneski uporabijo za nove nabave inventarja ali obratnega gradiva, ni šteti, da se je s tem povečala v podjetbi ležeča glavnica (§. 94., lit. a)*.

Kakor se je opomnilo že v členu 14., št. 3 dovoljuje zakon ob vgotovitvi obdačbenih postav, da se sme gledati na odpise, s katerimi je po trgovskih načelih spraviti knjižno ceno podjetbi pristojecih predmetov v sklad z njih resnično vrednostjo in zlasti primerno jemati ozir na nastalo obrabo, izgubo vrednosti ali zmanjšbo dotičnih predmetov, na verjetnost izgub, ki se pričakujejo, in na negotovost neplačanih terjatev.

Ob enem dovoljuje zakon tudi, da se tisti deli donosa, ki se prihranijo za slične namene, puste po določenih pogojih ob vgotovitvi obdačbene podstave in nemar. V to pak ne zadostuje že samo, da se prihrani dobiček, zlasti tudi ne zadostuje v ta namen, da se neki del dobička položi v tako zvane prihranske (pričuvne, rezervne) zaklade, — ki so mariveč le posebno oznamenilo za pomnožbo družbene (osnovne) imovine, — ampak zakon zahteva, da se prihranjeni deli donosa položé v posebne, edino določenim namenom odmenjene zaklade — takozvane posebne prihranske zaklade, kakor na primer prihranske zaklade za odpise, amortizacije, obnovo kolejnic, obnove, dvojbene terjatve, kurzno izgubo, izgube i. v. e. — in da so izgube in primanjkljaji te vrste ali že nastopili ali pa se morajo pričakovati po naprej vidnem posledku opravičnih razmer.

Zadnje določilo pa se sme po besedi razlagati tako, da je že pričakovati določeno posebno izgubo,

mariveč se ne sme pustiti iz vida, da vtegnejo v vsaki opravični podjetbi nastati izgube vsaki čas in torej vstreza trgovski navadi, na katero je gledati tudi tukaj, da se za take izgube napravi opravičnemu obsegu in verjetnosti izgub primeren prihranski zaklad za izgube.

Kakor priznava odpisov, tako je priznava prihran dobičkov za odbitne postavke zvezana pred vsem na pogoj, da je taka odredba primerna danim razmeram; ta pogoj ne obvelja pri odpisih, kateri ne služijo nastalim ali gotovo pričakovanim znižbam vrednosti ali izgubam v stvarini, ampak samo porazdelitnim razdelitvam glavnice (amortizacijam), — na primer odpisi na ustanovnem računu ali pri prav ocenjenih zemljiščih i. v. e.

Pri odpisih, ki vtegnejo služiti kakor ravnokar omenjenemu namenu, tako tudi temu, da se pripravi primerna ocena imovinskega predmeta, na primer pri odpisih na zavodovih poslopih itd., je paziti na to, da se oni, kakor se to večkrat dogaja zastran razdelitve glavnice, ne raztegnejo očitno čez najmanjšo mejo, ki vstreza njih stvarni vrednosti.

Kadar bi imelo davčno oblastvo kaj pomiselkov zoper opravljene odpise in prihrane dobičkov, zlasti kadar bi po pravici sumilo, da se je z neosnovanimi ali pretiranimi odpisi ali z očitno nepotrebnimi položaji namerjala premišljena znižba obdačbene podlage, tedaj mora dati preskusiti primernost teh postavkov, pazeti na postopanje, predpisano v §. 111.; tudi v tem oziru se je ravnati po splošnih, v členu 14., št. 5 ustanovljenih pravilih, da se sme tak popreskus sploh in zlasti nasproti manjšim podjetjem, kakor so zadrage in posojilnice, opraviti samo izjemoma in iz nujnih vzrokov.

Po odstavku 3., lit. *f* pak je tak popreskus vselej opustiti pri hranilnicah, zavarovalnicah in po §. 85. pogodovanih pridobitnih in gospodarskih zadrukah gledé njih ne vresničenih kurznihih dobitkov, katere preodkazejo v posebne pričuve za kurzne izgube.

Mimo odpisov se smejo seveda zaračunati tudi resnično izdani tekoči stroški za poprave in vzdržbo strojev, zemljišč i. t. d., ki so obseženi v obnem obratnem računu, v kolikor bi jih morda davčno oblastvo ne izločilo na podlagi kakega zakonitega določila o tem; paziti pak bo na to, da se obraba predmeta ne zaračuna morda dvakrat, enkrat kot odpis na predmetu, drugi krat pa kot strošek za popravo in vzdržbo predmeta.

O uporabi opravljenih pričuv v obnovo ali popravo predmetov govori člen 29.; davčnopravno postopanje z nadomestnimi nabavami se je obširno obravnavalo že v členu 18., št. 2 in 3.

Člen 26.

Prispevanje v preskrbne namene. Tantijeme.

(§. 95., lit. *g* in *h*.)

V §. 95. zakona se navaja nadalje kot všteven razhodni postavek:

- g*) „Prispevki, ki se dajejo za preskrbo nameščencev“.
- h*) „Nameščencem podjetbe po pogodbi izplačane tantijeme“.

Praviloma bodo pod *g* in *h* naštetih razhodki (stroški) obseženi že v splošnem obratnem računu: vendar se smejo tudi v nasprotnem primeru izločiti iz obdačbene podlage; zlasti velja to — kakor se je omenilo v členu 14., št. 6 — tudi za primer, kadar bi se preračunili in založili še le iz bilančnih prebitkov.

Člen 27.

Posebna določila za hranilnice, zadrage in posojilnice.

(§. 95., lit. *i* in *k*.)

Zakon navaja naposled v §. 95. kot všteven razhodni postavek:

- i*) „Pri hranilnicah in pa pri pridobitnih in gospodarskih zadrukah in posojilnicah, pogodovanih po §. 85., nagrade, katere udje predstojništva in nadzornega svetovavstva ali nameščenci podjetbe dobivajo iz čistega dobička za službe, storjene podjetbi“.

Po zadnjem stavku §. 94., lit. *e* je z nagradami, plačanimi nameščencem podjetbe, sploh ravnati

kakor s vštevnimi stroški; za tukaj imenovane podjetbe se izjemoma tudi udom predstojništva in nadzornega svetovavstva, nadalje nameščenem plačevane nagrade, celo če se zalagajo iz čistega dobička (to je iz bilančnih prebitkov), izrekajo za pripustne odbitne postavke ob ovedbi postavke za obdačbo.

k) „Kadar se pri pridobitnih in gospodarskih zadrukah donos ali neki njega del razdeli med družnike po meri storjenega dela, dostavljenih varin itd., tedaj je sicer ta znesek, ki se razdeli, privzeti v podstavo obdačbi, toda zadruge imajo pravico, kot strošek odšteti tisti znesek, ki vstreza tržni vrednosti teh davščin, — pribiži kakā zadržnikom naprej dana plačila“.

Že v §. 93. (člen 14., št. 6 nastt.) se je naglašalo, da je obdačiti ves čisti donos, neglede na to, „pod katerim koli imenom in po katerem koli merilu“ se razdeljuje. V §. 95., lit. k se to določilo natančneje pojasnjuje ter se ob enem pristavljajo ukazila, kako je preračunati čisti donos pri nekaterih pridobitnih in gospodarskih zadrukah.

Ta določila imajo na vidu zlasti prodajne in produktivne zadruge (§. 85., lit. d), pri katerih se podeljuje samo tvarine, ki jih dajejo udje, ali opravljajo produktivno delovanje samo udje; pri takih zadrukah se dogaja ne redkoma, da se končni donos zadržnega obrata razdeli zadržnikom po razmerju danih sirovin in storjenega dela. V takem primeru je zadržnikom do gotove meje vse eno, ali se prevzemna cena, oziroma mezda nastavi visoko ali nizko, ker imajo v prvem primeru pričakovati tem manjši, v zadnjem primeru pa tem večji delež iz končnega donosa zadržnega obrata; vsled te okolnosti se dogodi neredkoma, da se s prva sploh ne ustanovi nobena cena za dane tvarine ali storjeno delo, ampak se določba te cene pridrži poznejšemu času, med tem pa dajejo samo plačila na račun ali naplačila, ter se ta vpostavijo tudi v računski sklep.

Zakon torej določa, da imajo v teh primerih zadruge pravico, na mesto teh delnih plačil vpostaviti med stroške obratnega računa resnično tržno vrednost ter s tem znižati morda previsoko izkazani bilančni dobiček na znesek, ki vstreza dejanskim razmeram.

Nasproti pak smejo zadruge vpostaviti tudi samo tržno vrednost, in zato je ima davčno oblastvo

pravico, da tedaj, kadar se je previsoko nastavila cena sirovin ali mezda za storjeno delo, da se tako zniža bilančni dobiček in neprimerno zmanjša podstava za obdačbo, ukaže primerno izpraviti te nastavke cene.

Tako ovedbo tržne vrednosti — za katero velja cena na sedežu zadruge — bo pak ukazati ne navadna, ampak samo tedaj, kadar to zahteva zadruge ali se iz nastavljenih cen ali iz nenavadno visokega ali nizkega opravičnega donosa pokažejo tehtni pomiselki o primernosti teh nastavkov; zlasti pri manjših zadrukah bo opustiti take ovedbe, če le moči, iz vzrokov, omenjenih v členu 14., št. 5.

Kadar se ovedba tržne cene pokaže potrebna, tedaj jo je opraviti na podstavi povedeb stranke in mnenja izvedencev, kateri morajo pri tem uvaževati vse pri ti zadruge bivaajoče posebne razmere (kakovost produktov, pravilnost prejemanja, sposobnost delavcev, samo začasno njih uporabo itd.).

e) Pričuvni (prihranski) zakladi.

Člen 28.

Splošna določila. Namenu ne vstrezajoča uporaba teh zakladov.

(§. 96.)

1. Odpisi in prihrane dobičkov morajo biti samo v založbo za že nastale ali v bodoče pričakovane stroške, izgube in zmanjšbe vrednosti; da se torej zabrani neopravičena prikratba obdačbene postavke, je potrebno, paziti na način zaračuna in na dejansko uporabo zneskov, ki so se na podstavi določila §. 95., lit. f nabrali davka prosto. Gledé dejanske uporabe je zlasti razločati, vstreza-li namembi ali je-li vsled poznejših odredob drugačna, kakor za kar je bila s prva določena.

Kako je ravnati v prvem primeru, to je razloženo v nastopnem členu 29.; v vseh drugih primerih bo zneske, nabrane v teh pričuvah in zakladih, obdačiti dodatno tedaj, kadar so se uporabili tako, da je taka uporaba zavezana davčni dolžnosti; ali in v koliko se zgodi to, to je določiti vsaki krat po posebnih razmerah.

2. Da se je opravila taka davku zavezana uporaba teh pričuv in zakladov, bo vsakakor misliti

tedaj, kadar se oni uporabijo za kak v §. 93., odstavku 1. oznamenjeni namen; to obvelja zlasti tudi tedaj, kadar se, če se razpusti družba ali društvo, dadó udom iz teh zakladov plačila, presegajoča resnično vplačano in ne že razdolženo osnovno glavnico.

Pri tem je paziti, da je iz teh zakladov dana plačila obdačiti samo v toliko, v kolikor se niso morda, upotrebljaje v §. 95., lit. f, odstavku 2. dodeljeno oblast, izjemoma že prej obdačili delni zneski položkov, odkazanih tem pričuvam in zakladom; ako bi kaka podjetba zatrjevala kako delovito obdačbo njenih posebnih pričuv, ji je prepuščeno, donesti za to potrebna dokazila.

Kadar podjetba dokaže, da je tako, tedaj je po zgoraj rečenem plačila, katera osnujejo davčno dolžnost, v kolikor popolnoma izčrpajo zaklad, obdačiti samo v tistem znesku, v katerem še niso obdačena — sicer pak v tistem razmerju, v katerem so neobdačeni odloški teh zakladov do že obdačenih odložkov.

Kadar je n. p. v kakem 3000 gl. znašajočem zakladu že obdačenih odložkov za 1000 gl., tedaj bo, če se znesek 1500 gl. uporabi z davčno dolžnostjo, dodatno obdačiti samo 1000 gl. (v razmerju 2 : 1).

3. Dodatno obdačbo takih iz deloma ali popolnoma neobdačenih odložkov danih, davčno dolžnost provzročujočih plačil je opraviti praviloma vkupe z obdačbo dotične podjetbe (prim. člen 39., št. 2), če pak ni več take obdačbe, posebej in to za tisto leto, v katerem se izvrše dotična plačila.

4. Da se bo davčno oblastvo moglo posluževati te pravice dodatne obdačbe, nalaga zakon udom predstojništva, oziroma likvidatorjem podjetbe dolžnost, naznaniti take uporabe posebnih pričuvnih zakladov; kadar bi se opustila ta naznanitev, tedaj je slično uporabljati §. 112.

Na pripadajoči davek morajo spredaj imenovani organi ob razpustu družbe itd. po zmislu člena 245. trg. zak. paziti tako, da se z razdelbo družbene imovine, kar je je, počaka do poplčila davčnih dolgov, oziroma da se vsaj v ta namen potrebni znesek položi pri sodnji ali zavaruje kako drugači; v kolikor se je to opustilo, so udje predstojništva in likvidatorji, ki ravnaajo zoper te predpise, osebno in nerazdelno zavezani, plačati pripadajoče davčne zneske.

Člen 29.

Ravnanje z donosi pričuvnih zakladov in ozir na stroške, ki se zalagajo iz pričuvnih zakladov.

(§. 97.)

1. V §. 97. vkrepa zakon določila o tem, v koliko sme uprava pričuvnih zakladov vplivati na vgotovitev obdačbene podstave; pri tem prihajajo v poštev zlasti iz pričuvnih zakladov založeni stroški in v pričuvne zaklade iz kake posebne naložbe njih glavnice tekoči prejemki.

2. Kakor razloča zakon odložbe v obče pričuvne zaklade gledé davčnoppravnega ravnanja ž njimi od odložeb v posebne pričuvne zaklade, tako določa tudi različno ravnanje s stroški, založenimi iz običnih pričuvnih zakladov in s stroški, založenimi iz posebnih pričuvnih zakladov.

3. S stroški, ki bi se po svoji kakovosti smeli vpoštevati v občni obratni račun, se smejo s pridržkom v členu 31. in nastt. obseženih določil, ako se namesto iz tekočih donosov zalagajo iz pričuvnega zaklada (občnega pričuvnega zaklada), napravljenega iz obdačenih odložkov, šteti ob vgotovitvi obdačbene podstave za odbitni postavke, ker se ob svoječasni položbi obdačenih odložkov v pričuvni zaklad ni zmanjšala podstava za obdačbo in se mora torej, če res nastopi izguba, dovoliti nje odbitek od obratnega donosa.

4. Izgube in stroški pak, kateri se zalagajo iz zaklada (posebnega pričuvnega zaklada itd.), napravljenega iz ne obdačenih odložkov, in kateri torej niso zmanjšali izkazanega čistega donosa, se tudi ob vgotovitvi obdačbene podstave ne smejo šteti za odbitne postavke, ker se je s svoječasno, gledé na pričakovani strošek opravljeno neobdačeno položbo v zaklad že zmanjšala podstava za obdačbo in se zatorej, če res nastane ta strošek, ne sme podstava za obdačbo zmanjšati še enkrat.

5. Kadar so se pričuvni zakladi podjetbe naložili posebej (na primer z nakupom hiš, vrednostnih papirjev i. č. e. ali z uporabo v podjetbi sami proti zavarovanju trdnega obrestovanja), tedaj je iz takih posebnih naložeb tekoče prejemke teh zakladov praviloma prištevati k letnemu donosu podjetbe.

6. Kadar bi iz posebne naložbe pričuvnih zakladov nastali tudi stroški, tedaj je samo čisti donos teh zakladov, ki ga je ovedeti po določilih tega zakona, prišteti k letnemu donosu podjetbe; ako bi se iz naložbe pokazala izguba, bi se smelo ob vgotovitvi obdačbene podstave gledati na njo samo tedaj, kadar je nastopila pri pričuvnem zakladu, napravljenem iz obdačenih odložkov, in kadar je v redu izkazan dotični zaračun.

7. Zakon ustanavlja za primer, kadar se donosi posebnega pričuvnega zaklada uporabljajo v založbo stroškov, katerim je ta zaklad zavezan po svojem namenu, izjemo od pravila, omenjenega v št. 5, ukazujoč, da v takem primeru ni prišteti donosov posebnih zakladov k letnim donosom podjetbe; ker se v takem primeru po načelih, obravnavanih pod 1, tudi iz teh donosov posebnih pričuvnih zakladov založeni stroški ne smejo vpotstavljati v občni obratni račun, je razvideti, da je ta izjema samo pobota med prejemkom, kateri je za se všteven, in med stroškom, ki je za se všteven. Opozarja se torej zlasti na to, da sme taka pobota nastopiti tudi tedaj, kadar predpisuje zakon, da je prišteti donose občnih pričuvnih zakladov k letnemu donosu podjetbe, in to vselej tedaj, kadar se uporabljajo donosi občnih pričuvnih zakladov v založbo stroškov, kateri se ob vgotovitvi obdačbene podstave pokažejo kot vstevni odbitni postavki. Sem spada, ako se donosi zaklada, napravljenega iz obdačenih odložkov, uporabijo v založbo stroška, kateri obremenjuje sicer občni obratni račun. V tem primeru je sicer prišteti donose pričuvnega zaklada prejemkom podjetbe, založeni strošek pak (§. 97., odstavek 4.) je vzprejeti med stroške občnega obratnega računa, zato je nastopi pobota tudi tukaj.

8. Še bolj razvidno je to v tistih primerih, v katerih se donosi pričuvnih zakladov nahajajo v podstavi za obdačbo samo kot prehodni postavki. To je zlasti tedaj, kadar se obresti posebnega pričuvnega zaklada uporabijo za pomnožbo tega posebnega pričuvnega zaklada. Če obvelja v §. 95., lit. f omenjeni pogoj, je šteti preodkaz teh obresti posebnemu pričuvnemu zakladu za všteven odbitni postavki, zato je se bo obdačbena podstava sicer na eni strani zvišala za znesek donosa pričuvnega zaklada, na drugi strani pa zopet zmanjšala za ravno ta znesek. Tako se donosi posebnega pričuvnega zaklada popolnoma pravilno preodkazujejo posebnemu pričuvnemu zakladu zlasti tudi pri premijskih pričuvah zavarovalnih družeb, in je to tudi praviloma pripustno, ker sloni preračun teh obresti navadno na načelu računa o obrestnih obrestih.

9. Iz rečenega, kakor tudi iz ukazil nastopnega člena je razvideti, da je za davčna oblastva potrebno, spoznati upravo pričuvnih zakladov; davčne zavezanice bo torej, v kolikor ne dajejo že bilancija, računski sklep ali predane napovedi pojasnil, ki so potrebna za presojo spredaj omenjenih točk po zmislu §. 110., prisiliti, da posebej izkažejo mero-dajne podatke.

Člen 30.

Posebna določila o premijskih pričuvah.

(§. 97., odstavek 2.)

1. V kolikor zalagajo zavarovalnice stroške (plačila škod in odkupe) iz zakladov, ozamenjenih v §. 95. d), jih smejo vpotstaviti v obratni račun samo tedaj, kadar je vanj vpotstavljena polna nasprotna vrednost kot prejemek iz teh zakladov (§. 97., odstavek 2.).

2. Tudi ta odredba je posledek dajanja računov, predpisanega za zavarovalne družbe z ministrstvenim ukazom z dne 5. marca 1896. l. (drž. zak. št. 31), že omenjenim v členu 23., ter se opira na to, da se ne smejo, ker se odložki polagajo davka prosto v premijske reserve, iz premijskih rezerv založeni stroški po načelih, obravnavanih v členu 29., št. 1 do 3, vnovič jemati v poštrev v občnem obratnem računu, oziroma pri vgotovitvi obdačbene podstave.

Člen 31.

Prehodna določila gledé pričuvnih zakladov, narejenih po dosedanjih zakonih.

(§. 98.)

Glede pričuvnih zakladov, narejenih po dosedaj veljajočih zakonih, je paziti na to-le:

1. Ker je zakon z dne 27. decembra 1880. l. (drž. zak. št. 151) gledé odložkov v pričuvne zaklade ustanovil bistveno slična načela, kakor pričujoči zakon, zato je na pričuvne zaklade, narejene ob veljavnosti spredaj omenjenega zakona, po tem, so-li narejeni iz že obdačenih ali pa iz ne obdačenih

odložkov, uporabljati načela, ki jih je ustanovil ta zakon za to ali drugo vrsto pričuvnih zakladov.

Kadar bi podjetbe, obdačene do sedaj po zgoraj omenjenem zakonu, imele pričuvne zaklade z odložki iz časa pred letom 1880., tedaj bi bilo gledé teh odložkov uporabljati spodaj pod 2 razložena načela tudi tukaj.

Na pričuvne zaklade, ki so narejeni nekaj iz obdačenih, nekaj iz neobdačenih odložkov, je uporabljati določila zadnjega stavka v členu 32., št. 4.

2. Glede pričuv in zakladov, narejenih ob veljavnosti dohodninskega patenta z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439), določa zakon v §. 98., da je v te pričuve in zaklade položene odloške šteti za enake odložkom (občnim pričuvnim zakladom), že obdačenim na podstavi pričujočega zakona, samó tedaj, kadar sô bili prvi:

- a) položeni z izključno namembo za dopolnitev, obnovo in dodatno nabavo obratnega inventarja, oziroma obratne oprave, in pa v založbo posebej oznamenjenih izgub;
- b) kadar se oni uporabljajo samo primerno posebnemu njih namenu, in kadar
- c) davčni zavezanec v roku, ki ga primerno določi davčno oblastvo (člen 32., št. 1 ad c), izkaže, da se je od položenih zneskov v resnici plačal v prid državnega zaklada z izrednimi dokladi vred davek v izmeri, oznamenjeni v §. 19. dohodninskega patenta z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439).

3. S sprednjimi določili so izključeni od zenačbe s (tako zvanimi občnimi) pričuvnimi zakladi, narejenimi ob veljavnosti novega zakona iz že obdačenih odložkov, najprej vsi pod dosedanjimi zakoni narejeni tako zvani občni pričuvni zakladi, nadalje sploh vsi tisti zakladi, ki niso bili odmenjeni posebej in izključno kakemu spredaj imenovanih namenov ter se v te namene tudi resnično uporabljajo, oziroma nadalje prihranjujejo za te namene, naposled tudi vsi tisti zakladi, pri katerih ni izkazan pod omenjeni pogoj, in potemtakem se tudi stroški, zalagani iz teh zakladov, ne smejo vpostavljati v občni obratni račun, oziroma ne sme se ž njimi ravnati kot s vštevnimi odbitnimi postavki.

Člen 32.

Natančnejša določila o pogojih, ustanovljenih v §. 98.

Posebej bi bilo v tem oziru opomniti še to-le:

1. ad a). Kar se tiče prvega v členu 31., 2a) omenjenega pogoja, se v tem oziru ne more nastaviti splošno pravilo ter se mora mariveč prašanje, je-li šteti ta pogoj za izpolnjen ali ne, odločiti vselej na podstavi natančnega preskusa posebnih razmer; pri tem bo gledati manj na nazivalo odložkov, kakor na njih pravilom vstrečno določenost, njim ob položbi po občnem zboru dodeljeno namembo, in pa na kako njih dosedanje uporabo; kadar se iz tukaj omenjenih in sličnih točk ne da posneti posebna odmemba zaklada za kateri zgoraj navedenih namenov, ali kadar se iz kake teh točk — zlasti iz dosedanje uporabe teh zakladov — pokaže nasprotno, tedaj bo šteti, da ni izpolnjen prvi pogoj.

ad b). Prašanja, ali je izpolnjen pogoj namenu primerne uporabe, ne bo težavno odločiti, če se na eni strani gleda na odmembo zaklada, na drugi strani pa na vrsto izgub in stroškov, zalaganih iz njega.

ad c). Glede tretjega, po zakonu ustanovljenega pogoja velja to-le:

Ker je s potekom časa zmerom težavneje, izkazati, da se je izpolnil ta pogoj, in pa preskusiti resničnost tega izkaza, morajo vsa davčna oblastva precej po razglasitvi tega ukaza s posebnimi dopisi po obrazcu A, povabiti vsako v njih okolišu ležeče, dosedaj po dohodninskem patentu obdačeno, javnemu dajanju računov zavezano podjetbo, katera ima previdoma kak prvemu pogoju (člen 31., št. 2, lit. a) vstrežajoč pričuvni zaklad, da naj gledé pričuvnih zakladov, o katerih je govor, najpozneje v šestih mesecih od dneva vročbe dokaže, da pri njih obvelja prvi in tretji spredaj omenjenih pogojev, če sploh misli to dokazovati; ob enem bo zavrniti na to, da se nikakor ne bo moglo gledati na kako ponudbo, ki bi se zastran tega dokaza stavila v kakem poznejšem času. Ko mine brez uspeha rok, je torej s posebnim odločilom po obrazcu B izreči, da se dotični zakladi ne bodo šteli za enake že obdačenim odložkom.

Po podjetbah predana dokazila je skrbno popreskusiti, ukazati stranki kake potrebne dopolnitve, odstraniti kolikor moči dvojbe in pomiselke z zaslusbo stranke in izvedencev, in potem z uporabo obrazca C odločiti o tem, je-li, oziroma v koliko je

Obrazec A

Obrazec B

Obrazec C

pričuvni zaklad podjetbe šteti po zmislu §. 98. za enakega na podstavi tega zakona obdačenim podjetbam ali ne; ta odločba, oziroma odločba rekurza, ki stopi na njeno mesto, mora potem — pridrževaje si višim oblastvom pristojeko pravico popreskusa in iz njee izviraajočo oblast, razveljavljati odločbe spodnjih stopinj, ukazovati novične ovedbe in odločati na njih podstavi — biti v podstavo za vse bodoče odločbe o davčnopravnem ravnanju s temi pričuvnimi zakladi po zmislu §. 97. tako, da bi bilo, če bi se bilo vgotovilo bitje kakega zaklada, ki ga je šteti za enakega po tem zakonu obdačenim odložkom, preiskovati, ako treba, samo to, se-li izpolnjuje drugi zgoraj omenjenih pogojev, v tem ko bi bilo, če bi se bilo vgotovilo, da ni takih odložkov, zahteve strank, naj se s temi zakladi ravna kakor z obdačenimi odložki, zavrniti samo z navedbo dokončnega odločila, izdanega v ti stvari.

3. Kar se tiče merodajne odločbe prašanja, je-li izpolnjen tretji izmed zakonitih pogojev (c), bo paziti na to, da bo pač le redko kedaj moči neposredno dokazati obdačenost odložkov — ki so bili del čistega donosa in kot taki ne samostojen predmet obdačbe — in da tak dokaz tudi ne bo zadoštoval sam za se; zakon zahteva na mesto tega dokaza mariveč, naj se dokaže, da se je

- a) od letnega donosa, iz katerega se je opravila položba, privzel v svoječasno obdačbo veči znesek, kakor kar ga je podjetba razdelila na dobičku in obrestih napravne glavnice; in da
- b) od spredaj omenjene obdačbene podstave pripadajoča dohodnina z izredno doklado*) znaša vsaj pet odstotkov položka, ki je bil opravljen iz tega letnega donosa.

Stranka bo torej morala dokazati:

- a) spredaj omenjeno obdačbeno podstavo, razloženo po letnih donosih, ki prihajajo v poprečni račun;
- β) od te obdačbene podstave plačano dohodnino (s všteto pridobnino) z izredno doklado vred;
- γ) iz dotičnega letnega donosa kot dobiček in obresti napravne glavnice razdeljene zneske, in

*) Izredna doklada je znašala po tem, je-li morala podjetba plačati na pridobnini in dohodnini manj ali več kakor 30 gl. in *ordinario*, 70 % ali pa 100 %; od spredaj omenjene obdačbene podstave pripadajoča dohodnina mora torej znašati 8 : 5 ali 10 % položka.

δ) iz dotičnega letnega donosa v zaklad, za katerega gre, položene zneske.

Po zakonu zahtevani dokaz bo šteti, da se je sponesel, ako je 1. letni donos, privzet v obdačbeno podstavo pod α, veči kakor pod γ izkazani znesek, in ako znaša 2. pod β izkazani davek z izredno doklado vred vsaj pet odstotkov pod δ oznamenjenega zneska.

4. Kadar je pričuvni zaklad, za katerega gre, narejen iz več letnih donosov, tedaj je seveda tukaj obravnavani dokaz donesti glede vsakega posameznega leta; ako bi se ne sponesel za katero teh let glede ene od teh dveh zahtev, tedaj bi se smel dotični pričuvni zaklad šteti za enakega že obdačenim odložkom samo gledé ostajajočega zneska; zastran takega zaklada je potem slično uporabljati določilo člena 28., št. 2., odstavka 2. nastt.

5. Kakim zaprosbam strank, naj se jim zastran spredaj oznamenjenega dokazovanja (višine davku zvezanih dohodkov, sestave obdačbene podstave, višine plačane dohodnine ali pripadajoče izredne doklade itd.) dovoli pregled odmernih spisov, kar jih ima davčno oblastvo, je ugoditi, v kolikor le moči.

6. Ako bi spredaj oznamenjene pozvedbe še ne bile dokončane do časa, ko se opravi prva odmera po tem zakonu, tedaj je opraviti to odmero začasno brez ozira na zahteve, ki morda pristojee stranki po §. 98., ter stranki naznaniti, da se bo izvršil uradoma kak davčni odpis, ki bi ji morda šel na podstavi odločbe o bodočem ravnanju ž njenimi dosedanjimi pričuvnimi zakladi.

7. O kakih rekurzih strank zoper odločila po obrazcu B in C izdana odločila druge stopinje morajo dopuščati rekurz do finančnega ministrstva.

f) Končna določila.

Člen 33.

Ravnanje pri pasivnih računskih sklepih.

(§. 99.)

Ako ne pokažejo računi podjetbe nobenega bilančnega prebitka, morajo davčna oblastva navzlic

temu vgotoviti kako obdačbeno podstavo po zmislu sprednjih členov; to je potrebno z ene strani z ozirom na to, ker se po izločbi ne vštevni stroškov vendar vedno vtegne pokazati davka zavezan čisti donos; z druge strani pa je to potrebno za to, ker se sme samo po teh načelih pozvedena izguba pobotati s kakimi čistimi donosi drugih podjeteb istega kontribuenta (člen 34., št. 1), oziroma šteti pri podjetbah, pogodovanih po §. 85., za všteven odbitni postavek od čistega donosa nastopnega teta po zmislu §. 94., lit. g.

V koliko je davku zavezane podjetbe tedaj, kadar dejanski ni čistega donosa ali je samo majhen čisti donos, podvreči najmanjšemu davku, katerega je preračunati po drugih načelih, to obravnavata člen 35. in 36.

Člen 34.

Kadar ima pravni osebek več podjeteb.

(§. 93., odstavek 2., §. 95., odstavek 2.)

1. Kadar ima po poglavju II. davku zavezana oseba več davku zvezanih podjeteb, tedaj je te obdačiti vkupe takó, da se vsota davku zvezanih čistih donosov, odbivši kake pri posameznih podjetbah nastale izgube, vzame v podstavo za obdačbo; izgube pri kaki podjetbi, katera ni zavezana davku, se vendar ne smejo odbivati od donosov davku zvezanih podjeteb.

2. Od tukaj ustanovljenega pravila so izvzete podjetbe države, dežel in občin, katere je obdačiti vsako posebej, ter je torej vsled tega izključen odbitek izgube kake podjetbe od donosa drugih podjeteb.

3. Nadaljna izjema se po kakovosti stvari pokaže tedaj, kadar bi vzajemna zavarovalna družba mimo zavarovalnih opravil, osnovanih na vzajemnosti sklepala tudi drugačna zavarovanja ali bi mimo tega vršila še kako drugo davku zavezano podjetbo. V takem primeru je samo obdačbo vzajemnega zavarovalnega opravila izvršiti po §. 100., odstavku 9., obdačbo drugih podjeteb pa posebej po določilih §§. 92. — 99.

4. Kadar zahteva davčni zavezanec po zmislu spredaj pod št. 1 obravnavanega določila odbitek izgube, ki ga je zadela pri kaki njegovi davku zvezani podjetbi, tedaj se mora davčno oblastvo vselej

posluževati oblasti, dane mu v §. 110., odstavku 3., zahtevati glede vsake posamezne podjetbe za vgotovitev posledka opravičnega obrata potrebna pojasnila in dokazila, ter odbiti od vsote čistih donosov drugih podjeteb samo kako izgubo, ovedeno morda z ozirom na §. 89.

5. Kadar se v členih 17. in 27. obravnavani stroški nanašajo na več podjeteb ali delov donosa, od katerih so neki zavezani pridobnini po poglavju II., z drugimi pa je ravhati davka prosto — če ima na primer delniška družba davku zavezano in davka prosto fabriko, ali če obratuje železniška podjetba davku zavezane in davka proste železniške proge — tedaj je tudi samo na davku zavezane podjetbe ali dele donosa pripadajoče dele teh stroškov izločiti iz obdačbene podstave. To porazdelitev bo kolikor moči opraviti po dejanskih razmerah, oziroma po razdelbnem merilu, katero ustanovi z ozirom na te razmere podjetba sama; če se te razmere ne dajo ovedeti natančno ali kadar se pokažejo zoper razdelbno merilo, ki je postavi podjetba, pomiselki, kateri se ne dadó odpraviti s postopanjem, predpisanim v §. 111., tedaj je opraviti razdelitev po razmeri kosmatih prejemkov raznih podjeteb ali delov donosa.

II. Izmera davka.

Člen 35.

Izmera davka. — Splošna določila.

(§. 100.)

Paragraf 100. določa za podjetbe, ki spadajo pod poglavje II., mnogotero razlikovane davčne izmere.

Zakon ustanavlja najprej

1. najmanjši davek, katerega morajo plačevati v členu 36., št. 1 in 2 natančneje oznamenjene podjetbe — ne gledé na to, je-li bila podjetba sploh obratovana ali ne, je-li dosegla izgubo ali čisti dobiček, vsled katerega bi po davčni izmeri, ki jo je uporabljati praviloma na take podjetbe, pripadal še manjši, kakor najmanjši davek; zakon izreka potem

2. za pravilno davčno merilo za podjetbe, ki spadajo pod to poglavje, postavke 10 odstotkov, katerega pak zvišuje

3. za veliko večino davku zavezanih podjeteh začasno na 10¹/₂ odstotka; nadalje uvaja zakon

4. za delniške družbe, katere prekoračijo v svojih dividendnih plačilih določene odstotne postavke, mimo davka, omenjenega pod št. 3, še dodatni davek 2, oziroma 4 odstotkov; nadalje se ustanavlja

5. za vzajemne zavarovalne družbe posebna podstava za obdačbo,

6. za hranilnice in

7. za podjetbe, pogodovane po §. 85. posebna davčna lestvica; naposled vkrepa zakon

8. še posebna določila o obdačbi deželnih propinacijskih zakladov.

Člen 36.

Najmanjši davek.

(§. 100., odstavek 2 do 4.)

1. Od plačevanja najmanjšega davka so izvzete samo:

a) vzajemne zavarovalne družbe;

b) hranilnice;

c) po §. 85. pogodovane zadruge in posojilnice

2. Vse druge pod poglavje II. spadajoče podjetbe morajo plačevati vsaj davek, odmerjen po zmislu nastopnih določil.

3. Ta najmanjši davek je odmeriti pri zavarovalnih družbah na delnice z eno od tisoč vsote letnih čistih premij (po odbitku premijskih povračil [bonus], prim. spodaj št. 4), pri vseh drugih podjetbah pa z eno od tisoč vse napravne glavnice davčnega zavezanca, investovane v davku zavezanih podjetbah ali obratih.

4. Kar se tiče preračuna najmanjšega davka pri zavarovalnih družbah na delnice, je tudi tukaj

uporabljati, kar se je opomnilo gledé letnih čistih premij v členu 40., št. 3; zastran preračuna najmanjšega davka pri vseh drugih podjetbah je paziti na to, da velja za napravno glavnico davčnega zavezanca pri zavarovalnih družbah in komanditnih družbah na delnice vplačana delniška glavnica in še nepoplačani prednostni dolg, pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah, v kolikor one ne pripadajo v §. 85. pogodovanim podjetbam, pa vsota vplačanih opravičnih deležev udov. Ti podatki se dajo v obče posneti iz bilancijske, ki je v podstavo odbačbi.

5. Ako služi napravna glavnica davčnega zavezanca h kratu davku zavezanim in davku ne zavezanim podjetbam ali obratom (§§. 84., 88., 89. in 90.), in pa pri davčnih zavezancih, ne naštetih posebej v sprednjem odstavku, je posebej izkazati napravno glavnico, investovano v davku zavezanih podjetbah ali obratih; če to ni mogoče, je navadno misliti, da je v davku zavezani podjetbi naložen tisti del vse napravne glavnice, ki se pokaže iz razmerja vseh prejemkov do prejemkov davku zavezane podjetbe. Vendar ne bo tega dela napravne glavnice pri podjetbah, na katere se uporablja zakon z dne 18. septembra 1892. l. (drž. zak. št. 171) o plačevanju kolkovnine od unanjih delnic, rent in zadolžnic, praviloma nastavljeni z manjšim zneskom, kakor s tistim, ki vstreza obratni glavnici v naši deželi, ovedeni po zmislu §§. 5. in 6. tega zakona.

Je-li uporabljati v posameznem primeru prvo ali to zadnje merilo, oziroma katero drugo merilo, to se bo vsaki krat določalo po danih posebnih razmerah, katere bo, če treba, pojasniti s postopanjem, predpisanim v §. 111.

6. Da se odloči prašanje, ali je podvreči podjetbo davku 10, oziroma 10¹/₂ odstotkov ali pa najmanjšemu davku, je tedaj, kadar ni že naprej gotovo, da bo plačevati samo najmanjši davek ali pa več, kakor najmanjši davek, najprej ovedeti obdačbeno podstavo po zmislu členov 14.—34. in od nje pripadajoči 10 odstotni, oziroma 10¹/₂ odstotni davek, potem pa tudi najmanjši davek, ki se preračuni po sprednjih določilih; večji izmed obeh teh zneskov je potem predpisati kot davek.

7. Kadar je bil podjetbi za prvo leto njenega obrata predpisan začasno najmanjši davek ali pa davek od verjetnih dohodkov, tedaj je, ko se naredi prva bilancijska, vnovič preračunati kakor najmanjši davek tako tudi od davku zavezanega čistega donosa pripadajoči davek; kadar bi se potemtakem pokazal večji kakor začasni davek, tedaj je predpisati — vračunivši začasni davek — kot dokončni

davek ta večji znesek; kadar pak je začasni davek viši, tedaj mora davčno oblastvo prve stopinje davek, odmerjen na podstavi zadnje bilancijske ali na podstavi o nji opravljenih pozvedeb, predpisati kot dokončni davek in odpisati pridajoči večji znesek uradoma, in to tudi tedaj, kadar je postal začasni davek pravno-močen.

Člen 37.

Desetodstotno davčno merilo.

(§. 100., odstavek 6.)

Desetodstotnemu davku od davku zavezanega čistega donosa so podvržene sedaj — mimo dežel-nih propinacijskih zakladov, o katerih obdačbi go-vori člen 43. — samo

a) po deželnih zastopih za obče koristne namene ustanovljene podjetbe, katere uporabljajo svoje prebitke samo za napravo pričuvnih zakladov ali za prispevke k deželnim zakladom, in

b) ne na dobiček mereči, na načelu vzajemnosti osnovani hipotekarni zavodi.

V tem oziru bi bilo opomniti samo to, da ni uporabi 10 odstotnega (namesto $10\frac{1}{2}$ odstotnega) davčnega merila na poti, ako v lit. a imenovani za-vodi uporabljajo dele svojega čistega dobička v na-mene, oznamenjene v §. 95., lit. g in h.

Člen 38.

Desetinpoldstotno davčno merilo.

(§. 100., odstavek 1 in 5.)

Vse ne v členu 36., št. 1, členu 37. in 43. imenovane, pridobnini po poglavju II. zavezane pod-jetbe morajo — v kolikor ne obveljajo o njih pogoji za plačevanje najmanjšega davka — plačevati davek $10\frac{1}{2}$ odstotkov davku zavezanega čistega donosa.

Kake znižbe tega odstotnega postavka, ki na-stopijo po zmislu člena IX., št. 3, lit. b, oziroma člena X., št. 3 in člena XI., bo razglasilo finančno ministrstvo vsakokrat v državnem zakoniku.

Člen 39.

Dodatni davek od viših dividendnih plačil.

(§. 100., odstavek 7.)

1. Delniške družbe, katere razdele za leto, ki je v podstavo obdačbi (to je po posledkih za obdač-beno podstavo merodajne bilancijske) več kakor deset odstotkov kot dividendo za vplačano delniško glavni-co, morajo mimo $10\frac{1}{2}$ odstotnega davka plačevati še dodatni davek dveh, oziroma štirih odstotkov; temu dodatnemu davku je podvreči samo tisti zne-sek, ki ga je podjetba določila za izplačilo večje ka-kor desetodstotne dividende; in sicer je dodatnemu davku dveh odstotkov zavezan tisti znesek, ki je po-treben za 11. do 15. odstotek dividende, dodatnemu davku štirih odstotkov pa tisti znesek, ki je potreben za višo kakor 15 odstotno dividendo.

2. Pri tem je paziti na to, da je preračuniti od-stotni postavek dividende ne po napravnih glavnici, oznamenjeni v členu 36., št. 4., ampak samo po delniški glavnici, in ne po nominalnem znesku te glavnice, oziroma posamezne delnice, ampak samo po resnično na ta nominalni znesek vplačanem znesku; od tega zneska je odbiti že razdolžene dele delniške glavnice.

Se-li te višje dividende izplačajo iz obratnega posledka zadnjega pravega leta ali pa iz drugačnih pričuv podjetbe, to ne dela razločka; kadar bi na primer podjetba, katera izplača 12 odstotno dividen-do, odzela samo osem odstotkov iz upravnih pre-bitkov zadnjega leta, ostale štiri odstotke pa iz kakega pričuvnega zaklada, tedaj bi bilo vendar za izplačilo enajstega in dvanajstega odstotka potrebni znesek podvreči dodatnemu davku dveh odstotkov. Kadar se je izplačal ta del dividende iz kakega že obdačenega pričuvnega zaklada, tedaj bi bilo odme-riti samo dodatni davek, kadar bi se ta dividen-da izplačala iz kakega še ne obdačenega pričuvnega zaklada, tedaj bi bilo po zmislu §. 96. odmeriti mimo tega tudi še $10\frac{1}{2}$ odstotni, oziroma 10 od-stotni davek od zneska, ki se razdeli iz tega za-klada (prim. člen 28., št. 2).

3. Posebno določilo vkrepa naposled zakon še za primer, da prihajajo take višje dividende ob enem iz podjeteb, zvezanih davku po tem poglavju, in pa takih, ki niso zvezane temu davku; v tem primeru je podvreči dodatnemu davku samo tisti po zmislu sprednjih določil ovedeni znesek, ki pripada raz-meroma na glavnico, naloženo v davku zvezani podjetbi.

4. V ta namen bo torej, pazeč na postopanje, predpisano v §. 111., najprej ovedeti, kako je resnično vplačana delniška glavica porazdeljena med davku zavezano in davka prosto podjetbo. Ves za izplačilo više kakor desetodstotne dividende potrebni znesek se potem porazdeli po razmerju na tako ovedena dela delniške glavice in dodatnemu davku se podvrže samo tisti, kateri vstreza delniški glavici, pripadajoči na davku zavezano podjetbo.

Zakon dovoljuje vendar, da donese delniška družba proti ti domnevi na to mereč dokaz, da izvira in v koliko izvira donos, ki je omogočil više dividendno plačilo, resnično iz podjeteb, katere niso zavezani obdačbi po poglavju II.; ako ima davčno oblastvo proti temu dokazu kake pomiselke, bo začetu postopanje, predpisano v §. 111.

Člen 40.

Obdačba vzajemnih zavarovalnih družeb.

(§. 100., odstavek 9.)

1. Pri vzajemnih družbah znaša davek eno od tisoč vsote letnih čistih premij (po odbitku premijskih povračil [bonus]).

2. Naglašja se, da ni ta obdačba v nasprotju z najmanjšo, v členu 36. omenjeno obdačbo zavarovalnih družeb na delnice najmanjša obdačba, ampak — s pridržkom izjem, omenjenih v členu 34., št. 3. — edina za vzajemne zavarovalne družbe pripustna in na nje uporabna obdačba; gledé opravnega obrata vzajemnih zavarovalnih družeb je torej popolnoma opustiti ovedbo obdačbenih podstav po zmislu člena 14. do 34., ker ne gre niti za ovedbo kakega doseženega dobička, niti za način njegove uporabe; merilo za obdačbo vzajemnih zavarovalnih družeb tiči mariveč samo v višini letnih čistih premij, katere so se prejele v letu, ki je v podstavo obdačbi.

3. Različno od terminologije, uporabljane v ministrstvenem ukazu z dne 5. marca 1896. l. (drž. zak. št. 31), — ni pri tem razumevati z „letnimi čistimi premijami“ čistih premij v nasprotju h kosmatim premijam, to je tistih premij, ki morajo po verjetnostnem preračunu, kateri je v podstavo zavarovalnemu črtežu, ostati po odbitku upravnih in drugih doklad, ampak zakon hoče s tem izrazom razumevati resnično pobrane premijske prispevke zavarovancev, odbivši zavarovancem povrnjena ali na njih dolg zapisana premijska povračila (*bonus*); torej bo od premijskih prejemkov, izkazanih v računskem sklepu, odbiti samo tamkaj izkazana pre-

mijska povračila (*bonus*) in na to odmeriti davek z eno od tisoč; zlasti se torej tudi ne smejo od letnih čistih premij odštevati kake premije za vzratno zavarovanje.

4. Za obdačbo vzajemnih zavarovalnih družeb ni razločka, so-li te družbe osnovane na postopanju zalaganja glavice ali pa na postopanju naklad; prav tako je brez vpliva na obdačbo to, določajo-li in pobirajo v zadnjem primeru naklade po verjetni višini škod naprej ali pa še le po meri resnično nastalih škod.

5. Ta obdačba obsega ves opravljeni obrat vzajemnih zavarovalnih družeb kot takih (prim. vendar člen 34., št. 3); zato se tudi kak donos plodonosno naloženih pričuvenih zakladov, v kolikor so ti v zvezi z vzajemnim zavarovalnim pravilom, ne sme podvreči posebni obdačbi po tem poglavju ali pa po poglavju III.

Člen 41.

Obdačba hranilnic.

(§. 100., odstavek 10.)

Za hranilnice velja nastopno, po višini davku zavezanega čistega donosa stopnjevano davčno merilo:

Pri čistem donosu do všteti	
10.000 gl.	3 odstotki,
pri čistem donosu nad	
10.000 gl. do všteti 100.000 gl.	5 odstotkov,
pri čistem donosu nad	
100.000 gl. do všteti 200.000 gl.	7½ odstotkov in
pri čistem donosu nad	
200.000 gl.	10 „

Člen 42.

Obdačba podjeteb, pogodovanih po §. 85.

(§. 100., odstavek 11.)

Pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah, dalje pri posojilnicah, pogodovanih po smislu §. 85., se obdači prva tisoč s tremi desetimi, nadaljni

zneski s petimi desetini. Davčno merilo znaša, ako najdeni čisti donos ne presega 600 gl., 8·5 odstotek, sicer pa 10 odstotkov.

Pri tukaj imenovanih podjetjih je torej ovedeti davku zavezani čisti donos po zmislu člena 14. do 34., in od prve tisoči tako ovedenih zneskov sprejeti za obdačbeno podstavo 300 gl., od nastopnih tisoči pak po 500 gl.; kadar se potemtakem obdačbena podstava pokaže z vsoto, ki ne presega 600 gl., tedaj znaša davek 8·5 odstotek te vsote (s čemer se pridruže v moči za take obdačbene podstave dosedaj s 5 odstotki in 70 odstotno doklado pripadajoči davek); kadar pak presega po sprednjem načinu najdena obdačbena podstava 600 gl., tedaj znaša davek 10 odstotkov te vsote (dosedaj 5 odstotkov s 100 odstotno doklado).

Člen 43.

Obdačba deželnih propinacijskih zakladov.

(§. 100., odstavki 12. in 13.)

Pri deželnih propinacijskih zakladih znaša davek 10 odstotkov čistega donosa, ki ga je preračunati po določilih §§. 93. do 95. (člen 14. do 34.), pri čemer pak je iz dohodkov izločiti državno podporo, dalje donose iz točnin, drugačne javne davščine in novce iz glob, všteti pa čiste donose pričuvnega zaklada in naposled odbiti zneske, izdane za obrestovanje in poplačilo propinacijskih zadolžnic; ako deželni propinacijski zakladi zalagajo iz svojih novcev 10 odstotno prihodnino (rentnino), ki jo je od dotičnih obresti plačati po §§. 124., 131., lit. a) in 133., je tudi z zneski, uporabljenimi v to, ravnati kot z odbitnimi postavki.

V kolikor bi se torej uporabljalo določilo §. 100., odskavka 2. o najmanjšem davku, velja največi znesek, določen za izdajo dotičnih zadolžnic propinacijskega zaklada, za napravno glavnico; ta največi znesek je ustanovljen v §. 5. deželnega zakona z dne 22. aprila 1889. l. (deželni zakonik za kraljevino gališko in vladimsko z veliko vojvodino krakovsko št. 30) z 62,200.000 gl., oziroma v §. 1. razglasa c. k. propinacijskega zakladnega ravnateljstva z dne 18. junija 1890. l. (deželni zakonik za vojvodino bukovinsko št. 16) z 6,983.000 gl.

III. Kraj za predpis davka.

Člen 44.

Splošna določila.

(§. 101.)

1. Kadar so obratovališča podjetij, zvezanih javnemu dajanju računov, v tistem kraju, v katerem ima sedež podjetnik (delniška družba, zadruga, banka), tedaj je predpisati davek na tem kraju; pri tem velja pri unanih podjetnikih sedež njih zastopa v naši deželi, oziroma sedež kakega po zmislu §. 90., odstavka 2. postavljenega zastopnika za sedež podjetnika.

2. Vsled izrečnega določila zakona je predpisovati pridobnino gališkega propinacijskega zaklada v Levovu, pridobnino propinacijskega zaklada vojvodine bukovinske pa v Černóvcih, in to pri obéh enotno.

3. Kadar obratovališča niso ali vsaj niso izključno v kraju sedeža podjetnikovega, tedaj mora nastopiti po svojstvu obratovanih podjetij različna razdelba davka med krajem podjetnikovega sedeža in kraji, v katerih so obratovališča; iz zrazom „kraj“ je tu vselej razumevati davčno občino.

4. Zakon razloča glede razdelbe davka četvero podjetij, namreč: 1. rudnike, fabrike in druge na obrtno produkcijo mereče podjetje, 2. trgovinske podjetje, kreditne zavode in zavarovalnice, 3. železniške podjetje in 4. plovstvene podjetje.

Člen 45.

Porazdelba davka pri rudnikih, fabrikah in drugih na obrtno produkcijo merečih podjetjih. — Merila za razdelbo. — Pristojnost davčnih oblastev.

(§. 102.)

1. Kadar pri rudnikih, tvornicah ali drugih na obrtno produkcijo merečih podjetjih ni obratovališče v kraju podjetnikovega sedeža, tedaj je 20 odstotkov davka, odmerjenega od vseh takih podjetij istega davčnega zavezanca predpisati v občini podjetnikovega sedeža, ostalih 80 odstotkov pa v občini, v kateri je obratovališče.

2. Kadar ima ista podjetba več obratovališč, tedaj je predpisati 20 odstotkov pripadajočega skupnega davka v kraju sedeža, drugih 80 odstotkov pa v krajih, kjer so obratovališča; ta porazdelba mora nastopiti tudi tedaj, kadar bi bilo kako teh več obratovališč v kraju podjetnikovega sedeža, tako da je torej v takem primeru v kraju podjetnikovega sedeža naprej predpisati 20 odstotkov vsega davka, mimo tega pa še delež ostalih 80 odstotkov skupnega davka, ki ga je preračunati po zmislu nastopnih določil in kateri pripada na obratovališče v podjetnikovem sedežu.

V nasprotju z dosedanjim zakonodavstvom odreja zakon, da je ob porazdelbi ostalih 80 odstotkov gledati na vsa obratovališča brez razločka, so-li samostojna ali so-li med sabo v razmerju glavnega zavoda in podružnega ali pomožnega zavoda; potem takem je posebno tudi po fabrikah ustanovljena stalna prodajališča (fabriške sklade) šteti za obratovališča po zmislu zakona.

3. Porazdelbo je opraviti po meri sodelovanja posameznih obratovališč k skupnemu donosu podjetbe.

Pri tem je paziti:

- a) na čisti dobiček, dosežen v obratovališču;
- b) če bi se pak ta ne dal izkazati, na tehniško važnost tega obratovališča za vso produkcijo.

V tem zadnjem primeru si je prizadevati, da se v porazumu z deležniki najde za sodelovanje posameznih obratovališč enotno razmerje (na primer 1:2, 1:3, 2:5).

- c) Če tudi to ravnanje ostane brez vspeha, tedaj je misliti, da sodelujejo vsa obratovališča pri skupnem donosu v razmerju zneskov, ki se uporabljajo v njih za plače in mezde s vštetiimi tantijemami; z mezdami je tukaj razumevati tudi doma delajočim pomožnim delavcem plačevane mezde in pa stalnim agentom, faktorjem in podobnim pomagavcem plačevane provizije.

Kadar se za kako obratovališče pokaže izguba, tedaj je porazdeliti davek vselej po merilu, navedenem pod c).

4. Četrty odstavek §. 102. obravnava primer, da se enotno obratovališče razteza v ozemlje več občin.

Kadar je kaka teh občin, na katere se razteza enotno obratovališče, ob enem sedež podjetnikov, tedaj je ti občini preodkazati naprej kvoto 20 odstotkov vsega davka.

Porazdelbo na enotno obratovališče pripadajočega davka, oziroma po zmislu sprednje številke 1 do 3 najdene davčne kvote na posamezne občine je po pravičnem prevdanku opraviti po meri razmerne važnosti posameznih delov obratovališča, oziraje se na vdeleženiim občinam po bitju obratovališča ali z obratom obrta nastajajoča občinska bremena in pa na površinsko razmerje.

Določilo §. 38., odstavka 4. o kraju za predpis davka pri rudnikih je slično uporabljati tudi tukaj.

5. Davek porazdeljuje praviloma davčno oblastvo, ki opravlja odmero davka.

6. Tedaj pak, kadar se enotno obratovališče razteza čez več občin, te vdeležene občine pa pripadajo k raznim priredbenim okrajem (t. j. raznim okolišem davčnih oblastev prve stopinje) ali raznim deželam, ukazuje zakon, da mora v prvem primeru finančno deželno oblastvo, v drugem pa finančno ministrstvo določiti kakor davčno oblastvo, kateremu se nalaga odmera, tako tudi porazdelbo davka.

7. V zakonu omenjena posebna odredba o pristojnosti davčnega oblastva bo potrebna samo tedaj, kadar se pokažejo vsled leže obratovališča tudi dvojbe o pristojnosti, vrejeni v §. 109. (členu 51.).

8. Davek porazdeli na vdeležene občine v vseh v št. 6. oznamenjenih primerih finančno deželno oblastvo, oziroma finančno ministrstvo; tem oblastvom mora torej davek odmerjajoče oblastvo, eventualno (§. 102., odstavek 6.) tisto davčno oblastvo, ki je prvo dozvedelo bitje takega enotnega obratovališča, poročati in staviti primerne predloge.

9. Kadar je plačevati pridobnino za obrat, ki se iz obratovališča v unanji deželi ali s tamkaj se nahajajočega sedeža davčnega zavezanca razširi v ozemlje veljavnosti tega zakona (§. 90.), določi finančno ministrstvo kakor oblastvo, kateremu se naloži odmera, tako tudi porazdelbo pripadajočega davka; v ta namen bo tisto davčno oblastvo, katero je prvo dozvedelo bitje tega obrata, poročalo po predstojnem finančnem deželnem oblastvu finančnemu ministrstvu ter stavilo h kratu primerne predloge.

10. V stvareh porezdelbe davka izdana odločila, s katerimi se razsoja o pripustnosti ali nepripust-

nosti porazdelbe davka ali ustanavlja porazdelbno merilo, ki je je uporabljati tudi v bodoče, torej tudi zlasti vse pri prvi odmeri po tem zakonu, ali po prvi obdačbi kake podjetbe po tem poglavju opravljene porazdelbe davka je dajati na znanje ne samo davčnemu zavezancu, ampak tudi dotičnim občinam.

11. Nasproti ni obveščati občin o kvoti vsakoletnega davčnega predpisa, ki se je po načinu, uporabljanem tudi že v prejšnjih letih, ovedela po številkah ter pripada na dotično občino.

12. V številki 10 omenjena odločila morajo obsegi bistvene razloge, ter dopuščati rekurz do finančnega deželnega oblastva, oziroma odločila teh zanjih oblastev rekurz do finančnega ministrstva.

13. Kake očitke občin, katere zahtevajo porazdelbo davka, oziroma premembo dosedanjega načina davčne porazdelbe, ali pa odpravo porazdelbe davka, ali izpodbijajo pravost po številkah ovedenega davčnega predpisa v občini, reši pristojno davčno oblastvo v svojem področju, ter se, v kolikor se spoznajo za opravičene, ozira nanje pri bodočih razdelbah davka — razen če bo šlo za enotno obratovališče v več občinah raznih priredbenih okrajev (št. 4), v katerem primeru si je izprositi odločbe finančnega deželnega oblastva, oziroma finančnega ministrstva.

Premembo v že opravljenih davčnih predpisih je ukazeti samo na izrečno zahtevo občin in le tedaj in v toliko, v kolikor še ni zastarela pravica države do izprave kake odmere davka po zmislu §. 3. v zakonu z dne 18. marca 1878. l. (drž. zak. št. 31.).

Člen 46.

Porazdelba davka pri trgovinskih podjetbah, kreditnih zavodih in zavarovalnih družbah.

(§. 103.)

1. Pri tukaj oznamenjenih podjetbah, pri katerih se do sedaj sploh ni porazdeljeval davek, je predpisati v bodoče 50 odstotkov pripadajočega vsega davka v kraju sedeža, 50 odstotkov pa v tistih krajih, v katerih so obratovališča teh podjeteb.

2. Pri tem je glede zavarovalnih družeb zlasti še opomniti, da se smejo šteti za njih „obratova-

lišča“ samo njih zastopi in generalne ali glavne agenture, zatorej se tudi pri porazdelbi davka sme gledati samo na kraje, v katerih je sedež zgoraj oznamenjenih organov, ne pa tudi na tiste občine, v katerih posreduje agent opravila z zavarovalno družbo.

3. Za merilo porazdelbe davka veljajo tukaj praviloma pri posameznih zastopih in generalnih ali glavnih agenturah prejete čiste premije (po odbitku premijskih povračil [*bonus*] v zmislu, natančneje po-
jašnjem v členu 40., št. 3.

4. V vseh drugih točkah je uporabljati v členu 45. dana določila tudi na te podjetbe.

Člen 47.

Porazdelba davka pri železniških podjetbah.

(§. 104.)

1. Od davka železniških podjeteb je predpisati 10 odstotkov v tisti občini, v kateri ima podjetnik sedež. Pri c. k. državnih železnicah je v tem oziru merodajen sedež najvišega pravičnega vodstva.

2. Gledé ostalih 90 odstotkov je najprej po zmislu nastopnih določil najti, v kateri izmed kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru, je predpisati davek.

3. Kadar se nahaja sedež podjetnika, oziroma najvišega pravičnega vodstva v kateri izmed dežel, skozi katero gre železnica, tedaj je nadaljnih 15 odstotkov predpisati v ti deželi, in to v občini sedeža podjetnika, oziroma najvišega pravičnega vodstva, ostalih 78 odstotkov pa je razdeliti na vse dežele, skozi katere gre železnica, po meri dolgoti dotičnih železniških kosov; v nasprotnem primeru je vseh 90 odstotkov davka po tem razmerju porazdeliti na dežele, skozi katere gre železnica.

4. Od davčnega zneska, pripadajočega na deželo iz teh 75, oziroma 90 odstotkov, je predpisati tri četrtine v občini, v kateri se v ti deželi nahaja obratno vodstvo, ali če v ti deželi ni obratnega vodstva, v glavnem mestu te dežele.

S tem določilom se vendar seveda ne pri-
krajšuje posebna odredba, vkrenjena na korist Smíchova gledé podržavljene Česke zapadne železnice

z zakonom z dne 11. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 228.).

5. Za državne železnice je opraviti davčni predpis glede omenjenih treh četrtin v glavnem mestu dotične dežele.

6. Davčno kvoto, ki jo je po zmislu obeh zadnjih odstavkov predpisati v deželnih glavnih mestih, je na Goriškem in Gradiščanskem, v Istri in na Predorelskem do časa, ko se izdá zakonito določilo o oznamembi deželnega glavnega mesta, predpisovati v tistih mestih, v katerih so se na glavna mesta teh dežel pripadajoče davčne kvote predpisovale dosedaj po zmislu zakonov z dne 8. maja 1869. l. (drž. zak. št. 61) in z dne 19. marca 1887. l. (drž. zak. št. 33).

7. Ostalo četrtino je predpisati v vseh drugih (to je ne v št. 1, 4, 5 in 6 imenovanih) občinah, skozi katere gre železniški kos, pri čemer je za porazdelbo davčnega predpisa med oznamenjene občine vzeti v podstavo znesek njih neposrednega davka, katerega je vgotovljati od petih do petih let.

8. V št. 1 do 7 ponovljena določila §. 104. se torej načeloma skladajo z določili do sedaj veljajočih zakonov z dne 8. maja 1869. l. (drž. zak. št. 61) in z dne 19. marca 1887. l. (drž. zak. št. 33). Vendar obsegajo bistvene novote, v kolikor je

a) v deželi, skozi katero gre železnica ali v kateri je sedež podjetbe, oziroma najvišje opravilno vodstvo, predpisovati vsega skupe samo še 25 odstotkov, namesto kakor do sedaj 40 odstotkov, in v kolikor je

b) eno četrtino državnega davka, pripadajočega po razmerju dolžine železniških kosov na kako določeno deželo, predpisovati ne več v deželnem glavnem mestu, oziroma na sedežu obratnega vodstva, ampak v tistih občinah, skozi katere gre železnica, in katerim ni že iz naslova številke 1, 4, 5 ali 6 predpisan kak del davka te železnice.

II. Glede na tisto vsoto neposrednih davkov občin, skozi katere gre železnica, ki jo je kot merilo za porazdelbo vgotovljati od petih do petih let, je opomniti to-le:

1. Kot vsota „neposrednih davkov“ teh občin velja za prvo porazdelbo davka v letu 1898. in pa za

porazdelbo davka v nastopnih štirih letih v davčnih občinah, skozi katere gre železnica, opravljeni predpis zemljarine, hišnine, pridobnine in dohodnine za leto 1897., toda brez idejalne hišnine; za nastopna petletja velja za vsoto neposrednih davkov v teh občinah tisti predpis zemljarine, hišnine, prihodnine (rentnine) in pridobnine (vštevši v dotični občini predpisano pridobnino železniške podjetbe) — a brez idejalne hišnine in osebne dohodnine — kateri predpis se je opravil za leto, neposredno zadnje pred dotičnim petletjem; pri tem je kake še ne opravljene odredbene primere postaviti v račun z davčnim postavkom zadnjega leta.

2. Vsa davčna oblastva morajo tako, kakor je spredaj povedano, ovedeti davčni predpis v vseh davčnih občinah, skozi katere gre davku zavezana železnica, in tepredpise sestaviti za vsako železnico, da bodo mogla dati podatke na razpolago davčnemu oblastvu, poklicanemu za odmero pridobnine.

Natančnejše ravnanje je vrejeno v členu 55.

3. Občine je o davčnih predpisih, pripadajočih na nje, v kolikor opravljajo ovedbo občinskih doklad davčna oblastva, obvestiti samo na posebno zaprosbo občine, sicer pa brezpogojno in to v obeh primerih po davčnem oblastvu prve stopinje, v čegar okolišu je občina; kake zoper izmero tega davčnega predpisa dohajajoče očitke je preposlati oblastvu, kateremu je naložena davčna odmera za dotično železniško podjetbo in katera ravna ž njimi uradno po zmislu člena 45., št. 13.

4. Finančno ministrstvo si pridržuje, na zaprosbo železniških podjeteb dovoliti vplačevanje železniški podjetbi predpisanih zneskov državnega davka na sedežu podjetbe, eventualno na sedežu posameznih obratnih ravnateljstev ali v deželnih glavnih mestih in odrediti potrebno zastran njih kontokorentnega obračuna pri drugih davčnih uradih.

Člen 48.

Nadaljevanje; prehodna določila.

(§§. 105. in 106.)

V §§. 105. in 106. obsega zakon prehodna določila za tiste primere, v katerih bi morale nastopiti bistvene premembe v razdelbi davkov bodi si po določenih pričujočega zakona nasproti sedaj veljajočim predpisom (§. 105.) ali pa s podzavbo

zasebne železnice nasproti dosedanjemu predpisu davka; ta določila imajo namen, da nastopi pomanjkljaj doklad, ki nastane vsled tega pri posameznih samovpravnih združbah, samo stopinjema, in da ga potemtakem ni tako zelo občutiti.

Dotična določila so že v zakonu razložena tako obširno in se tičejo tako redkoma nastajajočih primerov, da jih pač ni treba tukaj pojašnjevat natančneje.

Člen 49.

Porazdelba davka pri plovstvenih podjetbah.

(§. 107.)

Pri plovstvenih podjetbah po notranjem volju je 80, pri drugačnih plovstvenih podjetbah 90 odstotkov davka, odmerjenega od vseh takih podjeteb davčnega zavezanca, predpisati v občini podjetnikovega sedeža. Ostalih 20, oziroma 10 odstotkov je predpisati v tisti občini, kjer se nahajajo postaje, ladjarnice, agenture, delavnice ali enaka obratovališča te podjetbe; pri tem je uporabljati zmislova v členu 45., št. 3 dane predpise.

Kar se tiče formalnega ravnanja pri ovedbi in oznanitvi na posamezne občine pripadajočega zneska davkov in doklad, je uporabljati v členu 47., II., in 55. dane predpise oziroma primerno prenačen obrazec F; glede vplačevanja odmerjenega davka je slično uporabljati določila člena 47., II., št. 4.

Člen 50.

Ravnanje pri porazdelbi davka, če ima kedo razne v členu 44. imenovane vrste podjeteb.

(§. 108.)

1. Navadno je obdačiti skupno vse podjetbe, ki jih obratuje po tem poglavju davku zavezan podjetnik (izvzemši podjetbe države, dežele in občin). (Člen 34., št. 1).

2. Kadar pak te podjetbe spadajo pod razne v členu 44. oznamene vrste podjeteb in kadar se one ne obratujejo samo v kraju podjetnikovega sedeža, tedaj se mora zastran prave porazdelbe davka najprej ovedeti na vsako teh vrst podjeteb pripadajoči davek ter porazdeliti po zmislu za to vrsto veljajočih predpisov o porazdelbi davka, to je, pre-

odkazati občini podjetnikovega sedeža pred drugimi pripadajočih 10, 20, 25, 50, 80 ali 90 odstotkov, ostanek pa porazdeliti na posamezna obratovališča te vrste podjeteb po meri določil §§. 102., 103., 104. in 107.

3. V ta namen je porazdeliti odmerjeni skupni davek po razmerju čistih donosov, doseženih v vsaki posamezni vrsti podjeteb, če bi se pa ti ne dali ovedeti, po razmerju napravnih glavnice, uporabljenih v njih; kadar bi se pri kaki vrsti podjeteb pokazala izguba, tedaj je porazdeliti davek vsakokrat po uporabljenih zneskih napravne glavnice.

Oddelek III.

Postopanje ob priredbi pridobnine podjetbam, zavezanim javnemu dajanju računov.

Člen 51.

Pristojnost davčnih oblastev. Predpisi za razvidnost.

(§. 109.)

1. Po §. 109. mora odmerjati pridobnino od podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov, navadno (št. 8 do 11) tisto davčno oblastvo prve stopinje, v čegar okolišu je podjetnikov sedež, pri c. k. državnih železnicah pa sedež višega pravnega vodstva.

2. Da bo moglo davčno oblastvo izpolniti to nalogo, si mora pridobiti pred vsem, natančen pregled o vseh tistih podjetbah, katere imajo sedež v njegovem uradnem okolišu.

3. Prav tako si mora davčno oblastvo pridobiti natančno znanje vseh posameznih obratovališč, spadajočih k tem podjetbam, da bo moglo z ene strani tudi v tem oziru preskusiti dokazila podjetbe, z druge strani pa preodkazati na posamezna obratovališča pripadajoče davčne zneske pristojnemu davčnemu oblastvu.

4. Naposled si mora davčno oblastvo pridobiti znanje vseh v svojem uradnem okolišu se nahajajočih obratovališč tistih podjeteb, katere imajo sedež zunaj uradnega okoliša, da bo moglo tako imeti v razvidnosti pravočasni preodkaz na to obratovališče pripadajočega pridobninskega zneska, oziroma zaprositi pristojno davčno oblastvo, naj opravi ta preodkaz.

Obrazec D. 5. V dosego teh pregledov morajo oblastva napraviti in zaporedoma pisati dva katastra po obrazcu D, in to „kataster I. o tistih javnemu davanju računov zavezanih podjetbah, katerih odmero mora opraviti podpisano davčno oblastvo“, in „kataster II. o tistih javnemu dajanju računov zavezanih podjetbah, katere imajo sedež ali obratovališča v okolišu podpisanega davčnega oblastva, katerim se pak ne odmerja davek po tukajšnjem uradu“.

6. Te katastre je napraviti po vrstah, ustanovljenih v §. 83. [katere je eventualno razdeliti na primerne podrazdelke (na primer §. 83., I., lit. a v: prevozne, obrtniške podjetbe, kreditni zavodi, zavarovalne družbe itd.; §. 83., II., lit. a v: posojilnice in kreditna društva, konsumna društva, produktivne zadruge, hraniška društva itd.)], v vrstah pa po abecednem redu na nesešitih listih ali pa v obliki zaznamkov.

Kataster I. bo obsegal — z izjemami, označenimi v nastopnih odstavkih od 8. do 11. — vse podjetbe, katerih sedež je v okolišu dotičnega davčnega oblastva, kataster II. — prav tako s spredaj označenimi izjemami — pa tiste podjetbe, katerih sedež ni v okolišu kataster vodečega davčnega oblastva, katere pak imajo v njem obratovališča.

7. Za napravo teh katastrov se morajo posluževati davčna oblastva vseh pomagal, ki so jim na razpolago, zlasti svojih dosedanjih zaznamkov, pregleda trgovinskih in združenih vpisnikov, primerjave s kakimi zapiski, ki bi bili morda pri političnem oblastvu ali pri finančnem deželnem oblastvu, paznje na dotična razglasila v uradnem listu itd.

8. Kadar je eno ali več obratovališč v okolišu drugega davčnega oblastva kakor davčnega oblastva za tisti okoliš, v katerem je podjetnikov sedež, tedaj ima finančno ministrstvo po drugem odstavku §. 109. pravico, odrediti odmero temu drugemu davčnemu oblastvu; take predloge je staviti samo tedaj, kadar je vsled danih razmer od take odredbe (ker bo mogoče merodajne faktorje zaslišati ustno, ker se prihranijo obširne zaprosbe itd.) pričakovati, da se bistveno uprosti tek opravil, oziroma doseže večje poročstvo za resničnost ovedenih podstav za obdačbo.

9. Zaposila stranek, naj se odredi kako drugo, kakor po zmislu prvega odstavka §. 109. pristojno davčno oblastvo, oziroma na to mereče predloge podrejenih oblastev je napotiti, razloživši vzroke, ki govore za odredbo, na finančno ministrstvo po finančnem deželnem oblastvu.

10. Za odmero odrejeno oblastvo bo vpiše potem dotično podjetbo v svoj kataster I., oblastvo

pa, v čegar okolišu je sedež podjetnikov, v svoj kataster II.

11. Za Dunaj ostane tudi v bodoče v veljavnosti z razpisom finančnega ministrstva z dne 10. avgusta 1877. l. (drž. zak. št. 72) uvedena posebna pristojnost c. k. davčnega upravnništva za I. okraj. Predrugečbe sprednjih predpisov o razvidnosti, ki se iz tega pokažejo, pač ne potrebujejo posebnih pojasnil.

Člen 52.

Davčne napovedi.

(§. 110.)

1. Vsaki po zmislu tega poglavja davku zavezani podjetnik mora vsako leta 14 dni po odobritvi računskega sklepa, opravljeni po pravilih ali drugači po predpisih, najpozneje pak 6 mesecev po preteku pravega leta podati pri pristojnem davčnem oblastvu prve stopinje napoved o davku zavezanem čistem donosu vseh obratovanih podjeteb po obrazcu, ki se določi z ukazom.

Finančno ministrstvo si pridržuje, izdati pristojnim davčnim oblastvom posebna ukazila gledé podajanja in preskuševanja napovedi za c. k. državne železnice, zasebne železnice, ki se obratujejo na račun države, in obrtne podjetbe, ki jih obratujejo državne železnice.

2. Obrazec take napovedi je natisnjen v prilogi E/1. Naglašja se, da se ta obrazec z razpredeli 3, 4 in 5 ozira tudi na tiste primere, v katerih je plačati samo najmanjši davek, in se smetorej uporabljati tudi ob napovedi za začasno odmero davka po zmislu odstavka 4. in 5. v §. 92. Kako je ravnati zavarovalnim družbam ob izpolnitvi napovedi, je povedano v opomnji 4. na naslovnem listu obrazca za napoved. Za manjše podjetbe se sme po okolišnih uporabljati tudi obrazec E/2.

3. Napovedi je priložiti popolno bilancijo in pa odobrene računske sklepe (račun o dobičku in izgubi, donosno bilancijo) v poverjenem prepisu; delniške družbe, komanditne družbe na delnice, rudarske družbe in pridobitne in gospodarske zadruge morajo mimo tega predložiti tudi prepis posnetka iz zapisnika o glavnem zboru (zboru rudarskih družabnikov).

Obrazec E/1.

Obrazec E/2.

4. Posnetek je napraviti tako, da se izpusté tisti deli, ki ne obsegajo nobenih pojasnil o bilanci, računskem sklepu, uporabi dobička, danih nagradah, dodeljenih tantijemah in drugih imovinsko-pravnih določil (o pomnožbi delniške glavnice, premienah itd.), ampak se nanašajo na druge društvene stvari, kakor zlasti volitve, zahvale, razprave o predlaganih premembah pravil itd.; na posebno zahtevo je predložiti izvornik ali poverjen prepis vsega zapisnika; sklenjene premembe pravil je naznaniti davčnemu oblastvu precej po njih potrditvi.

5. Podjetba mora nadalje dati pomagala, potrebna za kako porazdelbo davka; zlasti je podjetba dolžna, povedati kraj svojega sedeža in pa vsa svoja obratovališča ter dati izkaze, ki so potrebni za porazdelbo davka po zmislu §. 102., odstavek 2. do 6.

6. Ti izkazi obratovališč morajo obsegati pri plovstvenih podjetbah vse postaje, ladjedelnice, agenture in delovnice, katere vzdržuje podjetba v ozemlju veljavnosti tega zakona.

7. Železnice morajo na mesto postaj izkazati vse davčne občine, skozi katere gredó njih proge in mimo tega kilometersko dolgot svojih železniških prog, ločeno po posameznih deželah, v katerih so te proge; v to je kolikor moči uporabljati obrazec F' (člen 55., št. 1), ki ga dá na razpolago davčno oblastvo.

8. Teh izkazov (št. 5 do 7) pak ni donašati vsako leto novih, ampak dovolj je, če se ob predaji napovedi zavrne na kake morda že prejšnji napovedi priložene izkaze ter se povedó dopolnitve in izprave, ki jih je opraviti na njih.

9. Kadar davčni zavezanec ne izpolni zadostno v obrazcu za napoved predpisanih razpredelov, ali kadar v obrazcu zahtevane ali po davčnem zavezancu morda mimo tega dane povedbe ne zadostujejo v pojasnitev stanja stvari, tedaj sme davčno oblastvo, če se mu to zdi potrebno, zahtevati še nadaljna pojasnila in nadaljne izkaze zastran vgotovitve dejanstev, važnih za odmero davka; zlasti sme oblastvo tudi zahtevati (člen. 34., št. 4), da se izkaže čisti donos vsake posamezne izmed obratovanih podjeteb, v kolikor moči, posebej.

10. Davčni zavezanec ima, da se izogne v členu 53. oznamenjenih nasledkov, dolžnost, vstreči tem zahtevom in vestno dati zahtevane izkaze.

Člen 53.

Zbiranje napovedi; postopanje zoper zamudne davčne zavezanee; uradna odmera.

(§. 112.)

1. Da bo moči paziti na pravočasno dohajanje napovedi, si morajo davčna oblastva pridobiti znanje ne samo o tem, kedaj se končuje opravilno leto pri posameznih podjetbah, ampak kolikor moči (iz uradnega lista, javnih razglasil in podobnih pomagal) tudi o tem, kedaj so tista zborovanja (glavni zbori, rudarskih družabnikov zbori itd.), v katerih se odobruje računski sklep itd.

2. Kadar se kaka podjetba ne drži v §. 110. oznamenjenega roka za podajo napovedi, tedaj jo je takoj pozvati, naj poda napoved v roku vsaj štirih tednov, s pristavkom, da bi se odmera opravila uradoma, če se ne drži ta rok. Davčnemu oblastvu je prepuščeno, v tem pozivu zapretili tudi kazen zavoljo nereda.

Kadar podjetba ne sluša poziva, tedaj je po danih razmerah ali izdati, zapretivši kazen zavoljo nereda (eventualno primerno zvižano kazen zavoljo nereda), nov poziv, da naj se poda napoved v osmih dneh, ali pa opraviti odmero pridobnine uradoma na podstavi danih pomagal (bilancij, opravičnih poročil itd.).

3. Da se omogoči ta zadnja naredba, si morajo davčna oblastva prizadevati, da si priskrbé bilancije in računske sklepe posameznih podjeteb bodi si na kratko (na primer uporabljaje razglasila v uradnem listu ali drugih javnih novinah itd.) ali pa po zaprosbi pri drugih (političnih) oblastvih.

4. Slično je ravnati, kadar bi davčni zavezanec ne slušal kakega na podstavi sprednjega člena njemu danega poziva, da naj donese izkaze. Tudi tukaj je ali izsiliti s prisodbo rastočih kazni zavoljo nereda, da se poziv sluša, ali pa, zapretivši to poprej na primeren način (§. 112., odstavek 2.), opraviti odmero uradoma na podstavi pomagal, ki so pred uradom, pri čemer je prepustiti stranki, da z rekurzom uveljavlja kake točke, ki bi jih bilo morda iz odrečenih izkazov izvajati v njeno korist.

Člen 54.

Preskušnja napovedi; zaslišba izvedencev.

(§. 111.)

1. Davčno oblastvo mora preskusiti došle napovedi po obliki in vsebini ter, kar bi se vzvidelo

potrebno, popraviti in dopolniti, zaslišavši davčnega zavezanca, in pa po svojem izprevidu doprašavši izvedence. Gledé rudnikov in topilnic (plavžev) si je vselej izprositi mnenje dotičnega okrožnega rudarskega urada.

2. Kadar se davčno oblastvo poslužuje pravice, zaslišati izvedence, tedaj mora, če je le mogoče, zaslišati dva izvedenca; njuno mnenje je priobčiti davčnemu zavezancu pismeno ali ustno s pozivom, da naj poda kake vgovore zoper nje v roku, ki ga določi davčno oblastvo; kadar bi se v njih navajale nove točke, primerne, da se ž njimi vzame moč mnenju izvedencev, tedaj jih je priobčiti izvedencem, da izjavijo svoje mnenje vnovič; v kolikor bi to mnenje obsegalo kaké bistvene novote, bi se moralo tudi ono priobčiti davčnemu zavezancu itd.

3. Kadar bi v okolišu davčnega oblastva prve stopinje ne bilo pripravnih izvedencev, ali kadar to zahteva važnost stvari, tedaj se sme izprositi mnenje dotične trgovinske in obrtne zbornice.

4. Ko se je po spredaj oznamenjenem načinu popolnoma pojasnilo stanje stvari, mora davčno oblastvo odločiti o spornih točkah po svojem dobrem izprevidu, svobodno ocenjevaje dokaze.

Člen 55.

Posebna določila o tistih izkazih pri železniških in plovstvenih podjetbah, ki se nanašajo na kraj za predpis davka.

1. Davčno oblastvo mora po plovstvenih in železniških podjetbah dane izkaze (člen 52., št. 6 in 7) — v kolikor ni tega storila že podjetba — prenesti ločene po okrajih za priredbo davka (političnih okrajih, okoliših davčnih upravništev) v spiske po obrazcu *F* ter jih potem, da se preskusi pravost in popolnost teh podatkov in pa da se izpolnita razpredela 4 in 5, doposlata oblastvu, imenovanemu na čelu obrazca.

2. Ta zadnja oblastva morajo vpisati po zmislu člena 47., II., št. 1 ovedene vsote davkov vseh davčnih občin, skozi katere gre železnice, v razpredel 4. došlega jim obrazca *F*; gledé na pravost in popolnost vpisov v razpredelih 2 in 3 preskušeni in v razpredelih 4 in 5 redno izpolnjeni obrazec *F* je potem napotiti na davčno oblastvo, ki ga je doposlalo.

3. Ko dojdejo ti izkazi *F*, mora davčno oblastvo zbrati vse, enega železniškega kosa se tiče izkaze in po odmeri davka ovedeti na posamezne davčne občine pripadajoči znesek dokladne podstave in eventualno doklad, postaviti ga v dotične izkaze in odposlati njih prepise kot priloge plačilnega naloga, izkazujočega državni davek (obrazec *G*), železniški podjetbi in davčnemu uradu, kateremu je naročeno, pobrati pripadajoči državni davek; po en nadaljni prepis posameznih izkazov *F* je poslati na čelu obrazca oznamenjenemu davčnemu oblastvu, kategoroga dá na znanje davčnim uradom, da vknjižejo in poberó na korist države pripadajoče in pa tiste zneske, ki jih davčni uradi pobirajo na korist samovpravnih združeb.

Člen 56.

Odmera. Plačilni nalog in rekurz.

(§§. 113. in 114.).

1. Na podstavi napovedi in njim priloženih pomagala je opraviti odmero pridobnine po poglavju II.

2. Davčno oblastvo bo pri tem, oziraje se na ukazila, dana v členu 14., v prvi vrsti preskusilo, se-li je izkazani dobiček ovedel po načelih o sestavi prave bilancije, za kar si je, če treba, izprositi potrebne izkaze in pojasnila. To bo potrebno zlasti tedaj, kadar gre za kako v členu 11. omenjenih podjeteb, ali kadar se zde predložena pomagala nepopolna, nejasna ali nezanesljiva.

3. Po opravi dotičnih dopolnitev in kakih izprav se je ob odmeri pridobnine ravnať tako, kakor je predpisano v obrazcu napovedi, to je, izhajati od bilančno izkazanega čistega dobička (oziroma izgube) ter preskusiti, katere postavke je po spredaj obravnavanih zakonitih določilih prišteti, oziroma izločiti iz njega.

4. Pri tem bo paziti zlasti tudi na to, da morajo biti premembe, ki izkazujejo druge v bilancij ali v dopolnilnih izkazih se nahajajoče postavke, kakor so delniška glavnica, pričuvni zaklad, posebne pričuve, dvojbene terjatve, nepremičnine, stroji, inventar itd., zadosti pojašnjene in zlasti ne dopuščati nobene dvojbe o tem, da se pri njih izkazani prirastki in odpadki niso dosegli morda s prejemki in stroški, na katere se ni gledalo v izkazanem bilančnem prebitku dobičkov ali stroškov (na primer s samostojno zaračunjenimi donosi pričuvnih zakladov ali z enakimi neprimernimi razdolžbami in odpisi).

5. Tako pozvedeno podstavo za obdačbo in pa od nje pripadajočo pridobnino je dati davčnemu zavezancu na znanje s plačilnim nalogom po obrazcu *G* ali *H*; kadar se po oblastvu ovedena podstava za obdačbo ne strinja z davku zavezanim donosom, ki ga je napovedala stranka, tedaj je priložiti plačilnemu nalogu tudi obrazložbo, v kateri je razložiti ovedbo obdačbene podstave, oziroma pri nji merodajne bistvene vzroke za to, da so se posamezni postavki všteli ali pa izločili.

6. Obrazec *G* je vpotrebljati tedaj, kadar se davek ne porazdeljuje; davčno oblastvo mora ta plačilni nalog popolnoma izpolniti, izvzemši razpredele, ki se tičejo ne erarskih doklad in skupne dolžnosti, ter jih zastran predpisa davka preposlati pristojnemu davčnemu uradu, da preračuni doklade za samovpravne združbe, ki jih mora pobrati; ta urad mora opraviti ta preračun, postaviti ga v plačilni nalog ter tega vročiti potem davčnemu zavezancu. Vročba se tam, kjer se občinske doklade ne pobirajo po davčnih uradih, opravlja po občinskem glavarju, kateri mora preračunati ter vpostaviti občinske doklade; v teh primerih je doposlati prejemnico o plačilnem nalogu takoj davčnemu oblastvu prve stopinje.

7. Obrazec *H* je vpotrebljati povsod tam, kjer je po določenih §§. 102. do 109. porazdeliti davek. Ta obrazec izpolni v vseh razpredelih in ga vroči davčnemu zavezancu naravnost davčno oblastvo; ob enem je primerno obvestiti vse davčne urade, pri katerih je predpisati davek, zastran oprave tega predpisa; davčni uradi sami pa morajo potem izpolniti obrazec *J*, kakor je predpisano v št. 6, ter ga vročiti davčnemu zavezancu.

8. Zoper plačilne naloge po obrazcu *G* in *H* je dopuščen davčnemu zavezancu rekurz do finančnega deželnega oblastva, katero odloča o njem dokončno, razen če bi meril rekurz tudi zoper porazdelbo davka, v katerem primeru gredó pritožbe do finančnega ministrstva.

9. Zoper obvestilo po obrazcu *J* je pripusten rekurz samo v toliko, v kolikor bi se ž njim izpodbijala pravost navedenih številke; zakonitost same odmere davka in porazdelbe davka se sme izpodbijati samo z rekurzom, ki meri zoper plačilni nalog po obrazcu *H*.

10. Rekurz zoper obvestilo po obrazcu *J* sme torej izpodbijati ali, da se morda ne vjema v obvestilu in v plačilnem nalogu po obrazcu *H* za dotični davčni urad izkazana davčna vsota, ali pravost ob

preračunu doklad za zaklade upotrebljanih odstotnih postavkov ali pa pravost preračuna pripadajočih dokladnih zneskov posebej.

11. O takih rekurzih odloča davčni urad sam, dopušča je rekurz do finančnega deželnega oblastva.

12. Rekurze, s katerimi se izpodbija državni davek kot nezakonito odmerjen ali ne prav porazdeljen, je kazaje na rekurno pravico, dodeljeno davčnemu zavezancu zoper plačilni nalog po obrazcu *H*, zavrtni *a limine*. Prav tako je rekurze, v katerih se izpodbija dolžnost, plačati doklade, ali enaka prašanja, precej vrniti stranki, zavračevaje na urad za podajo, oznamenjen za take rekurze v zadnjem odstavku obrazca *J*.

§. 57.

Plačilni obroki.

(§. 115.)

Po §. 115. je plačevati pridobnino od podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov, v štirih enakih, dne 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra dospevajočih obrokih letne dolžnosti.

Oddelek IV.

Premembe v stanu davku zvezanih podjeteb.

Člen 58.

Prirastki.

(§§. 116., 117.)

1. O novo nastajajočih podjetbah mora podjetnik v štirinajstih dneh od časa, ko se je začel opravični obrat, pri davčnem oblastvu prve stopinje podati naznanilo in izkazati napravno glavnico ali, če se ta ne dá izkazati, napovedati verjetni donos (§. 92., odstavek 5.).

Prevzetbo že obstoječe, pa ne še obdačbi po tem poglavju zvezane podjetbe je vpoštovati enako, kakor če bi na novo nastala kaka po tem poglavju davku zvezana podjetba.

Davčna dolžnost se prične v tem primeru s tistim časom, od katerega se vrši obrat na račun prevzemnika.

Prvemu naznanilu kake na novo ustanovljene delniške družbe, komanditne družbe na delnice ali pridobitne in gospodarske zadruge je v dveh izvodih priložiti družbeno pogodbo, pri podjetjih, za katere se napravi poseben ustav, tudi tega.

Na novo ustanovljene zadruge in posojilnice v §. 85. oznamenjene vrste morajo predložiti davčnim oblastvom samó svoja pravila.

2. Davčna dolžnost se začne po meri določil, obseženih v §. 92., odstavka 3. do 6., s pričetkom podjetij.

3. Prirastki se pokažejo potemtakem z nastankom novih, javnemu dajanju računov zavezanih podjetij, bodisi da

a) nastane tudi nov, javnemu dajanju računov, zavezan pravni osebek (člen 1.), oziroma da stopi v davčno dolžnost, ali da

b) nove podjetbe ustanove, oziroma k dosedanjim podjetjem prevzamejo že obstoječi, javnemu dajanju računov zavezani pravni osebki; v obeh primerih je zopet razločiti, gre-li

a) za predrugačbo, oziroma privzetbo že obstoječih, toda dosedaj javnemu dajanju računov še ne zavezanih podjetij v podjetbo, zavezano javnemu dajanju računov, ali pa

β) za napravo popolnoma novo ustanovljene podjetbe. Nadaljni primer, da javnemu dajanju računov tudi doslej zavezana podjetba sama preide na drugo tako podjetbo, se obravnava posebej v členu 61.

4. Razloček med primeri, navedenimi v št. 3 pod a) in b), se prvič izraža v načinu odmere začasnega davka, o čemer se je govorilo že v členu 13., št. 1 do 3; drugič pa je važen za pričetek davčne dolžnosti.

5. Za čas pričetka podjetbe in po §. 117. tudi pričetka davčne dolžnosti je v primerih pod a) šteti

navadno sestavo novega pravnega osebk (na primer pri delniških družbah vpis v trgovinski vpisnik člen 178., 211. trg. zak.), oziroma če bi se opravi obrat prišel še pred pravo sestavo, pričetek dotičnega pravnega obrata. Ta zadnji čas je mero-dajen tudi tedaj, kadar sploh ni opraviti nove se-stave, ker na primer že obstoječ, toda doslej ob-dačbi po poglavju II. ne podvrženi ali pa po zmislu §. 93., odstavka 2. za vsako podjetbo posebej ob-dačen pravni osebek (država, dežela, občina, javni zaklad itd.) prične kako javnemu dajanju računov zavezano podjetbo.

6. V primerih oznamenjenih pod b), pak se pričenja davčna dolžnost že s časom, od katerega se začne obrat na račun prejemnika, kateri čas prihaja zelo mnogokrat, preden se sestavi novi pravni osebek, oziroma prevzame podjetba.

7. Davčnemu oblastvu se nalaga, v vsakem po-sameznem primeru skrbno ovedeti pričetek podjetbe po meri teh določil; večinoma ga bo posneti že iz družbene pogodbe, iz pravnega poročila ali bilan-cije; če bi ne bilo tako, bi se moral vgotoviti po po-sebnih pozvedbah (člen 52., št. 9).

8. Tukaj obravnavana določila o pričetku davčne dolžnosti veljajo ne samo za začasni davek, ampak tudi za končni davek, ki pripade na prvo obratno leto, ter se torej uporabljajo tudi na tiste podjetbe, ki sploh niso zavezane začasnemu obdačbi po členu 13., št. 1.

9. Kakor podjetbe novo sestavljenih ali vsaj na novo v davčno dolžnost stopajočih pravnih oseb-kov so tudi tiste podjetbe, katere ustanovi ali pre-vzame kaka že obstoječa, oziroma obdačena, javnemu dajanju računov zavezana podjetba, podvržene ob-dačbi po poglavju drugem že v prvem letu po pre-vzetbi obrata (prim. člen 59.).

Člen 59.

Posebna določila za obdačbo v členu 58., št. 9 oznamenjenih novih podjetij.

1. Če bi se gledalo samo na bilančne prebitke podjetij, zavezan javnemu dajanju računov, bi se novo pridobljena podjetba obdačila še le od leta, ki pride prvo po letu pridobitve in določilo §. 117. bi se ne izvršilo. Po zmislu §. 117. je torej paziti na tukaj-le ukazano ravnanje:

2. Kadar prevzame že obstoječ, javnemu danju računov zavezan pravni osebek k svojim dosedanjim podjetbam še kako nadaljno, že obstoječo, toda doslej ne po poglavju II. obdačeno podjetbo, tedaj mora v letu te prevzetbe obrata poleg davka, odmerjenega na podstavi bilančnih čistih donosov prejšnjega leta, plačati tudi še začasni davek, pripadajoč od prevzete podjetbe po §. 92., odstavku 5.

3. Ta davek je po odbitku kvote, pripadajoče občini podjetnikovega sedeža, predpisati vsega v tisti občini, v kateri je novo prevzeta podjetba.

4. Ko se postavi prva, tudi obratne posledke novo prevzete podjetbe izkazujoča bilancija, je nadomestiti to začasno obdačbo z dokončno obdačbo novo prevzete podjetbe.

5. Ti dokončni obdačbi novo prevzete podjetbe za leto prevzetbe obrata je vzeti v podstavo resnično doseženi čisti donos, oveden po meri določil §§. 92.—99., v kolikor pa bi se on ne dal izkazati posebej, tisti znesek, kateri se ove kot na to podjetbo pripadajoč, če se uporabljajo določila §. 102., odstavka 2 do 6.

6. Gledé kraja za predpis tega davka je uporabljati predpise §§. 101. do 108. tako, kakor da bi bila ta podjetba edina davku zavezana podjetba; za druge podjetbe se torej v predpisu davka za to leto ne izpremeni nič, pač pa se mora kak nadaljni del na novo podjetbo pripadajočega dokončnega davka preodkazati občini podjetnikovega sedeža itd.

7. Na predpis davka, odmerjenega za leto po prevzetbi obrata, je popolnoma uporabljati predpise spredaj omenjenih §§. od 101. do 108.

8. Kadar prevzame že obstoječ, javnemu danju računov zavezan pravni osebek k svojim dosedanjim podjetbam popolnoma na novo ustanovljeno podjetbo, tedaj je ravnati popolnoma slično kakor v primeru, obravnavamen pod št. 1—7; samo se sme začasna obdačba opraviti tukaj po najmanjši izmeri vselej tedaj, kadar se za podjetbo izkaže napravna glavnica (člen 13., št. 1 in 2).

9. Za ustanovitev nove podjetbe je šteti zlasti tudi napravo novih obratovališč enake kakovosti, kakoršne so dosedanja obratovališča, na primer zgradbo novega fabriškega poslopja ali napravo bančne podružnice.

10. Dokončni odmeri davka je v teh primerih vzeti v podstavo večí donos, ki se doseže s to razširbo opravila in katerega je ovedeti eventualno po razmerju.

Člen 60.

Odpadki.

(§§. 118., 119., 122.).

1. Ako se med davčnim letom opusti kaka podjetba, mora podjetnik v 4 tednih podati naznanilo pri davčnem oblastvu prve stopinje. Davčna dolžnost neha s koncem tistega davčnega četrtertletja, v katerem se je opustila podjetba. (§. 118., odstavek 1).

2. Kadar se naznanilo opusti ali poda prepozno, tedaj se odpis opravi še le s plačilnim obrokom, ki pride prvi po času, ko je došlo naznanilo ali je oblastvo izvedelo za to, da se je ustavila podjetba. (§. 118., odstavek 3).

3. Kadar se izmed več podjeteb, obratovanih po istem davčnem zavezancu opusti ena, tedaj je od davka, predpisanega temu davčnu zavezancu za dotično leto, tisti del, ki pripada na donos opuščene podjetbe in katerega mora on izkazati, odpisati s tistim plačilnim obrokom, ki pride prvi po času, ko se je ustavila podjetba. (§. 118., odstavek 2.)

4. Prestopa podjetbe v likvidacijo ni smatrati, ako se ob enem popolnoma ne ustavi opravični obrat, za nje prestanek po zmislu sprednjega člena. (§. 119.).

5. Kadar se dá izkazati čisti donos posamezne podjetbe, tedaj je bil pač navadno že vzet v podstavo porazdelbi davka (§§. 102.—108.); kadar se pak izkazani čisti donos še ni obdačil popolnoma, ampak se pobotal deloma z izgubami drugih podjeteb (§. 93.), tedaj se sme seveda tudi pri odpisu davka jemati v poštev samo resnično obdačeni del čistega donosa.

Na primer: Neki podjetnik je imel v letu 1897. v podjetbi v *A* 100.000 gl., v podjetbi v *B* 20.000 gl. dobička, v podjetbi *C* 80.000 gl. izgube, torej je obdačena podstava za 1898. l. 40.000 gl., pripadajoči 10½ odstotni davek 4.200 gl.; če se podjetba v *A* opusti 1. dne maja 1898. l., je odpisati tisti davek, kateri pripada razmeroma na resnično obdačeni čisti donos podjetbe v *A*.

Od skupnega čistega donosa 120.000 gl. se je obdačilo 40.000 gl. torej od 100.000 gl. iz podjetbe

v A 33.333 gl. 33 kr.; od teh odpade $10\frac{1}{2}$ odstotni davek s 3.500 gl., torej bi bilo (od 1. julija 1898. l.) odpisati polovico tega zneska, t. j. 1750 gl.

Če bi se ustavila podjetba v C, bi se sploh ne mogel odpisati davek, ker ni nobenega obdačenega donosa te podjetbe.

Davek za leto 1899. bi bilo odmeriti po sploh veljajočih predpisih na podstavi bilančnega čistega dobička iz leta 1898., ne da bi se bilo nadalje ozirati na nastalo, po spredaj povedanem že vpoštevano skršbo obratnega obsega.

6. Kadar se čisti donos posameznih podjeteb ne dá ovedeti, tedaj je odpisati tisti del davka, o katerem se je po meri določil §§. od 102. do 108. dozvedelo, da pripada na dotično podjetbo.

7. Kraj, v katerem je predpisati davek, je po §. 122 ovedeti z uporabo §§. od 101. do 108. tako, kakor da bi bila opuščena podjetba edina podjetba davčnega zavezanca; zato se v členu 59., št. 6, obsežena določila — zlasti glede odpisov davka na sedežu podjetnikovem — slično uporabljajo tudi tukaj.

8. Zgoditi se tudi vtegne, da se pokaže za kako občino večji odpis, kakor znaša tam predpisani davčni znesek — tako v primeru, obravnavanem v št. 5, v katerem je bilo porazdeliti davek med kraji A, B in C po členu 45., št. 3., lit. c ne po doseženem obratnem posledku, ampak po izplačanih mezdah: tukaj naj je bil predpisan davek 4.200 gl., n. p. z 2500 gl. v A, s 1200 gl. v B in s 500 gl. v C — torej bil 1. dne julija 1898. l. v A predpisan manjši znesek, kakor ga je dovoliti v odpis.

Za take primere določa zakon, da je ostali odpis porazdeliti v razmerju predpisa na tiste občine, v katerih je predpisan davek tega podjetnika; potemtakem bi bilo v omenjenem primeru ravnati tako-le: Zastran ustavitve podjetbe je odpisati 1750 gl.; od tega odpade 20 odstotkov na sedež podjetbe v B in je torej v B najprej odpisati 350 gl., v tem ko bi bilo ostanek 1400 gl. odpisati v A; v A pak je za III. in IV. četrletje 1898 predpisan samo znesek 1250 gl., torej bi bilo ostajajoči večji odpis 150 gl. po razmerju obstoječih predpisov v B z 850 gl. in v C s 500 gl. opraviti v teh dveh krajih.

9. Kadar bi še ne bila opravljena odmera davka, od katere je opraviti odpis, tedaj je odložiti rešitev naznanila, ki meri na odpis, do časa, ko se opravi odmera, vsakakor pa je opraviti najprej popolni predpis in potem še le dotični odpis.

Člen 61.

Prehod javnemu dajanju računov zavezane podjetbe na drugo takšno podjetbo.

(§. 120.)

1. Kadar preidejo vse podjetbe kake po tem poglavju davku zavezane osebe v posest kakega drugega takega davčnega zavezanca, tedaj mora poslednji njegovemu prednjiku v opravilu odmerjeni davek plačati od tistega četrletja naprej, katero pride prvo po prenosu posesti; v takem primeru torej ni za leto, v katerem se je prevzel obrat, niti opraviti nove odmere, niti — tudi če bi imela podjetba sedež v drugi občini — nove porazdelbe davka.

2. Ako se prenese posest samo glede ene izmed več podjeteb davčnega zavezanca, neha davčna dolžnost prednjika v posesti in se začne davčna dolžnost novega posestnika s plačilnim obrokom, ki pride prvi po prenosu posesti.

Za čas prenosa posesti je šteti tisti čas, od katerega se vrši obrat na račun prevzemnika.

3. V takem primeru bo torej najprej tako, kakor piše člen 58., št. 7, ovedeti čas, od katerega se vrši obrat na račun prevzemnika, in odpisati davek za prednjika v posesti od četrletja, ki pride prvo po tem času.

4. Za novega posestnika je prevzeta podjetba nova podjetba in zato se mora zanj opraviti nova odmera davka po zmislu zadnjega stavka v odstavku 4., oziroma po odstavku 3. v §. 92., in eventualno tudi nova porazdelitev davka po načelih, razloženih v členih 45. do 50, toda s tem razločkom, da se začne tukaj davčna dolžnost in porazdelba še le s četrletjem, ki pride prvo po prehodu posesti.

Člen 62.

Dajanje podjeteb, zvezanih javnemu dajanju računov, v zakup.

(§. 121.)

1. Kadar dá javnemu dajanju računov zavezana podjetba eno, več ali pa vse svoje podjetbe v zakup, tedaj to ne izpreminja nič njenega predpisa davka za tekoče leto; prav tako se bo tudi odmera davka opravljala v bodoče kakor doslej po bilančnem čistem donosu (§. 92.).

2. Za zakupnika je ta zakup nova podjetba, katero bo po kakovosti tega zakupnika obdačiti od pričetka zakupa po dotičnih določilih poglavja I. ali II.

Člen 63.

Prememba davka proste ali po zmislu §. 85. pogodovane podjetbe v podjetbo, zavezano davku po splošnih pravilih, ali nasprotno.

1. Kadar se doslej iz katerega koli razloga davka prosta podjetba pravnega osebk, zavezanega javnemu dajanju računov, premeni med davčnim letom v kako po poglavju II. davku zavezano podjetbo, tedaj je glede obdačbe ravnati ž njo kakor z novo ustanovljeno podjetbo po zmislu zadnjega stavka v odstavku 4., oziroma po odstavku 3. v §. 92. in po §. 117.

2. Kadar se po zmislu §. 85. pogodovana podjetba premeni med davčnim letom v kako podjetbo, ki ni deležna teh ugodnosti, tedaj je s tako — pravilom vstrezno ali dejansko — premembo opravnega obrata ravnati glede obdačbe kakor z ustavitvijo dosedanje podjetbe po zmislu §. 118., odstavka 1., in z začetkom novo ustanovljene podjetbe po zmislu št. 1.

3. Kadar se nasprotno kaka doslej po splošnih določilih poglavja II. davku zavezana podjetba

premeni v podjetbo, pogodovano po zmislu §. 85., tedaj je tudi to šteti za ustavitev dosedanje podjetbe po zmislu §. 118., odstavka 1. in za začetek nove, po zmislu §. 85. pogodovane podjetbe po §. 92., odstavku 3. in §. 117.

Oddelek V.

Zakonita zastavna pravica za pridobnino od podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov.

Člen 64.

(§. 123.)

V poglavju I. zakona vkrenjena določila o zakoniti zastavni pravici, ki pristoji pridobnini s posrskimi pristojbinami vred (§. 76.), se uporabljajo zmislooma tudi na pridobnino po poglavju II.; dovolj bo torej, zavrniti tukaj na določila člena 58. v izvršitvenem predpisu k poglavju I.

Biliński s. r.

Obrazec A.

(K členu 32.)

Rešitev prašanja, je-li ob veljavnosti dohodninskega patenta z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439) narejene odloške (posebni pričuveni [reservni] zaklad, odpisni, razdolžbeni [amortizacijski] zaklad, zaklad za dvojbene terjatve, za kurzne izgube, za obnove i. v. e.) šteti za enake odložkom, že obdačenim na podstavi zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220), in potemtakem ravnati pri bodočih odmerah davka s stroški in izgubami, založenimi iz zgoraj oznamenjenih zakladov, kot s vštvenimi odbitnimi postavki po zmislu §. 97., je odvisna po §. 98. zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220) od več dokazov, katere dati je dolžna stranka, v kolikor ona sploh misli zahtevati, da naj se tako ravna ž njenimi dosedaj nabranimi zakladi.

V §. 98. omenjeni rok za to dokazovanje se s tem ustanavlja na šest mesecev, računeč od prvega dneva po vročbi tega dekreta, in (družba) se torej vabi, da naj v omenjenem roku, če misli nastopiti to dokazovanje, dokaže:

1. Kateremu posebnemu namenu je bil zaklad, ki prihaja v poštev, po pravilih ali po posebnem sklepu občnega zbora ob njega ustanovitvi odmenjen ter do sedaj prihranjevan?

2. v katerih letih in s katerimi posebnimi odloški in odmembami je bil narejen? Za vsako teh let bi bilo potem izkazati:

a) zneske, odložene v dotični pričuveni zaklad iz dotičnega letnega donosa;

b) zneske, porazdeljene iz dotičnega letnega donosa kot dobiček ali obresti;

c) za koledarsko leto, ki je prišlo prvo po dotičnem opravnem letu — če se pak opravnino leto ni skladalo s koledarskim letom, za obe koledarski leti po opravnem letu — plačano pridobnino in dohodnino *in ordinario* in *extraordinario* (če se je torej na primer kaj položilo iz donosa opravnega leta 1890., davek za leto 1891., če se je pak kaj položilo iz donosa opravnega leta 1891./92., davek za leti 1892. in 1893.);

d) odmeri dohodnine za to koledarsko leto, oziroma za ti koledarski leti v podstavo vzeto obdačbeno podstavo — razloženo po letnih donosih, ki prihajajo v preračun poprečnosti.

Če bi se v zgoranjem roku šestih mesecev ne dali spredaj zahtevani dokazi, se bo štelo, da se društvo dokončno odreka uveljavljanju zahtev, ki mu gredo morda po §. 98. zakona v njegovo korist. Na kako v poznejšem času stavljeno ponudbo, donesti v §. 98. zahtevane, tu spredaj navedene dokaze, se ne bo gledalo nikakor.

C. k. davčno upravnistvo.**C. k. okrajno glavarstvo.**

Obrazec B.
(K členu 32.)

Ker se v roku, določenem s tega urada dekretom z dne , poteklem dne , ni dal z zgoraj navedenim tega urada dekretom oznamenjeni dokaz gledé prašanja, je-li ob veljavnosti cesarskega patenta z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439) narejene odloške (. zaklad) družbe šteti za enake ob veljavnosti zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220) že obdačenim odložkom, in se-li torej sme s stroški in izgubami ki so se založile iz zgoraj oznamenjenega zaklada, pri bodočih odmerah davka ravnati kot s vštevničnimi odbitnimi postavki po zmislu §. 97., zato se izjavlja s tem, da se spredaj oznamenjeni zaklad ne sme šteti za enakega odložkom, že obdačenim ob veljavnosti zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220).

Potemtakem se v bodoče morda iz tega zaklada zalagani stroški in izgube ne smejo vpostavljati v občni obratni račun, oziroma ne šteti ob vgotavljanju podstave za obdačbo med vštevne odbitne postavke.

Kak rekurz je pri podpisanem davčnem oblastvu podati v 30 dneh, računeč od prvega dneva po vročbi tega dekreta.

C. k. davčno upravníštvo.

C. k. okrajno glavarstvo.

Obrazec C, 1.

(K členu 32.)

Iz preskusa z vlogo z dne podanih dokazov se je podpisano oblastvo
 prepričalo, da se ob veljavnosti cesarskega patenta z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439) narejeni
 odložki (posebni pričuvni zaklad) družbe v znesku
 smejo šteti za enake ob veljavnosti zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak.
 št. 220) že obdačenim odložkom (eventualno: samo z zneskom), ker

Potemtakem se bo ob vgotavljanju bodočih podstav za obdačbo s kakimi stroški in izgubami, ki bi
 se vstrezno posebni odmembi spredaj oznamenjenega zaklada založile iz njega, do skupne
 vsote, vstrezajoče zgoraj navedenemu znesku, ravnalo kakor s vštevniimi odbitnimi postavki.

Kak rekurz je pri podpisanem davčnem oblastvu podati v 30 dneh, računeč od prvega dneva po
 vročbi tega dekreta.

C. k. davčno upravništvo.**C. k. okrajno glavarstvo.**

Obrazec C, 2.

(K členu 32.)

Iz preskusa z vlogo z dne podanih dokazov se je podpisano oblastvo
 prepričalo, da se ob veljavnosti cesarskega patenta z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439) narejeni
 odložki (posebni pričuveni zaklad) družbe v znesku
 ne smejo šteti za enake ob veljavnosti zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak.
 št. 220) že obdačenim odložkom, ker

Potemtakem se v bodoče morda iz tega zaklada zalagani stroški in izgube ne smejo vpostavljati
 v občni obratni račun, oziroma ne šteti ob vgotavljanju podstave za obdačbo med vstevne odbitne
 postavke.

Kak rekurz je pri podpisanem davčnem oblastvu podati v 30 dneh, računeč od prvega dneva po
 vročbi tega dekreta.

C. k. davčno upravništvo.**C. k. okrajno glavarstvo.**

Obrazec D.
(K členu 51.)

Katastrska šte- vilka	Pravilom vstrezajoči naslov (firma)	S e d e ž	Ima obratovališča v 1)	Davek odmerja	Pričetek in konec opravnega leta	Opomnja 2)

1) V tem razpredelu je povedati davčno občino, okraj davčnega urada in okraj za priredbo davka, v katerem so posamezna obratovališča.

2) V tem razpredelu je na kratko zabeležiti podatke, ki se nanašajo vsako leto na predpis davka.

Obrazec E, 2.

(K členu 52.)

Dežela
Politični okraj

Davčnouradni okraj
Občina

Napoved za pridobnino

podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov.

..... (oznamenilo firme)
v (sedež in adressa podjetbe)
za davčno leto 189 .

Podpisano predstojništvo izpoveduje po najboljši vednosti in vesti, da so povedbe, dane zastran odmere pridob-
nine za tu spodaj oznamene podjetbe, resnične in popolne.

Podpis:

• • • • •

[illegible]

Mesta iz zakona kakor na obrazcu E/1.

Obrazec E, 1.

(K členu 52.)

Dežela
 Politični okraj

Davčnouradni okraj
 Občina

Napoved za pridobnino

podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov.

. (oznamenilo firme)
 v (sedež in adresa podjetbe)

za davčno leto 189 .

Podpisano predstojništvo izpoveduje po najboljši vednosti in vesti, da se povedbe, dane zastran odmere pridobnine za znotraj oznamenjene podjetbe, resnične in popolne.

Podpis:

.

Opomnja. 1. To napoved je podpisati tako, kakor ukazujejo glede podpisovanja firme pravila.

2. Po zmislu §. 110. v zakonu z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220) je predstojništvo dolžno, izpolniti znotranje razpredele kolikor le moči natančno.

3. Razpredele 3, 4 in 5 je izpolniti samo v primerih §§. 92., odst. 4. in 5., 100., odst. 4., in 108., razpredela 17 in 18 pa samo v primerih §§. 93., odst. 2., 102. in 108.

4. Zavarovalne družbe na delnice morajo v razpredelu „Opomnja“ povedati tudi višino v zadnjem opravljenem letu prejetih letnih premij in izdanih premijskih povračil za vsaki posamezni svoj zastop in vsako posamezno generalno ali glavno agenturo; vzajemne zavarovalne družbe se smejo omejiti na to, da izpolnijo samo razpredel „Opomnja“ s povedbo teh zadnjih podatkov.

5. Pri drugih podjetbah je ta razpredel namenjen za to, da se vanj postavijo podrobnejše povedbe o preračunu donosa pri posameznih domačih podružnicah, o preračunu dobičkov unanjih podružnic itd.

[illegible]

§. 91. Odmera pridobnine, ki jo je predpisovati po tem poglavju, se opravlja vsako leto.

obratu ali pa po njemu zakupu. — Kadar obsega posredni opravični skrep samo neki del opravičnega leta ali več rokov enoletno dobo, tedaj je za čisti donos opravičnega leta šteti čistiznesek, ki se za eno leto preračuni iz razmerja obratne dobe do dobe enega leta. — Za tisto leto, v katerem se je prišel obrat podjetja, velja v tem letu doseženi čisti donos za postavbo obdačbi. — Dokler se ne nariše prva bilanca popolnoma na novo ustanovljene podjetje, je odmeriti davek v najmanjši izmeri, označeni v §. 100., odstavku 2. Kadar pak je na novo ustanovljena podjetja povsem ali deloma vzprejela vi-še kako prej obstalo podjetje, tedaj se začasna odmera opravi od tistega dela po nastopnem odstavku ovedenega letnega donosa, kateri razmeroma pripada na obratno dobo. — Za letni donos je vzeti štiri odstotke v podjetju uporabljane napravne glavnice, in samo tedaj, kadar verjetno ni pričakovati širidostnega donosa ali, če se na pravna glavica ne more izkazati, verjetni letni donos, ki ga je napovedati z ozirom na obseg opraviila in na druge v enakih razmerah obratovana opraviila. — Ko se nariše prva bilanca, se opravi dokončna odmera. — V odstavku 4. in 5. vkrenjena določila se ne uporabljajo na pridobitne in gospodarske zadruge in posojilnice, pogodovane po §. 85.

§. 94. Bilančnim prebitkom je prišteti tiste vanje ne privzete zneske ki se iz obratnih uspehov pravičnega leta uporabijo v kak v prejšnjem paragrafu izrečno označen namen ali pa v kak teh-le namenov:

- a) da se poveča v podjetji naložena glavnica;
- b) za odplačila na glavnice, po deležnikih naložene v podjetji, in pa za taka poplačila dolgov, katerih založba iz tekočih donosov zahteva, zvišbo imovinskega ostanka (salda) podjetja, ki ga je preračunili po načelih rešitve imovinske bilancije, ali katera se nanašajo na take na prejšnjem ali prispevke, ki se po §. 95. lit. c) niso privzeli v podstavku obdavci;
- c) za obrestovanje v podjetji (v delnicah, prednostnih delnicah, opravljenih vlogah, združenih deležih, vlogah komanditistov I. c.) naloženih in pa proti prednostnim obligacijam ali drugim delnim založnicam ali proti hipotekarnemu zavarovanju posojenih glavic, v kolikor so te deli napravne glavnice, toda brez tistih v §. 95. lit. c) omenjenih zneskov, ki so bili izdani za obrestovanje po pravilih založenih in dejanski izdanih zastavnih pisem ali komunalnih obligacij;
- d) za dodelitev garancijskih prispevkov, naprejščin ali doplail drugim podjetbam;
- e) za darila, darove in druge namembe, v kolikor teh ne zahteva že opravljeni obrat ali jih ne da že obstoječim dohodečim zavodom kakpa po §. 85. pogodovana pridobitna in gospodarska združa ali posojilnica nagrade, ki se dādō nameščencem podjetja za službe, storjene podjetji in pa bolnišnici prispevki, ki se dādō nameščencem in njih družinam veljajo za stroške, zahtevane po opravljenem obratu;
- f) za plačilo po določilih tega poglavja pripadajočih davkov z dokladam vred; temu davku je enačiti na podstavi dosedanjih zakonov odmerjen pridobitno in pa dohodno prvega in tretjega razreda;
- g) v založbo prenosov bilancnih izgub iz prejšnjih let; pri tem pak je pri podjetbah, pogodovanih po §. 85., izvzeti tisto po določilih tega zakona preračunajo izgubo, ki je nastala v zadnjem, pred bilančnim letom preteklem opravljenem letu.

§. 15. Nasproti pak se ne smeje v podstavo obdačbi privzeti nastopni postavki, oziroma oni se morajo, ako niso že tako bili pri preračunu bilančnih prebitkov vzeti v poštev kot odbitni postavki, odšteti od bilančnih prebitkov:

- a) prenosí bilančnih dobčikov iz prejšnjih let;
- b) čistí donosi iz predmetov zemljarine in hišnine (demarine) v tistem znesku, v katerem so oni v podstavo odmeri zemljarine in hišnine; pri predmetih, zavezanih razredni hišni, je za čisti donos šteti tisti znesek katerega bi moral predmet, ako bi bil zavezan hišni najmarini, dati čiste najemnine, da bi hišna najmarina dosegla predmetu v resnici predpisano razredno hišino;
- c) prejeti garancijski prispevki ali državne naprejščine;
- d) premijske reserve, ki so pri zavarovalnicah določene v pokritih s koncem leta še ne preteklih zavarovanj, potem zneski, ki se še nis koncem leta izplačali za že zglašene škode ali drugačne zavarovalne primere;
- e) vse po podjetji dane pasivne obresti, v kolikor ni v §. 94., lit. c) izrečno ukazano, da se morajo privzeti v podstavo za obdobje; tore zlasti po podjetji dane lombardne in eskomptne obresti, obresti o hranilnih vlog, položkov, izdanih blaginjskih listov, prosto s pismom potrjenih zaljmov; dalje obresti, katero so bile porabljene za pravilom pokrita in v resnici izdana zastavna pisma ali komunalne obligacije;
- f) odpisi, ki vsestraje obrabi ali razveljavlj inventarja ali obratnega gradiva, in pa ob opravljenem obratu nastalim stvariskim, kurznim ali drugim izgubam, dalje tisti del donosa, kateri se iz istega pveda po lože v posebnih zakladih (pričravnih zakladih za odpise, amortizacije izgube i. e.); v zadnjem primeru pak samo tedaj, kadar so ti zakla namenjeni v založbo primanjkljavev in izgub določeno oznamenjen vrste in so izgube in primanjkljaji te vrste ali že nastopili ali se p morajo pričakovati po naprej vidnem posledku nastopljenih razmer. — Primernost višine opravljenih odpisov, oziroma položeb mora davčno oblastvo vtgotoviti po izvedenih, ako ima zoper njo kake pomiselske. — Hranilnicam, zavarovalnicam in pa po §. 85. pogodovanim pridobitnim in gospodarskim združenim in posojilnicam, katere predokazujev knjižne, toda ne realizovane kurzne dobčke v posebnih rezervah iz kurzne izgube, še ne sme odrekati izločba takih predokazov iz podstava za obdobje. — Če se odpisni zneski uporabljajo za nove nabave inventarja ali obratnega gradiva, ni šteti, da se je s tem povečala v podjetju letiča glavnica (§. 94., lit. a);
- g) prispevki, ki se dajejo za preiskrbo namošencev;
- h) namošencem podjetje po pogodbi izplačane taničine;

k) ako se pri pridobitnih in gospodarskih zadrugah donos ali neki delež razdeli med zadrugnike po meri storjenega dela, dostavljenih tva-
ritin itd., je sicer ta znesek, ki se razdeli, privzeti v podstavo obdabi,
toda zadruge imajo pravico, kot strošek odšteti tisti znesek, ki vstreza
tržni vrednosti teh davščin, — pribivši kaka zadrugnikom naprej
dana plačila.

Kadar se spredaj omenjenimi stroški nanašajo tudi na podjetje ali donosne dele, ki so po tem poglavju zavezani davku, in na take, ki mu niso davčno vrženi, tedaj je odbiti samo tiste deleže teh stroškov, ki pripadajo na davku zavezane podjetje, oziroma donoske. Kadar se ti deleži ne daó natančno ovedeti, tedaj je šteti, da se na podjetje, oziroma donose razdeljujejo v razmerju kosmatih dohodkov.

kosmatih dohodkov
§. 96. V §. 95., lit. a) in f) oznameneje reserve in zaklade je obdani
samo, ako in v kolikor se uporabljajo na take načine, ki povzročajo davčno
dolžnost; za tak način uporabe je šteti zlasti, ako se ob razveljavi družbe ali društva
razdelijo prebitki nad osnovno glavnico. Ako niso bili taki prebitki priznani
v podstave obdabi že pri kakih prejšnjih davčni odmeri, jih je obdani dodatno
in v ta namen jih morajo davčni zavezanci napovedati. Na davčno terjatev se je
ozirati tako, kakor je omenjeno v členu 245., oziroma 202. obnega trgovinskega
zakonika z dne 17. decembra 1862. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1863.). Udeje predstoj-
ništva in likvidatorji, ki ravnavajo zoper te predpise, so posebno in nerazdelno za-
vezani, plačati pripadajoče davek. — Razdelitve delniške ali osnovne glavni-
ce pak ni celó pri razveljavi družbe ali društva šteti za davku zavezano uporabo.

§. 97. Stroški, zalagani iz rezerv in zakladov, ozamenjenih v §. 95, lit. f), se ne smejo postavljati v občni obratni račun. — V kolikor zalagajo za varovalnice stroške (plačila škod in rešilne kupe) iz zakladov, ozamenjenih v §. 95, lit. d), se smejo ti stroški postaviti v obratni račun samó tedaj, kadar je vanj vpostavljena polna nasprotna vrednost kot dohodek iz teh zakladov.

Kadar se ti in pa drugačni rezervni (pričuveni) zakladi naložijo posebej, tedaj se doseženi donosi, v kolikor se ne potrebujejo v zalogo škrokov, ki se gredejo tem zakladom na dolg po njih posebni namemb, pritejejo letnemu dohodu. Kadar se izgube in stroški, kateri bi bili sicer obremenili občni obračun, pokrijejo iz odločka, če obdanečno se tem zakont, ali iz njegovih poslov, tedaj te iz njimi tri odmeri pridobitne ravnanj kakor z obditnim postavkom do materijalnih sredstev.

§. 98. Na podstavi tega zakona obdačenim odložkom je po patenti o dohodnini za dne 29. oktobra 1849. l (drž. sak. št. 439) narejene odloške šteti za enake same, tedi, kadar so ti bili položeni za izključno namembo za dopolnitev

enake samo tedaj, kadar so ti bili položeni z izključno nameno, da se obnovijo ali dodatno nabavo Inventarja, oziroma obratne oprave, in v založbo posebej označenjenih izgub, in kadar se uporabljajo po ti njih posele po namembu, ter v kolikor se v roku, ki ga primerno določi davčno oblastvo, dokazne, da se je od položjenih zneskov državnemu zakladu v resnici plačal z izredno doklado vréd davek v izmeri, označenjeni v §. 19. patenta o dohodnini z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439). Ta zadnji pogoj ne velja za izpolnjenega, ako se ni od letnega donosa, iz katerega se je položilo opravila, privzelo, in če se ne dokazuje, da se je plačilo, ali da se je plačilo, ali da se je plačilo v podstavo obdačbi vréd znesek, kakor kar se je razdelilo na dobičku in obrestih naprave glavnice. V kolikor pri odlokih označenjeno vrste ne veljajo spredaj stojiči pogoji, jih je šteti za enake priúvnam (prihranam, reser-

§. 99. Ako ni nobenega bilančnega prebitka, se je po protiračunu zneskov, katere je izločiti iz dohodkov, in po protiračunu prebitka izgub oziraje le na zneske, ki jih je privzeti v podstavo za obdačbo, zmislooma uporablja §. 94.

Davčne napovedi.

§. 110. Vsak po misli tega poglavja davku zavezani podjetnik mora vsako leto 14 dni po odobritvi računskega sklepa, opravljeni po pravilih ali drugače po predpisih, najpozneje pak 6 mesecev po preteku opravielnega leta podati pristojnemu davčnemu oblastvu prve stopnje napoved o davku zavezanečemu, s čistem donosu vseh obratovanih podjeteb po obrazci, ki se določi z ukazom. — Napovedi je priložiti popolno bilanco in pa odobrene računske sklepe (račun o dobičku in izgubi), če bi se bilo napravilo, opravično poročilo v dveh izločkih, dalje pri delniških družbah, komanditnih družbah na delnice, v glavnih družbah in pridobitnih in gospodarskih združenjih preps zapisnika o glavnem zboru (zboru rudarskih družabnikov), v kolikor se ta nanaša na oskrbovanje in opravi, naposled izkaz okolištin, potrebnih in določbo kraja za predpis davka (§§. 101. do 108.). — Mimo tega je podjetnik dolžan, po davčnem oblastvu o njega zahtevana pojasnila in izkaze, v kolikor ti služijo v vgotovitvi dejanstva važnih po tem poglavju za odmero davka, dati vestno ter zlasti na zahtevanje davčnega oblastva izkazati čisti donos vsake posamezne podjetbe, ki jo obratuje.

§. 112. Kadar se napovedi ali v njih preskus potrebna za obdobje pomagalna ne donesó v zakonitem roku, tedaj se sme določba podstave za obdobje in odmera davka opraviti na podstavi pomagal (bilancij, opravnih poročil), katerim se nahajajo prvi davčnem oblastvi ali katerega si je priskrbeli na primeren način.

Pred tako odmero pak je pozvati davčnega zavezanca, ki ga je izre-

Spredaj stoječe določilo ne izključuje kakšnega kaznovanja zoper davčnika davčnega zavezanca, ker so opustili podati napoved, niti ne pravice davčnega oblastva, da jih sme, zapretili jim kazni zavoljo nereda, pozvati, naj podedo napovedi ali drugačna pomagala.

§. 239. Davčno prikrasbo zakrivi, kedor vedoma z namenom, da se odtegne zakonitemu davku, v davčni izjavi ali davčni napovedi, ki jo mora predati po tem zakonu, ali v odgovoru na kako po pristojni strani njemu stavljeno vprašanje ali v obrazložitvi kakoga pravnega pomočka ali v dosegu davčne prostosti povč kaj neresničnega ali zamolči kaj, kar bi vtegnilo ovretni predpis davka, kateremu je zavezan po zakonu, ali provzroči predpis namena ne gre za zakonitega davka ali pa dodelitev kaké davčne prostosti, katerega mu ne gre za dalje pooblaščenec, kateri storil oziroma namenjena kazniva dejanja in nehanja gleda na obdobje tistega, ki ga zastopa.

§. 241. Davčna prikrasba se kaznuje z globo v izmeri trojnokratne vrednosti davka, ki bi ga bilo treba plačati. Če davčni zavezanec prikrasbo pripravi, da bi se izognil plačilu davka, se kaznuje z globo v izmeri trojnokratne vrednosti davka, ki bi ga bilo treba plačati. Če davčni zavezanec prikrasbo pripravi, da bi se izognil plačilu davka, se kaznuje z globo v izmeri trojnokratne vrednosti davka, ki bi ga bilo treba plačati. Če davčni zavezanec prikrasbo pripravi, da bi se izognil plačilu davka, se kaznuje z globo v izmeri trojnokratne vrednosti davka, ki bi ga bilo treba plačati.

Obrazec G.

(K členu 56.)

Pridobninski plačilni nalog št.

za leto 189 .

o javnemu dajanju računov zavezanih podjetbah

(K. št.)

Po ovedbi, opravljeni vstrečno Vaši napovedi *ddo.* ,
 razloženi na nastopni strani

znaša po §§. 83.—123. v zakonu z dne za imenovane podjetbe:

Obračunska podstava za zgoraj oznamljeno leto	gl.	kr.
Od tega odpada, uporablja se odstotno davčno merilo, na pridobnini znesek		
K temu prihaja na ne erarskih dokladah, in to:		
deželne doklade %	} vkupe %	
okrajnošolske doklade %		
okrajnocestne doklade %		
okrajne doklade %		
občinske doklade %		
doklade za trgovinsko zbornico %		
. %		
kar daje skupno dolžnost		

katero je pri davčnem uradu v vplačati v štirih enakih, dne
 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra dospevalih obrokih.

Kadar se posamezni obroki ne plačajo najpozneje 14 dni po preteku vplačilnega roka, določenega
 za vsakega izmed njih, tedaj nastopi po §. 283. zgoraj omenjenega zakona dolžnost, plačati zamudne
 obresti, v kolikor presega zgoranji državni davek na leto 50 gl.

Po preteku štirih tednov po roku dospelosti še nevplačani davčni zneski se izterjajo z izvršilom
 (eksekucijo).

Zoper ta plačilni nalog se sme pri podpisnem davčnem oblastvu podati rekurz po zmislu zakona
 z dne 19. marca 1876. l. (drž. zak. št. 28) v 30 dneh, računč od prvega dneva po vročbi plačilnega
 naloga, s čemer se pak ne odpravlja dolžnost, plačati ob zgoranih obrokih davek z dokladami vred.

Kadar bi se izpodbijala dolžnost, plačati neerarske doklade, tedaj je podati rekurz naravnost pri
 tistem samovpravnem (avtonomnem) organu, za čegar doklade gré stvar.

C. k. davčno upravnništvo.

C. k. okrajno glavarstvo.

Obrazec H.

(K členu 56.)

Pridobninski plačilni nalog št.

za leto 189 .

o javnemu dajanju računov zavezanih podjetbah
s sedežem v

(K. št.)

Po ovedbi, opravljeni vstrezno Vaši napovedi ddo.,
razloženi na nastopni strani

znaša po §. 83.—123. v zakonu z dne za imenovane podjetbe:

1 Obdažbena podstava za leto 189 . gl.	2 Odstotni postavek davka, ki ga je uporabljati ‰	3 Pripadajoči državni davek gl. kr.	
Po zmislu §§. 101.—108. pripada od tega državnega davka			
4 na sedež, oziroma obratovališče v davčni občini	5 delni znesek za gl. kr.		katerega je vplačati pri davčnem uradu v

O višini pripadajočih doklad za samovpravne (avtonomne) družbe in skupne dolžnosti, ki se potem takem pokaže, Vam dojdejo od zgoraj imenovanih davčnih uradov posebna obvestila.

Zoper ta plačilni nalog se sme pri podpisnem davčnem oblastvu podati rekurz po zmislu zakona z dne 19. marca 1876. l. (drž. zak. št. 28) v 30 dneh, računeč od prvega dneva po vročbi plačilnega naloga.

C. k. davčno upravništvo.**C. k. okrajno glavarstvo.**

Obrazec J.

(K členu 56.)

Obvestilo.

Z ozirom na pridobninski plačilni nalog št. za leto 189 . . , izdan po c. k. davčnem upravnistvu
okrajnem glavarstvu v , se daje na znanje, da se je pri podpisanem
. davčnem uradu predpisalo za javnemu dajanju računov zavezane podjetbe
. (Kat. št. . . .).

Obračunska podstava za leto s	gl.	kr.
na pridobnini znesek za		
k temu na ne erarskih dokladah, in to:		
deželne doklade %	} vkupe %	
okrajnošolske doklade %		
okrajnocestne doklade %		
okrajne doklade %		
občinske doklade %		
doklade za trgovinsko zbornico %		
vkupe		

katere je vplačati v štirih enakih, dne 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra dospevajočih obrokih.

Kadar se posamezni obroki ne plačajo najpozneje 14 dni po preteku vplačilnega roka, določenega za vsakega izmed njih, tedaj nastopi po §. 283. zgoraj omenjenega zakona dolžnost, plačati zamudne obresti, v kolikor presega zgorenji državni davek na leto 50 gl.

Po preteku štirih tednov po roku dospelosti še nevplačani davčni zneski se izterjajo z izvršilom (eksekucijo).

Kak rekurz zoper pravost številke v zgoranjih podatkih se sme pri podpisanem davčnem oblastvu podati po zmislu zakona z dne 19. marca 1876. l. (drž. zak. št. 28) v 30 dneh, računčič od prvega dneva po vročbi plačilnega naloga, s čemer se pak ne odpravlja dolžnost, plačati ob zgoranjih obrokih davek z dokladami vred.

Kadar bi se izpodbijala dolžnost, plačati ne erarske doklade, tedaj je podati rekurz naravnost pri tistem samovpravnem (avtonomnem) organu, za čegar doklade gré stvar.

C. k. davčni urad

.

K a z a l o.

Oddelek I.

Davčna dolžnost, prostosti, obrtovanje v unanji deželi.

	Stran
Člen 1. Davčna dolžnost (§. 83.)	971

Prostosti.

Člen 2. Že pridobljene davčne prostosti. Poštna hranilnica. (§. 84., lit. <i>a</i> in <i>c</i>)	973
Člen 3. Na vzajemnosti osnovana društva. Pogojna prostost enakopravnih združenj (§. 84., lit. <i>b</i>)	973
Člen 4. Iz kontribucijskih in davčnih zakladov nastale posojilnice (§. 84., lit. <i>d</i>)	974
Člen 5. Raiffeisenske blagajnice in podobna kreditna in posojilna društva (§. 84., lit. <i>e</i>)	974
Člen 6. Kmetijske zadruge (§. 84., lit. <i>f</i>)	974
Člen 7. Pogojno oproščene pridobitne in gospodarske zadruge in posojilnice (§. 85.)	975
Člen 8. O produktivnih zadrugah posebej (§. 85., lit. <i>d</i>)	976
Člen 9. Vzdržba in odprava do sedaj veljavnih razlogov za prostost od pridobnine (§. 84., odstavek 2.)	977

Razmerje do dežel ogrske krone in do unanij dežel.

Člen 10. Razmerje do dežel ogrske krone in do Bosne in Hercegovine (§. 87.)	977
Člen 11. Razmerje do unanij dežel (§§. 88. do 90.)	977

Oddelek II.

Priredba pridobnine podjetbam, zavezanim javnemu dajanju računov.

I. Vgotovitev podstave za obdačbo.

a) Splošna določila.

Člen 12. Časna določba podstave za obdačbo (§§. 91. in 92., odstavek 1. do 3.)	979
Člen 13. Začasna odmera davka (§. 92., odstavek 4. do 7.)	980
Člen 14. Ovedba podstave za obdačbo (§. 92. in 93.)	980

b) Ne vštrevni prejemni postavki.

Člen 15. Uvod (§. 95.)	981
Člen 16. Posamezni ne vštrevni prejemni postavki (§. 95., lit. <i>a</i> , <i>b</i> , <i>e</i>)	982

c) Ne vštrevni razsodni postavki.

Člen 17. Uvod (§. 94.)	983
Člen 18. Zvišba glavnice in razdolžbe dolgov (§. 94., lit. <i>a</i> in <i>b</i>)	983
Člen 19. Obrestovanje napravne glavnice (§. 94., lit. <i>c</i>)	984
Člen 20. Garancijski prispevki, darila, darovi i. k. e. (§. 94., lit. <i>d</i> in <i>e</i>)	984
Člen 21. Davki; odnosi izgub (§. 94., lit. <i>f</i> in <i>g</i>)	285

d) Vštrevni razhodni postavki.

Člen 22. Uvod (§. 95.)	986
Člen 23. Premijske reserve (pričuva) (§. 95., lit. <i>d</i>)	986
Člen 24. Pasivne obresti (§. 95., lit. <i>e</i>)	987
Člen 25. Odpisi in položbe (§. 95., lit. <i>f</i>)	987

	Stran
Člen 26. Prispevanje v preskrbne namene. Tantijske. (§. 95., lit. <i>g</i> in <i>h</i>)	988
Člen 27. Posebna določila za hranilnice, zadrage in posojilnice (§. 95., lit. <i>i</i> in <i>k</i>)	988

e) Pričuvni zakladi.

Člen 28. Splošna določila. Namenu ne vstrezajoča uporaba teh zakladov (§. 96.)	989
Člen 29. Ravnanje z donosi pričuvnih zakladov in ozir na stroške, ki se zalagajo iz pričuvnih zakladov (§. 97.)	990
Člen 30. Posebna določila o premijskih pričuvah (§. 97., odstavek 2.)	991
Člen 31. Prehodna določila glede pričuvnih zakladov, narejenih po dosedanjih zakonih (§. 98.)	991
Člen 32. Natančnejša določila o pogojih, ustanovljenih v §. 98.	992

f) Končna določila.

Člen 33. Ravnanje pri pasivnih računskih sklepih (§. 99.)	993
Člen 34. Kadar ima pravni osebek več podjetij (§. 93., odstavek 2., §. 95., odstavek 2.)	994

II. Izmera davka.

Člen 35. Izmera davka. Splošna določila (§. 100.)	994
Člen 36. Najmanjši davek (§. 100., odstavek 2. do 4.)	995
Člen 37. Desetodstotno davčno merilo (§. 100., odstavek 6.)	996
Člen 38. Desetipolodstotno davčno merilo (§. 100., odstavek 1. in 5.)	996
Člen 39. Dodatni davek od višjih dividendnih plačil (§. 100., odstavek 7.)	996
Člen 40. Obračun vzajemnih zavarovalnih družb (§. 100., odstavek 9.)	997
Člen 41. Obračun hranilnic (§. 100., odstavek 10.)	997
Člen 42. Obračun podjetij, pogodovanih po §. 85. (§. 100., odstavek 11.)	997
Člen 43. Obračun deželnih propinacijskih zakladov (§. 100., odstavek 12. in 13.)	998

III. Kraj za predpis davka.

Člen 44. Splošna določila (§. 101.)	998
Člen 45. Porazdelba davka pri rudnikih, fabrikah in drugih na obrtno produkcijo merečih podjetjih. — Merila za razdelbo. — Pristojnost davčnih vlastev (§. 102.)	998
Člen 46. Porazdelba davka pri trgovinskih podjetjih, kreditnih zavodih in zavarovalnih družbah (§. 103.)	1000
Člen 47. Porazdelba davka pri železniških podjetjih (§. 104.)	1000
Člen 48. Nadaljevanje: prehodna določila (§. 105. in 106.)	1001
Člen 49. Porazdelba davka pri plovstvenih podjetjih (§. 107.)	1002
Člen 50. Ravnanje pri porazdelbi davka, če ima kedo razne v členu 44. imenovane vrste podjetij (§. 108.)	1002

Oddelek III.

Postopanje ob priredbi pridobnine podjetjem, zavezanim javnemu dajanju računov.

Člen 51. Pristojnost davčnih oblastev. Predpisi za razvidnost (§. 109.)	1002
Člen 52. Davčne napovedi (§. 110.)	1003
Člen 53. Zbiranje napovedi; postopanje zoper zamudne davčne zavezanke; uradna odmera (§. 112.)	1004
Člen 54. Preskušnja napovedi; zaslusba izvedencev (§. 111.)	1004
Člen 55. Posebna določila o tistih izkazih pri železniških in plovstvenih podjetjih, ki se nanašajo na kraj za predpise davka	1005
Člen 56. Odmera. Plačilni nalog in rekurz (§. 113. in 114.)	1005
Člen 57. Plačilni obrok (§. 115.)	1006

Oddelek IV.

Premembe v stanu davku zavezanih podjetij.

Člen 58. Prirastki (§§. 116., 117.)	1006
Člen 59. Posebna določila za obračun v členu 53., št. 9 označenih novih podjetij	1007
Člen 60. Odpadki (§§. 113., 119., 122.)	1008
Člen 61. Prehod javnemu dajanju računov zavezane podjetje na drugo takšno podjetje (§. 120.)	1009

	Stran
Člen 62. Dajanje podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov, v zakup (§. 121.)	1009
Člen 63. Prememba davka proste ali po zmislu §. 85. pogodovane podjetbe v podjetbo, zavezano davku po splošnih pravilih, ali nasprotno	1010

Oddelek V.

Zakonita zastavna pravica za pridobnino od podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov.

Člen 64. Zakonita zastavna pravica za pridobnino od podjeteb, zavezanih javnemu dajanju računov (§. 123.)	1010
---	------

Priloge in obrazci.

Obrazec A. Poziv za podajo dokazov glede odložkov, narejenih ob veljavnosti pridobninskega patenta z dne 29. oktobra 1849. l. (drž. zak. št. 439)	1011
" B. Odločilo, če se ne dajo taki dokazi	1012
" C 1. Odločilo na podstavi danih takih dokazov	1013
" C 2. Isto	1014
" D. Kataster o podjetbah, zavezanih javnemu dajanju računov	1015
" E 1. Napoved za pridobnino	1017
" E 2. Isto	1021
" F. Izkaz o predpisu, opravljenem po zmislu §. 104., odstavku 7. gledé četrti predpisanega državnega davka pri železniških podjetbah	1023
" G. Pridobninski plačilni nalog	1024
" H. Isto	1025
" J. Obvestilo pri porazdelbah davka	1026

